

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 14617

TSVILING-BRUDER

Avraham Sutskever

THE MAX PALEVSKY YIDDISH LITERATURE COLLECTION

YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

0-657-14617-X

D:\YIDDISH\TITLES\9780657146177T.PS

THE STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY PROVIDES
ON-DEMAND REPRINTS OF MODERN YIDDISH LITERATURE

ORDERS MAY BE PLACED BY PHONE AT (413) 256-4900 X155; BY FAX AT
(413) 256-4700; BY E-MAIL AT ORDERS@BIKHER.ORG; OR BY MAIL AT
NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER, 1021 WEST STREET,
AMHERST, MA 01002-3375 U.S.A.

©1999 NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Lief D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation

AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional
symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our
colophon comes from a design by the noted artist
Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

BOOK DESIGN BY PAUL BACON

PRINTED IN THE U.S.A. ON ACID-FREE PAPER

אברהם סוצקעווער

צווילינג-ברודער

ISBN: ISBN:0-657-14617-X
Barcode/EAN: 9780657146177

Old Call #: 7931

אידן
85

אברהם סוצקעווער • צווילינג-ברודער
מאָרע, זײַן אַנצײַג מאַכט די זאַך זײַן גוט,
און זײַן אַנצײַג איז זײַן אַלעס...
מיט אינטערעס
אמרי דעם סאָרעוואַל,
יבֿיז 14/6

אַברהם סוצקעווער

צווילינג-ברודער

לידער פון טאָגבוך 1974—1985

גאַלדענע
קייט

פאַרלאַג די גאַלדענע קייט • תל-אַביב 1986

אַבראַהם טוצקעווער • צווילינג-ברודער

לידער פון טאַגבוך 1974 — 1985

פּאָרטרעט פּונעם דיכטער — אַרדון

פּאַרלאַג די גאַלדענע קייט, תּל-אַביב

געדרוקט אין תּל-אַביב, 1986

ABRAHAM SUTZKEVER • TSVILING-BRUDER

Poems 1974 — 1985

Portrait of the Poet — Ardon

Designed by Eli Gilad

Published by Di Goldene Keyt, Tel-Aviv

© כל הזכויות שמורות

נדפס בישראל 1986 Printed in Israel

דפוס משה חמיאל, תּל-אַביב, טל. 330555

אינעם בוך קומען אריין די "לידער פון טאגבוך" פון דער זאמלונג מיטן
זעלביקן טיטל (תל-אביב 1977); די ווייטערדיקע לידער פון דער סעריע
וואס איז בוך "פון אלטע און יונגע כתב-ידן" (תל-אביב 1982); און א
המשך וואס איז ניט ארויס אין בוכפארעם.

א.ט.

1974

ס'דערנענטערט זיך די ווייט. נאך אלע ריזעס, אוואנטורעס
און לייגן קלאפטער אויף פאפיר ביים שאטן פון א שפארבער,
לאז איבער צוויי (ווי טאג מיט נאכט) צונויפגעגראמטע שורות
און זאלן זיך מיט זיי צעטיילן דינע יונגע ארבער.

און אויב ס'איז ווייניק, צי ארויס פון הארץ און לאז א דריטע:
אלמאי זאל בלייבן יתומדיק מיט אויסגעשטרעקטע הענטלעך
דיין קאץ? האט עמעצער ווי זי געהאט אויף דיר א שליטה?
אכיבע האטט שוין אפגעשריבן פאר דער קאץ פראצענטלעך.

דו האסט דאך זעונגען געזען וואס ניט געזען האט קיינער
ביי אירע גרינע יארצייטליכט אין ווינטלדיקע חצותן:
באוואקסענע מיט קליינע פליגל שוועבט א מנין שטיינער
און איבער זיי דער שער-הרחמים איז ניט מער פארשלאסן.

און האטטו שוין געשאנקען און צעשאנקען דיין פארמעגן
און אפגעצאלט פאר דינע ווונדן דעם באשטימטן שטיינער,
אנטלויף אין מידבר ווו די שטערן טריקענען אן רעגן.
זיי טריקענען. זיי לעשן זיך. באוואסער זיי מיט פייער.

די רויטע ציגל פון דיין לייב — געדענקסט ניט זייער בנין,
געדענקסט ניט מער דיין גאס און ביים לאַמטערן־שיין דעם נומער.
אַ וואַלקן איז געבליבן אין אַ פּורעמען זיך, ליניען,
געבליבן איז אַ געלער בלאַט אין אַנדענק פון אַ זומער.

געדענקסט ניט מער דעם יונגן פנים פונעם ערשטן רעגן,
דעם אַדרעס פון דיין טויב און איר קמיע אינעם שנעבל.
די לאַנקע, וווּ איר זענט צוזאַמען זאַלבע איינס געלעגן,
צעפרעסן איז אַצינד פון פּעך און שוועבל.

געדענקסט ניט מער דיין טאַטע־מאַמע. ווער האָט דיך געבוירן?
דער זעלבער אַש פון פּייער און זיין קרבן, ווייסט ניט וועמעס.
נאָר אינעווייניק ווייסטו יאָ: עס הערט ניט אויף צו יוירן
דאָס טונקלסטע און קלאַרסטע וואָרט פון אַלע ווערטער: אמת.

נאָר אינעווייניק ווייסטו יאָ: דער פינקלענדיקער עיקר
איז דימענטיקער ווי געווען און קאַנסט מיט אים צעשניידן
די שאַטנוועלט, אַז פּידלען זאָלן שפּילן פון די שטיקער
און לינדערן אין דיר אַ צווייטנס לייַדן.

באשעפענישן אויפן גרונט פון ים, אן זון, אן שטראלן,
שפאצירנדיקע צמחים אין א יענוועלטיקער לאַנדשאפט,
געבורט פון טויט און לעבן, בבל-טורעמס פון קאָראָלן,
קאָפּריון געטלעכע, שוין צייט מיר זאָלן שליסן קאַנטשאַפט.

שוין צייט אַרויסאַנילן פון צירק מיט זינע לצים, הוידעס,
אַהין וווּ עס געוועלטיקט נאָך דער פּערל אין זיין גלאַריע.
שוין צייט אַרויסצוקניפן פון דער פינצטערניש די סודות
ווּ ס'קלאַפן הערצעלעך פון שליים אין ימס לאַבאַראַטאָריע.

שוין צייט צו טרינקען וויין מיט לאַנג-דערטרונקענע מאַטראָסן
אין וואַסער-קרעטשמע אויפן דעק פון ים, אין אַ קאַיוטע
און הערן זיי דערציילן פון פּיראַטן, אַלבאַטראַסן
און ליבעס פון פאַר טויזנט יאָר, און אַלץ נאָך ניט-באַרוטע.

באַפּרייען וויל זיך יעדער קלאַנג פון מעש און האַלץ און סטרונע,
געפאַנגען איז דאָס מענטשן-לשון הינטער שווערע שטייגן.
שוין צייט זיך איינצוהערן און דערזען דורך אַ שפּאַרונע
ווי שטומע שטילקייט לערנט זיך דעם אַלף-בית פון שווייגן.

דיין רגע איין-און-איינציקע, די פרי וואָס איז אַקערשט
אַראָפּגעפּאַלן פּונעם עץ-החיים און זי הויערט
נאָך וואַרעם-צאַפּלדיק אין גראַז און פּול מיט זאַפט, איז ווייטער
פון אירע שוועסטער אין אַ גוזמא ליכטיאָרן אַרום.

די רגע איז דאָך דינע, דינע, ביסט איר עץ-החיים:
אַליין זי אויסגעוואַרעמט האַסטו אין געבליט, געטיילט זיך
מיט איר אַ לעבן-לאַנג דעם ביסן ברויט און ביסל וואַסער,
געטראָגן אויפן אַקסל און באַשיצט פון בליץ-און-דונער.

אַראָפּגעפּאַלן איז די רגע און, אַ שאַד, אויף אייביק,
אַזאַ מין ווייטע שוין און בני די פינגער פון דיין שאַטן.
און ס'דאַכט: אַרונטערבייגן זיך, אַ צי די האַנט, אַ צערטל,
סיגעוויין איז לעבן דיר אין גראַז, און באַלד אין דינע פינגער.

מסתמא איז געווען אַ קליינער פּגם אין דער יצירה,
און אפשר איז פאַראַן אַ חכם וואָס וועט מיר דערקלערן
אַלמאַי דעם בוים איז ניט באַשערט זיין פרי צו פאַרוזוכן
ווען זי איז וואַרעם-צאַפּלדיק פון אים אַראָפּגעפּאַלן
און הויערט
נאָך
און טרויערט
נאָך
אין גראַז?

דעם אַנדענק פון אַהרן צייטלין

אומדאַנק ביסטו, איך — דערווייל אומדאַרטן:
צוויי אויסטערלישע בינשטאַקן. בשתיקה
באַגעגענען זיך אינעם זעלבן גאַרטן
די בינען און זיי ציען די יניקה

פון חלום. ס'וואַלט דאָך ניט געהאַט קיין זינען
ס'געבוירן ווערן אויב אין גאַרטן וואַלטן
זיך ווייטער ניט באַגעגנט ביידנס בינען.
אויך אונדזער וואַרטקונסט וואַלט ניט מער געגאַלטן.

ס'באַגעגענען זיך ביידנס בינען, זייגן
פון זעלבן חלום און דערנאָך צעשיידטע,
צוריק צום בינשטאַק וווּ ס'איז היימיש-אייגן,
דערנענטערט זיך אָן ערשטע בין, אַ צווייטע.

אַ בינענזשום אין אַוונט איז דער פאַדעם
פון דיר צו מיר. מיר זעען אים און הערן.
און ס'הערט ניט אויף בן-אָדם זיין בן-אָדם,
געבענטשט מיט ערשטן און מיט לעצטן שטערן.

וואָסער געטראַנק זאָל איך געבן דער נאַכט זי זאָל ווונדערן ווייטער?
סיקלאַפט איר דאָס האַרץ ווי עס וואַלט פון אַ וואַלד־שרפּה יאָגן אַ רייטער.

אפשר איז וואַך אין אַפטייק דער אַפטייקער, מיין שכן פון אַנדערן געסל?
טרערן פון שלאַנגען און קרייטעכצער מישט ער אין ביינערנעם קעסל.

אפשר זיך אינלן צו רופן אַ דאָקטער? מע קאָן אַזאָ האַרץ גאָר ניט שאַצן,
וואַרהאַפטיק, וואָס וועל איך טאָן אַז דאָס האַרץ וועט איר פּלאַצן?

איצטער וועל איך הערן וואָס עס רעדט די נאַכט פון שלאָף:
עמעץ גאַרגלט, וואַרפט זיך ווי אַ האַלב-געקוילעט עוף.
גאַרגלט, שוידערט, און אין גלאַטן שטאַל — אַ הייס געבליץ,
עמעץ רופט אים: קום צו מיר, די אַנדערע: באַשיץ.
אויסגענאַגט פון קינאה איז די פרוי וואָס רופט אים: קום,
אַנגעצונדן ווי די רויטע מאַנבלומען אַרום.
אירע אויגן, ניט קיין היגע, זעען וואָס געשעט,
זומפיק זינקען לאַקערדיקע לאַפעס פון אַ בעט.
בלויע צייכנס בלייבן אויפן קישן, עלעהיי
ערב שנייפאַרגאַנג פיאַלקעס אונטער לינדן שניי.
נאָר די צווייטע וואָס די ערשטע איז איר אומבאַקאַנט,
האַלט אים, ווי אַ רודער אין אַ שטורעם, פאַר זיין האַנט,
יע נע זאָל אים ניט אַ ריס טאַן פון איר לייב, אַהין
ווי די רויטע מאַנבלומען באַהאַלטן זיך אין גרין.

מיין בריווטרעגער וועט מיר ניט ברענגען קיין בריוו
און אפשטעלן וועט זיך דער זייגער פון לאנגן ארכיוו.
דעם בריווטרעגער האָט, אין אַ טאַרבע, אַ צווייטער
געבראַכט אין אַ היים אונטער ליים, און איך וואָרט: אפשר גייט ער?

ס'צעבילט זיך דאָס גלעקל. דער צווייטער קומט אָן.
— פון וואָנען, מיין ליבער? פון וועמען דער בריוו, פאַטשטאַליאַן?
איך האָב נאָך ביז היינט ניט געזען אַזאַ מאַרקע,
די שטיוול אין שטויב. פון דער ערד צי לבנהשער קרקע?

— איך ווייס ניט פון וועמען. עס איז מיר פאַרווערט
צו לייענען. כ'ווייס נאָר פון וואָנען איך ברענג דעם קאַנווערט.
אַ קרירה איז דאָרטן, פאַרשפּיליע די בלוזע.

דער בריווטרעגער נעפּלט אַוועק און איך קוש די מזוזה.

א ווייסע האָר טיילט ביידן אונדז פונאַנדער,
נאָר וועלן מיר זי איבערהאַקן, דעמאָלט
איז מער ניטאָ קיין שטח און קיין וואַנדער,
ניטאָ איז מער קיין מלאַך און קיין דעמאָן.

א לויב צום ליב פון שיפורע געוועבן!
אַן מעסערטאַנג, אַן שרעק, אַן קידער-ווידער,
וועט מער ניט שיטן זאַלץ די האַנט פון לעבן
אויף נאַגנדיקע ווונדערס פון די גלידער.

א לויב צום ביזן גייסט וואָס איז קאַפּאַבל
אַנטפלעקן גליק און גליקלעך עס צעפערטלען
און פּרעילאָזן אַ הונגעריקן מבול,
אַ רעגן-בויגן זאַל אים שפעטער צערטלען.

זאַל צונטערן אַ יום-טובֿ-שרעק אין ביידן,
די אויסגעבענקטע רו איז פּאַוועטינע.
אַ נאַנטקייט איז פּאַראַן וואָס מוז צעשיידן,
צו ליב האָבן ביז לעצטן טראָפּן שינאה.

ווער וועט בלייבן, וואָס וועט בלייבן? בלייבן וועט אַ ווינט,
בלייבן וועט די בלינדקייט פונעם בלינדן וואָס פאַרשווינדט.
בלייבן וועט אַ סימן פונעם ים: אַ שנירל שוים,
בלייבן וועט אַ וואַלקנדל פאַרטשעפעט אויף אַ בוים.

ווער וועט בלייבן, וואָס וועט בלייבן? בלייבן וועט אַ טראַף,
בראשיתדיק אַרויסצוגראַזן ווידער זיין באַשאַף.
בלייבן וועט אַ פידלרויז לפּבור זיך אליין,
זיבן גראַזן פון די גראַזן וועלן זי פאַרשטיין.

מער פון אַלע שטערן אַזש פון צפון ביז אַהער,
בלייבן וועט דער שטערן וואָס ער פאַלט אין טאַמע טרער.
שטענדיק וועט אַ טראַפּן וויין אויך בלייבן אין זיין קרוג.
ווער וועט בלייבן, גאַט וועט בלייבן, איז דיר ניט גענוג?

דער שיכפוצער אין פארק איז ניט קיין שיכפוצער. ווער דען?
א למד-וואוניק, שטענדיק א פארשטעלטער
מ'זאל מיינען אז א שיכפוצער אין פארק. נאר איך דערקען:
דער זקן איז אזא וואס ווערט ניט עלטער.

ס'דערקענט אים אויך א טרילער וואס ער לערנט פליסיק טראפ,
נו, ווייסן מיר שוין ביידע: ער איז פלומרשט
א שיכפוצער. און ס'פאלט א טריל פון שנעבעלע אראפ,
ווי ס'וואלט א קארש געפאלן פונעם בוים ערשט.

און אז איך שפאן דורך זיטיקער אלעע אים פארבני
צום ווינציקסטן אזוי א יארן צוואנציק,
דערזע איך פנימער פון גאלד און פנימער פון בלי
און אויסגעשטרעקטע פיס צו מאכן גלאנציק.

זיי מיינען אז דער זקן שטאמט פון א געמיינעם שטאם,
א סימן: ער איז טונקל, ניט-געוואשן.
ער שקראבעט זיי די בלאטע און עס גיבן אזש א פלאם
די טויטע נעז פון שטיוול און קאמאשן.

און בלויז דער טרילער (אדער זינס אן אייניקל) און איך,
מיר ווייסן ביידע זיכער, אן מסתמאס:
דער שיכפוצער איז דווקא ניט קיין שיכפוצער פון שייך,
דאס בערשטלט ער פארשטויביקטע נשמות.

צונויפגעוואַנדערט האָבן זיך די פינגער. און זיי קנעטן
פון חלום-ליים, דאָס איז אַ ליים פון אַנדערע פּלאַנעטן,
מיין אויסלייזער. אַ קנעטעניש איז פינלעך, איז טשיקאַווע:
אזוי פון אַדמט ריפּ האָט זיך אַרויסגעקנאַטן חוה.

עלאַסטיש-ביגעוודיק די ליים. איך פיל אַן אויג, אַן אַרעם,
סיגעשטאַלטיקט זיך אַ ווונדער אין זיין ווונדערלעכסטער פאַרעם.
זיין ריח איז פון האַניק איבער זשומענדיקער גריקע,
דורך זינע גלידער שווימט אַרום דער מילכוועג, מיין יניקה.

די קנעטעניש און רעטעניש געדויערט ביז באַגינען,
ביז וואַנען ס'קרייט דער מאַרגן-שטערן און ס'דערוואַכן בינען.
ביז וואַנען ס'גלייכט זיך אויס די ליניע צווישן גייסט און חומר,
און מינע פינגער זענען בלויז די הענט פון זייער טרוימער.

נאָר אַז דער מאַרגן-שטערן קרייט פון צווייטן מאָל צום דריטן,
צעשיטן זיך די גלידער פון מיין אויסלייזער ווי בליטן.
עס וואַנדערן אַוועק די למד-וואַוויניקעס, די פינגער,
אַ לויב צו זיי: אַ גרויע האַר אַן איינציקע ווערט יינגער.

גוט-מאָרגן, פיקהאַלץ, אויב חלילה האָסט ניט וואָס צו פיקן,
דערשוועב אָהער און פיק מיר אויס, מישטיינס געזאָגט, מיין שכל
וואָס מענטשנקינדער מיינען: אַן אַנטיקל פון אַנטיקן,
און וועדליק מיין השגה איז ער ווערט אַ האַלבן שמייכל.

דערשוועב צו מיר, באַשנאַבלטער, און זאַלב מיך פאַר דיין שוטה,
פאַרגין מיר די מתיקות פון דיין ציינדלדיקן שנאַבל.
סימבאָלן זענען מיניע טעג, פון חלום-ליים געבויטע,
נאָר איכיל דיך באַגעגענען מיט ברויט און זאַלץ און קנאַבל.

אַזוי פיל מלאך-המוותלעך פאַרברענגען אין מיין קאַרע,
און יעדער מיט זיין אויסגעפרוּוטן סם און פּייל-און-בויגן.
זיי לאַקערן. זיי זענען תמיד לעבעדיקע, וואָרע,
אַזא האָט זיכער דורכגעשאַסן דאַנטען ביידע אויגן.

דערשוועב צו מיר און פיק זיי אויס דעם פּוּח, זיי אַ בריה,
איך דאַרף זיך נאָך פאַרוואַנדלען אין אַ קינד פון זעקס צי זיבן,
איך דאַרף צעטרייסלען ווערטער, זייער מאַכטיקע אימפעריע,
איך דאַרף באַשאַפן אַנדערע, צו קאַנען אַנדערש ליבן.

באַשערט איז מיר צו זיין אויף דר'ערד אַ רואה-וואינר-ניראה,
באַשערט צו זען ווי קורץ און אייביק איז דאָס לעבן. הינטער
אַ וואַלקן, ווייס איר, איז פאַראַן אַ קליינע טרער, פון אירע
שוואַרצעפּלען פּאַלט נאָך אַלץ דער זויבער פון מיין ערשטן ווינטער.

די קליינע טרער איז פול מיט גרינע אותיות, נאָר צום פּאַלן,
זי בליצט אַצינד אַרויס מיין זעקסטן צענדלינג. זי, די קליינע.
זי וואַלקנט אויס אַ יענוועלטיקן מאַן, וואָס איז אַ בעלן
אַריינצוגיין צו מיר, ווי איר אין אַוונט צו מיין שכנה.

מיין שכנה שלאָגט זיך דעמאָלט לאַנג על-חטא אויף די קלאַוישן
און ס'בלייבט איר נאָך אויף מאַרגן און אויף איבער-איבער-איבער.
מיין שכנה זעט ניט, אַז איר זע, אַז עמעץ קומט זיך מישן,
און ס'בייסן אירע ציין מיין שאַטן: ליבער-ליבער-ליבער.

דערנאָך, אַז ווונדיק שלידערט זיך מיין שאַטן אין איר דירה,
אַנטפלעק איר מיין פאַרהוילעניש, אַ טראַפּן טינט אין שפיגל.
זי ווייס ניט אַז איר שכן איז אַ רואה-וואינר-ניראה
און אַז ער פליט אין שטורעם זעט ניט קיינער זיינע פּליגל.

פאראן א בענטשנדיקע פרייד, זי איז מיין פרייד אין לעבן,
און אויב ס'וועט עמעץ דרייען מיט א וואנצע — מילא, זאל ער:
דאָס איז די פרייד פון געבן, געבן, געבן, זיך צעגעבן,
ווי הונגעריקן לייוונט עס צעגייט זיין פארב א מאַלער.

באַשטענדיק זיך צעגעבן, זיך פארוואַנדלען אין א רעגן
צוזאַמען מיטן רעגן-בויגן זינעם און דער כמאַרע.
פארוואַנדלען זיך אין רעגן און צעשענקען מיין פאַרמעגן,
ביי איטלעכן זאל אויפגרינען אַ פיצעלע סאַהאַרע.

צו וואָס באַדאַרף איך אויסטערלישע ווערטער, גראַמען, קלאַנגען,
אַז אויסטאָן וויל איך אַפט מיין הויט און שענקען זי אַ בעטלער?
אַ, גרויסע פרייד פון געבן, ווי עס גיבן פעלדער זאַנגען,
כ'וויל יעדערן וואָס געבן, חוץ דעם ציניקער און שפעטלער.

פונאַנדערשענקען וויל איך מיניע סודות און רמזים,
געהיימענישן, טונקלענישן, פישוף, זאַבאַבאַנעס.
און אויב ס'וועט עמעץ וועלן זיי מגלה זיין, איך לאַז אים,
אַבי די פרייד פון געבן, זיך צעגעבן אין מתנות.

קודלאטער פלב — גורל, זאלן לעבן דינע ציינער!
צערניס, צעפליק, נאָר ווייז מיר ניט הכנעהדיק די לאַפע.
אַן ווונדן בין איך גאַרנישט. קיינער. ווינציקער ווי קיינער.
כיוויל בעסער זיין אַ שלאַכטפעלד און אַ סודותדיקע מאַפע.

באַשפּילקעט איז די מאַפע מיט מפלות ניט צום ציילן
און ווייט ביים האַריוואַנט אין רעגן ברענען מינע גיטער.
קודלאטער פלב, בלויז די ציינער דינע קאַנען היילן,
ווי קרייטעכצער וואָס מאַכן זיס וואָס מער זיי זענען ביטער.

די שפּילקעס היפּערן אין ליב פון אַוונט ביז באַגינען
און זאָגן אָ, אז ערגעץ גרייט מיין שונא אַן עלעגיע.
קודלאטער פלב, כּיחאָב נאָך איין מפלה צו געווינען,
און זיבן טראַפּנס גאַלד פאַרטרוי איך איצטער מיין סטראַטעגיע.

אין אַלע זיבן פּריזמעט זיך מיין פנים. יעדער טראַפּן,
אַרויסגעקניקלט זיך מיט מזל, בלייבט שוין אַ קאַפּויער.
כּיחאָב ליב די ווייסע ציין פון שרעק צופוסן און צוקאַפּן,
צערניס, צעפליק, נאָר קוש ניט מינע פּיאַטעס מיט באַדויער...

דער ים-גאלאָפּ, דער ים-גאלאָפּ — צו וואָס פאַרשלינגט ער מיין, און וועמעס ווילן קוילערט אים, ער זאל צעוואַקלען זיין?
אַכטע ס'איז אַ שפּיל אַזאַ, אַ שפּיצל פון באַשאַפער,
אַז בלייבן זאל אַ שנירל שוים פון מוראדיקן לאַפער.

אַזאַ מחשבה נורטעוועט קהלתדיק ביי איינעם,
אַרויסגעשלינדערט אויפן זאַמדברעג מיט דער נאַכט אין איינעם.
און ווען עס בלעזלט זיך דער שוים אין שויםקער אַגאַניע,
דער ים-גאלאָפּ איז ווידער דאָ: אַ נאַקעטע סימפּאַניע.

אַ נאַקעטע סימפּאַניע אויפן דעק פון ים געבוירן,
אַזוי ווערט אויך דאָס לעבן אויפן דעק פון ים געבוירן.
אַ טעות, טראַכט דער מענטש, אויך שוים איז אייביקייט און דויער,
ווי קלייבט זיך עס אַריין דער גאַנצער ים אין קליינעם אויער?

ס'דערנענטערט זיך אַ שטילקייט-וויין פון אויפגעפראַלטע שפּונטן,
און אויבן שווימט אַ ווייסע האַנט און ס'פאַלט איר אַפּשיין אונטן.
אַ זכּיה צו דערזען, דערפילן ווי עס קומט איר גנאָד אָן,
און ביידע שלאָפן איין: דער ים-גאלאָפּ און דער בן-אָדם.

דער זעלביקער וואָס האָט געבענטשט, ער האָט מיך אויך געשאַלטן.
כינעם-אָן פאַר ליב די צווילינגשאַפט פון האַניק און פון עסיק.
אַ דאַנק פאַר בענטשן מיך מיט פּרייַנד. אָן זייער פּוּח וואַלטן
בײַנאַנד מיט מיר די ווערטער מײַנע אויסגעצאַנקט מעת-לעתיק.

פאַר מײַנעטוועגן מאַלן זיי און האַמערן און קנעטן,
פאַר מײַנעטוועגן קײַקלען זיי אַראָפּ פון האַרץ פאַעמעס.
אַ, מײַנע איכן זענען זיי, די מאַלערס און פאַעטן,
און זייער איך בין איך, אַפילו אַז איך ווייס ניט וועמעס.

פאַר זייערטוועגן האַב איך ווען געזונגען אין אַן אַרון,
פאַר זייערטוועגן האַלט איך נאָך מלחמה פאַר אַ קאַמע.
און שטאַרבן זיי, ערשט יעמאַלט ווערן מײַנע פּרייַנד געבאַרן
אין גרינער קינדערוויג פון מײַן צעהוידעטער נשמה.

פאַר מײַנעטוועגן וואַרעמען זיי אָן די קאַלטע שטערן,
פאַר מײַנעטוועגן שפּילן זיי: אַ פּידל צי אַ טשעלאָ
דערלאַנגט פון זיך אַ קוואַל אַרויס מיט שימחה מײַנע טרערן.
פאַר זייערטוועגן שרייב איך די-אַ שורות. אַמן-סלה.

1976-1975

א שווערער עפל ציט אַראָפּ אַ פּולן צווייג מיט זומער,
פּון דר'ערד וואַקסט אויס אַ דלאַניע, ער זאָל וויסן וווּ צו פּאַלן.
אַזוי, נשמה, נייגסטו זיך אַלץ נידעריקער, שטומער,
געלאָדן שווער מיט זאַפט און צייט און יוירנדיקע שטראַלן.

ביסט אויך אַ פּרי אויף אַ צווייג, אין פּרדס פּון דיין היטער,
אומזעעוודיק ווי דער וואַס האָט דיך זעעוודיק באַשאַפּן.
און ערגעץ וויינט אַ קינד אין וויג און כליפעט זיס-און-ביטער,
אַלמאַי אַזאַ נשמה קאָן קיין אַנדערער ניט שאַפּן.

דער שווערער עפל שפּילט זיך נאָך אַ רגע מיט זיין שאַטן,
עס רייט פּאַרביי אַ וואַלקן דאָן-קיכאַטיש, מיט אַ פּיקע,
ווען אונטער גראָז, אַ גאַנצע נאַכט פּון רעגנפּיס געטראַטן,
די וואַרצלען יאָגן אין גאַלאַפּ צו ציען די יניקה.

און אַז דו וועסט זיך אַפּרייסן פּון צווייג, אַהינטער נעפל,
מיט זאַפט און צייט און יוירנדיקע שטראַלן שווער געלאָדן,
דערמאַן זיך ווי דעם זומער ציט אַראָפּ אַ שווערער עפל
און אַז ביים פּאַלן ירשנט אים אַ דלאַניע פּונעם באַדן.

און אויב אן איינציקער פארלאנג איז גילטיק אויף מיין קאנטע,
אזא איז ער מיין איינציקער, איך וועל אים ניט פארבארגן
און זאלן מוחל זיין פארלאנגען ווייטע אדער נאנטע:
א רגע בלויז... איך וויל דערזען דאס בלימעלע פון מארגן.

אזוי, למשל, ווי איך האב געהאט א מאל די זכיה
דעם נעכטן מינעם צו דערזען דורך שטראמענדיקע פונקען
אין קעסלגרוב, ווען כ'האב זיך פֿיין געטרונקען אין ווילע
און אויך די טרערן מינע האבן אייליק זיך געטרונקען.

אזוי, למשל, ווי ס'דערזעט אן אדלער הינטער סקאלעס
און רויק איז מקנא אים א זקן אין זיין וואנדער.
מיין איינציקער פארלאנג איז צו דעם איינציקן: התגלות
פון מארגן. מארגן. איידער ס'פאלט די איצטיקייט פונאנדער.

און אז ער וועט מיך זאלבן אין זיין גנאד מיט זיינע טויען,
דערקענען וועל איך שוין דעם פרילינג וועדליק ערשטן בלימל.
נאר קיינעם וועל איך שפעטער מיין דערזעונג ניט פארטרויען,
אחוץ א הויפן ערד, א הויפן הימל.

צי בליט אַ דאָרן אין דער לופטן? יאָ, עס בליט אַ דאָרן,
בינאָנד מיט אים — אַ ווידערקול אין טורמע פון זפרון:
דערפאַר וויל האָסט מיך ניט באַפרייט פון דאָרנדיקער קראַטע,
באַשערט איז דיר אַן אַנדער לופט, אַ דאָרנלופט לעת-עתה.

געפאַנגען אַלץ אין דיין זפרון, קאַנסטו אויך ניט פריי זיין,
דער שניטער-הויפּן טליעט נאָך און ס'פרירט אים ניט קיין אינז איין.
צעשפאַלטן איז מיין שאַרבן ווי אַ טאַפּ צי ווי אַ טעלער
און כיוויס: דער מערדער זשליאַקעט ביר אין אַלט-באַקאַנטן קעלער.

ניט מיין, ס'איז אויפן לעבעדיקן בלוז אַ גאַטס-רחמנות
און בלוז די זוננעלט איז געמישט פון טויבן און וואַראַנעס.
קוים ווערט אַ מענטש געבוירן, בלייבט שוין ערגעץ זיין שוואַרצאַפל
און טויטערהייט, ער איז נאָך מיטן לעבן זיך מטפל.

דו האָסט געטאַן אַ נדר און דעם נדר ניט געהאַלטן,
אַן עדות איז דאָס וואָרט נקמה. האָסט אים ניט געהאַלטן.
כיוועל תפילה טאַן צום רעגן ער זאָל אַפשווענקען די פליאַמע,
דערמאַנסטו זיך דאָס קול? איך בין געווען און בין דיין מאַמע.

פון ביכער-טאָוולען צוויי און צוויי, געאַרעמט און געווינקלט,
כ'האַב אייגנשאַפטיק, אייגנשאַפטיק אויסגעבויט אַ קאַמער
פון אומבאַקאַנטע ווערטער, קוים באַלויכטן און באַשפּרינקלט,
און אויסער דעם רשות פון טויזנטאויגיקן פאַרסמער.

אַ קרעטשמעלע אין ווילדן וואַלד... פון זיך אַליין באַהאַלטן,
באַהאַלטן אויך פון מעשענעם אַרקעסטער אין די בוינעס.
אַהער גענענען איינציקווייז די טייערסטע געשטאַלטן,
פאַרלוירן אין דער אייביקייט, און זייערע זכרונות.

פאַראַן אין וואַלד אַזעלכע ביימער וואָס געבוירן פייגל,
אַ רעגן איז פאַראַן מיט בריוו צו מתים אין דער נידער.
פאַראַן אַ בלום וואָס רייטלט זיך ווען עמעץ וואַרפט אַן אייגל
פון צווישן לופט-און-גראַז אויף אירע ליכט-אַנטבלויזטע גלידער.

זיי אַלע קומען אין מיין פיצל קרעטשמעלע און ברענגען
באַגלייטנדיקע בשמים פון אַ נאַכטיקן מהלך.
און ס'בלייבט נאָך אַלץ אַ פוסטעניש פאַר ברייטן און פאַר לענגען
און ס'וועט זיך נאָך געפינען אַ געלעגער פאַר אַ מלאך.

פארהוילן איז פון דיר דער זינען פון געהיימוואָרט: גורל,
זיין אַדרעס אויף דער גאַנצער ערדקויל וועסטו ניט געפינען.
און איר, אַן אַפגעזונדערטער, פאַרמאַג אַזאַ מנורל
אים אויסצוזוכן אין אַ נאַכט וואָס האָט ניט קיין באַגינען.

אים אויסצוזוכן און דיין גורל בעטן אַדער צווינגען,
גן-עדן-סם אַריינצוגליען אין דיין חלומס בעכער,
צעשמאַלצן זאָלן ווערן יענע זשאַווערדיקע רינגען
וואָס האַלטן דיך געפאַנגען אין דיין היים, ווי אַ פאַרברעכער.

ווי קינדער ערשט-געבוירענע, ס'האַט ווער אין אַ מהומה
אַזוי פאַרביטן צוויי גורלות ענלעכע. זיי זענען
געוואַקסן קידער-ווידערדיק. פון שטעגן-וועגן קרומע
כ'ועל ברענגען דיר דיין אמתן און דו וועסט אים דערקענען.

דו זוניק לעבן, שוין צעפליקט פון גורל-וואַלף אויף שטיקער,
אַ צווייטער וועט דיך וואַרעמען, דיך וואַרענען, באַשיצן.
דער צווייטער וועט פאַרווכן דיין געוויין און ווערן שיפור
און ציען וועט אַ זומער-וואַלקן לאַכנדיק מיט בליצן.

ביי טאָג אַ לוויה, ביי נאַכט אַ קאַנצערט
און קומען סײַ דאָרטן סײַ דאָ איז באַשערט.

באַשערט אַ קאַראַמיסל אויפן געניק:
צוויי פּוּלינקע עמעַרס מיט אומגליק און גליק.

אַז ליידיק וואָלט הענגען אַן עמעַר, קאַן זײַן
דער צווייטער וואָלט קיין מאָל קיין פּולער ניט זײַן.

די זאַלץ וואָלט ניט פּילץ איר טעם און זי וואָלט
פאַר זאַלצעלעך זיבן אַן אוצר באַצאַלט.

און ס'ליכט וואָלט געוואָרן אין קנייטשן און קראַנק
ווען ס'וואָלט ניט אַ שאַטן אים זײַן אַ געטראַנק.

ביי טאָג אַ לוויה, ביי נאַכט אַ קאַנצערט
און קומען סײַ דאָרטן סײַ דאָ איז באַשערט.

און פּילץ דעם זיווג פון ערד און מוזיק:
די פּוּלינקע עמעַרס פון אומגליק און גליק.

צוזאַמען-צוזאַמען דער דאָרטן און דאָ
און ס'בייגט זיך אַ שטראַל צו דערשווימען צום דנאַ.

אַזאַ איז די שײַכות פון קאַסע און זאַנג,
אַזאַ איז די איינהייט פון פּידלער און קלאַנג.

אַזוי איז פאַרברידערט געווען און פאַר אַן,
אַזוי איז פאַרגלידערט אַ פרוי מיט אַ מאַן.

דערקלערן? ווי אזוי דערקלערן?
די זון איז ניט געוואָרן קעלטער,
נאָר שמעלצן קאָן זי ניט קיין טרערן
און בלויז די קינדהייט ווערט ניט עלטער.

איר ברודער יוגנט איז צעטרָאָטן
ווי רויטע ווינטרויבן אין קעלטער.
שוין זילבערן די האָר בנים שאָטן
און בלויז די קינדהייט ווערט ניט עלטער.

די שנייען אירע און פּיאַלקעס
באַקומסטו ניט פאַר אַלע געלטער.
ס'ווערט אַלט איר קיניג און זיין מלכות
און בלויז די קינדהייט ווערט ניט עלטער.

די ליים פון צייט איז ווייך געוואָרן. ס'גייט שוין אויף די קנעטעניש
פון זונפאַרגאַנג נאָך זונפאַרגאַנג. עס ווערט שוין באַלד געשפּאַלטן
אַ זעמדעלע אין חלום צו צעטרייבערן אַ רעטעניש,
און בלויז די סאַווע פּלאַנכעט פון אַ זילבערלעכן קאַלטן.

די מתים זענען לאַנג שוין אויפגעשטאַנען! זענען האַסטיק
אַנטרוגען דאָ פון יענער-וועלט, פון הויקערדיקער משאַ
און מאַכן יאַגאַ, שפּילן שאַך און זענען פּרייַ און גאַסטיק,
באַלעגערן די אַפּערע און פּיקן אויס איר קאַסע.

געדענקט נאָך עמעץ ווער עס האַט צעריסן זיינע גלידער?
צו וואַקלדיק און שוואַך די ציין מע זאָל אַזוינס צעקניען.
די מתים האַבן ליב אַבסטראַקטע קונסט און קידער-ווידער,
אַנשטאַט אַ קיין-צייכן טראַגט אַ הבל-צייכן קיין.

און בלויז אַ בלינדער זעער ביזן אַפּגרונט אַ צעשוונדענער,
אַ קדמונדיקער נביא וואָס איז קיין מאַל ניט געשטאַרבן
און קיינער ווייס ניט: קניקלט ער דעם חושך, איז די זון דען ער? —
לויפט אויסלייזן פון תהום צו תהום די שמייכלען פונעם קרבן.

א שלאנג אן אומגעזעענע האָט סם אַ פולע דאָזע
אַריינגענאָדלט זיס אין מיניע אָדערן לאַנגאַניק,
אז איבער מיר די שטערן זאָל ניט שליפן מער שפינאָזע
און תמיד זאָל אַ טראָפן גאָל זיך בלעזלען אין מיין האָניק.

נאָר דעמאָלט האָט אַ קעגן־סם, אַן עליקסיר פון קלאַנגען,
אַ לאָז געטאָן זיך אינעווייניק צו באַהערשן יענעם,
אז בעטלען זאָל דער שוֹנא גנאָד ביים פירן אים געפאַנגען
און אויפהייבן די לאַפעס אונטערטעניק זאָל דאָס גיהנום.

פאַרלוירן צי געווונען? ס'איז געבליבן לזכרון
אַ נעדעלע אין מיר; און ווען עס גיט אַ שטאָר, אַ גראַבל,
פאַרוואַנדלען זיך אין אויערן די אויסגעצאַנקטע יאָרן
און הערן פון אַן איילבערטבלעטל דאָס געוויין פון מבול.

פאַרוואַנדלען וועל איך צייט אין רוחניות, אַט איז מיין אידעע!
פאַרוואַנדלען וועל איך טויט אין לעבן; איך, דער לאַנג פאַרלענדטער.
פאַרוואַנדלען וועל איך גראָזן אין אַ קאָסמישער אַלעע,
פאַרוואַנדלען וועל איך זיך אַליין, אין מענטש וואָס מיר איז נענטער.

דער פידלשפילער שפילט און ווערט אלץ דינער, דין און דינער, שוין דינער פונעם פידל-בויגן, דינער פון אַ סטרונע. אַנשטאָט איר האַר, די פידל שפילט אליין אלץ דינער, דינער, און אויף אַ ווייסן שייטער ברענט איר האַר פאַר זיין אמונה.

די פידל שפילט אַצינד אליין אלץ דינער, דין און דינער, דער פידלשפילער קאָן איר קיין טרונק וואַסער ניט דערלאַנגען. אליין די קלאַנגען שפילן און זיי שפילן דינער, דינער, ביז וואַנען אויפן שייטער גליען קלאַנגען, גליען קלאַנגען.

עס גליען קלאַנגען אויפן שייטער, גליען דין און דינער, שוין שפילט אליין די פינצטערניש אַן פידל און אַן בויגן. זי שפילט אַן קלאַנגען און איר שפילן — דינער, דינער, דינער, ביז וואַנען מיר צעפינקלען זיך אין אירע שוואַרצע אויגן.

אַ, פינצטערניש, פאַר וועמען שפילסטו דינער, דין און דינער, פאַר אונדז, די קליינע טרערן? איז באַשערט אונדז דינע גנאָדן? מוזיק פון טרערן. קליינע טרערן. דינער, דינער, דינער, צוזאַמען מיטן ווייסן שייטער און דעם שוואַרצן באַדן.

פתבידן פון חברים, דער נשמהס טינט און פראצע.
קאנווערטן. בריוו. צוריקאדרעסן בלויז אויף די קאנווערטן.
און בריוו געבאקענע אין פייער, קרישלידיק ווי מצה,
און זינדפאפיר ווי גלאטיק ליב צום איינציקן, באשערטן —

ביים צערטלען אייך, ביים לייענען ווערט יעדער בלעטל ענלעך
צום פנים דעם געוועזענעם געבוירן איבער טישן.
און אויך דאס וואלקנדל אין טרער איז אייגן און דערקענלעך
און אויך די האנט ביים זייען שווארץ-און-ווייס, ווי אויף קלאווישן.

א שורה זיגלט זיך פונאנדער און עס בליט א זומער,
א נאמען, ווי אין ווינט א מאַנבלום, רייטלט זיך מיט יונגשאפט.
כ'קאן ענטפערן. ס'איז דא די גאס, פאראן איז אויך דער נומער,
און צווישן ווארט און ווארט א שווייגן, וואס די האנט און צונג שאפט.

אזוי זעט אויס א בראנפנדיקער נעפל, העל און כמארנע,
באגינען אין א סאך, אז גארניט זעט'ן גארניט הערט'ן;
ביז נאסע קרוינדלעך נעמען פינקלען איבער קארש און בארנע
און איך דערקען די נאסע שמייכלען איבער די קאנווערטן.

ניטאָ די גרינע אויגנפאַר פון לאַנג-לאַנג-לאַנג. די גרינע
ווי יאָדלעוואַלד. נאָר קוים איך זע די אויגן, איז אַ סימן:
זיי זעען מיר. און יאָדלע-צווייגן-גריין איז אויך מיין קינאה
צו גייסטער אויסגעהונגערטע, צו קלאַנגען און צו שטימען.

ווען גאָט וואַלט בלויז באַשאַפן זייער גריין דאָס טונקל-גרינע,
ער וואַלט געווען דער זעלבער גאָט. ווי קאַנען זיי ניט-ווערן?
איך בלאַנדזשע אין אַ וואַלד: עס ברענט די זון אין פּאַוועטינע,
פון גרינע היילן שורשען צווישן וואַרצלען גרינע טרערן.

ווען די-אַ גרינע אויגנפאַר וואַלט אונטערגיין אויף אייביק,
אַנשטאַט אַן אייביק וואַלטן זיין צעווערעמטע סעקונדן.
איך בלאַנדזשע אין אַ וואַלד: ס'איז נאַכט. אַ וואַרצל שלאַגט נאָך גלייביק,
די זון אין פּאַוועטינע איז נאָך אַלץ דאָ ניט פאַרשוונדן.

זיי זעען מיר, די טונקל-גרינע, וואַרטן אויף אַ סימן,
זיי ציטערן בינאַנד מיט זייער פנים וויזאָוי מיר.
און שורשענדיקע טרערן פון די גרינע היילן שווימען
אַריין אין מיינע זעונגען און לאַזן זייער גלי מיר.

מיט יעדער נייעם דונער וואָס דו האָסט מיר פרייַ געשאַנקען,
געשאַנקען האָסטו מיר אַ נאַסן בליץ פאַר אַ באַגלייטער
צו לינדערן די ליידן, צו באַגראַזן און באַלאַנקען
מיין אַפגעברענטן אַלף-בית. ניטאָ צו אים קיין צווייטער.

און וואַרהאַפטיק, דיין בליץ איז ניט געוואָרן פריער נעלם
קוים האָט ער ניט באַלויכטן מיניע שונאים, די שאַקאַלן,
און לאַקערדיקע שדימלעך אין פאַנצער און אין העלעם;
זיי האָבן זיך פאַסמאַקעוועט פאַרויס מיט מיניע שטראַלן.

דיין בליץ באַלויכט מיין פינצטערניש, דיין בליץ באַלויכט מיין פייער,
אַ שאַטן אַנגעכאַפט ביים האַלדז — ער זאַלט אים פאַר אַ ווייסן.
דיין בליץ באַלויכט אַ ווערעמל, אַ קראַ, פאַפיר-און-בלייער
און אויך דעם טויזנטאויגיקן, דעם סאַפענדיקן פעסן.

דערקענטעניש פון בליץ און דונער, ביידע זענען אייניק,
סיבאַלויכט דער בליץ די ווונדן וואָס דער דונער האָט געבוירן.
און ביידע זענען הונגעריק און פאַר מיין הונגער ווייניק:
דער אַפגעברענטער אַלף-בית נעמט ווידער יורן, יורן.

נאך וואָס און וועמען בענקסטו? — כ'בענק נאך גאַרנישט ניט, נאך קיינעם, פאַרשלונגען איז אין גאַרנישט אַלץ. און אַלץ איז מיין פאַמיליע. נאך איינס אַ יאָטל בענק איך צווישן קאַרשנביימער-שכנים: צעטרייסלען קאָן ער מיט אַ שטיין אין ברונעם אָן אידיליע.

און ווייטער? — נאך מזוהדיקע בינען. די וואָס בניסן מחיהדיק, אַנשטאַט אַליין אַ קוש צו טאָן די פינגער. באַגאַנגען זענען זיי אַ זינד און גאַרניט אויף צו פלייסן: אַ יאָגדע צוגערויבט אין וואַלד בני פיגעלעך, בני זינגער.

און ווייטער? — נאָכן שליסל אינעם ים, אויף זינע דנאָען; פאַרלוירן האָט אים דאָרטן בעתן וועלטבאַשאַף דער מייסטער. און ווייטער בענק איך נאך אַ צייט וואָס האָט ניט מער קיין שעהען, צעטרענצלט האָב איך זיי, ווי אַ מאַגנאַט אַ פולן טייסטער.

איך בענק נאך גאַרנישט ניט. נאך קיינעם. הינטער יענער הילע בלויאויגיק בליען ווערטער און עס לעבט אין זיי אַ רעגן. און צווישן מיר און זיי אַ תהום. און ביידע טוען תפילה: אַ רעגן-בויגן זאָל פון תהום דערנענטערן די ברעגן.

דו ציטעריקע כוואליע אויפן ברעג פון ים-התיכון,
דערצייל מיר ניט אז ביסט אַ כוואליע, בלאַז און ראָז און גסיסה.
געהערסט צו מיר. דו ביסט אַן איינס פון מיין געזעמל איכז,
לפנים האָסטו זיך פאַרשטעלט: אַ כוואליע אַן אַקטריסע.

אַזוי פיל כוואליעס. צו קיין איינער ביסטו ניט געגליכן
און וואָלט אַ דעמאָן שמידן דיר אין קייטן, אַ געשמידטע
געקומען וואָלטסטו קניען אויפן ברעג פון ים-התיכון,
ווייל בלויז מיין שווינגן-צו-די-הימלען האָט אויף דיר אַ שליטה.

אַרויסגעחלומט האָב איך דיר פון קבר דו זאָלט ברענגען
פון בליענדיקן עץ-החיים זיבן גרינע בלעטלעך.
און איצטער ביסטו אויסגעלייזט פון ברייטן און פון לענגען
און אייביק לעבן ברענגסטו מיר גן-עדנדיק און געטלעך.

אַריינטאָן וועל איך עס צו זיך אין גאַרטן; עס אַריינטאָן
אין ליפן אויפגעשניטענע, דער צער זאָל ווערן לינדער,
און זען אַ זעונג ווי דער מאָרגן טוט זיך אינעם היינט אַן
און סטיילן זיך מיט מינע ליפן קינדער און קינדסקינדער.

א מירטן-ריח האָט געפירט מיך פאַר דער האַנט אין צפתער
געבערג. דערפירט מיך צו אַ הייל; איך האָב אין איר געפונען
אַ שלאָפנדיקן רעגן-בויגן בײַ אַ קוואַליק וואַסער:
עס ציען זיך אַהער די וואַרצלען פון פאַרשטויבטע זונען.

כװאַלט מעגן אויסטאָן מײנע שיר, נאָר האַנטיק צו באַרירן
דעם שלאָפנדיקן רעגן-בויגן איז געווען אַ העזה:
צערונען זענען טרעריק זײנע זעלטנסטע קאַלירן,
קוים האָט ער אויפגעוואַכט און בלויז אַ בײַט געטאָן די פאַזע.

די צינגעלעך אין וואַרצל-העלדזער — אַפגענאַרט און טרוקן,
פאַרשטויבטע זונען וועלן אויסגיין דאַרשטיקע, אַן טראַפנס.
אַ רעגן-בויגן אויפוועקן פון חלום איז מסופן,
די שטילקייט מעג בלויז צוויטשערן אין הייל בײַ זײַן צוקאַפנס.

אַזוי וועט אויך געשען אַז עמעץ וועט דיך ווען געפינען
אין הייל פון דיין פאַרלויבנקייט צו איינשטילן אַ נײַגער:
אַ הענגל סודות וועט אַראַפ פון זינגען און פון זינען
און וועסט ניט וויסן פון דיין איר, דעם דימענטענעם שווייגער.

פאַראַן אַן אויסטערלישער טעם, פון מילגרוימזאַפט באַטעמטער
און אויך פון וויינטרויבן אין מידבר ווען אַן שאַטן פלאַמט ער:
בשעת אַ רעגן קוילערט זיך אין רויטן שטויב פון שטעגלעך
און אויף ירושלים-בערג פאַרזוכן אים איז מעגלעך.

איעדער שטויבל ווערט אַ פרי אַ קדמוניש-היגע,
אַ פרי פונעם הימל און דער ערד, אַזאַ מזיגה.
און אַז דו מאַכסט אַ ברכה און פאַרזיגלסט זי מיט ליפן,
פאַרקניפן וועט זי דיך מיט הימל און מיט ערד פאַרקניפן.

ווי זידנדיקע מילך לויפט אויס אַ וואַלקן; און אַ צווייטער
גינגאַלדיק נידערט אויפן רעגנס הענגענדיקן לייטער.
עס קנעטן שטראַמען שטיקער פעלדז מיט מבולשער דינאַמיק,
נאָר גאַרנישט איז אַזוי ווי שטויב אין רעגן פריש און טעמיק.

פאַראַן אַ טעם פון חלום (צו אַ גומען קוים דערגאַנגען).
פאַראַן אַ היילנדיקער טעם פון גאַט-געבענטשטע קלאַנגען;
דער טעם פון שטויב אין רעגן איז פון מילגרוימזאַפט באַטעמטער
און אויך פון וויינטרויבן אין מידבר ווען אַן שאַטן פלאַמט ער.

לויפנדיקע מוסקלען פונעם טויט אין מידבר: דיונעס,
אונטער זיי אַ שערבלעניש פון קרוינען און אמונות.
נאַכט אין מידבר.
מידבר איז די נאַכט.
אויסגעברענטער אַטעם פון די שטערן זייער וועכטער.

עמעץ לאַכט,
עמעץ לאַכט,
אַ קאַסמיש געלעכטער.

ס'לאַכן קוילערט זיך. אַ קוילער
נאָך אַ קוילער און צוריק,
אימהדיקער, נאַקעט-הוילער,
מיט אַ מידבר-קאַץ אין בליק.

לאַכט עס פון באַשאַף דעם בוראס,
לאַכט עס גאַט פון זיין באַשאַף?
זיי אַ חכם ווער געווויר עס
און צערייס דעם לעצטן דף.

עמעץ לאַכט
פון זיין אייגן געלעכטער.

ווי אַלט זײַט איר, גראָזן ?
צום איינס פונעם איינציקן
וויפל געסיליעטע נולן
אויף גאַר דער יבשה ?
מערער פון אייך אין דער צאָל
אַדער ווינציקער-ווייניקער ?
אַצינד, ווען ס'דערלאַנגט אייך דער ים-ווינט
אַ שנעל, אַ צעפלאַשע,
געדולדיקער קאַן מען אייך ציילן
און בלייבן אַלייניקער.

אַנדערע מענטשן און אַנדערע צמחים
אָווו נאָר עס האָט מיך פאַרזעגלט דער ים-ווינט.
בלויז איר זײַט געבליבן די זעלביקע גראָזן
אונטער האַגל און פֿיער.
האַגל און פֿיער.
ס'האַט אייך ניט קאַסע צעשניטן,
דונער — צעשטויסן,
און אייער נשמה-קאַליר איז געבליבן פון דרויסן.

ווי אַלט זײַט איר, גראָזן ?
אַצינד אויף מיין אָונט-שפּאַציר
לאַמיר ווערן אַ טרעפער :
עלטער פון מיר און מיין צונגיכער שאלה,
אַ קאַפעלע יינגער פון אייער באַשעפער.

די לאַפעטע ליים אויף דער שמאַלינקער קרקע
זעט אויס ווי זיין מאַנטל, ווי זיין מאַרינאַרקע.
צעפּלויגן געווען, האָט פאַרגעסן זיך אַנטאָן.
אַ רגע. דער מאַן וועט זיך באַלד אַ דערמאַן טאַן.

ער וויל זיך דערמאַנען, עס מאַנען די בגדים,
אַ ווייטע נסיעה. זיי זענען אַ שאַד אים.
אַ רגע. נאָר וווּ איז אַנטרונען די רגע ?
פאַרראַטן. זי האָט דיך פאַרראַטן, קאַלעגע.

רויטפּיסלדיק היפּערט זי דאָ צווישן צווייגן,
די גילדענע צווייגן פון גילדענעם שווייגן.
און צווישן די אַלע באַגלייטער, באַוויינער,
אים שענקען אַ רגע דערלויבט זיך ניט קיינער.

צו וועמען געהער איך? צו דיר און צו מיר
און איבער אונדז ביידן דעם שטערן.
צוזאמען איז דריי. נאָר אַוון איז דער פֿיר
צו וועמען מיר מוזן געהערן?

עס וואָלטן די דריי ניט געשפּילט זאַלבע דריט
אין לעבן, אין טויט און אין ווערטער
און ס'וואָלטן זיך אָפּשטעלן אונדזערע טריט
ווען ס'וואָלט זיי ניט בענטשן דער פּערטער.

צו וועמען געהער איך? צום גאַרנישט און גאַר,
צו דיר און צו מיר און צו קיינעם.
און בלויז ווען באַזונדער איך צייל דיִינע האָר
געהער איך צו אַלע אין איינעם.

דיין לייטער איז דאך אינעווייניק, אין-דיר איז דיין לייטער,
אבי דו האסט געמיינט אז דרויסן, אַנגעלענט אן בוידעם,
און אז דער ערשטער קלעטערער קאן אַנקומען דער צווייטער,
אַנשטאַט דעם ערשטן קאן דער צווייטער אויפהייבן זיך קודם.

אומזיסט געווען צו מיינען און פאַרוואַלקענען שוואַרצאַפּלען:
זעקספּליגלדיקע ווערטער זענען גרייט אויף זיינע שטאַפּלען.
און איינס פון זיי רירט-אָן דיין דיר ביים ראַנגלען זיך, ביים צאַפּלען,
אז בלייבן זאַלסטו הינקעדיק ביים שטייגן אויף די שטאַפּלען.

זיי הינקעדיק נאָר לאָז ניט אָפּ די ליניע פון דער שלמות,
דיין לייטער וועט ניט איינפאַלן פון ערדישן געציטער.
ניטאָ קיין שטערן אין דער נאַכט, נאָר ברענענדיקע שמות,
ניטאָ קיין צווייטער, ביסט אַליין דער צווייטער און דער דריטער.

אין דיר, אַ לעבעדיקער אַטעם אין אַ טאַל מיט ביינער,
אַחוץ דיין אַטעם קאָן זיי ניט צום לעבן ברענגען קיינער.
אין דיר, ס'געוויין פון ערב שטורעם און די ים-לופט נאָכן,
דער פּוילנדיקער יאָדער און זיין מאַרגנבוים נעחון.

צי ראנגלט זיך אַ מלאך מיט אַ גיהנומדיק פאַרזעעניש?
דאָס ברענט אַ בוים! דאָס קאַרמעט ער און שענקט נאָך זיינע רינגען
דעם פּייער, אַז דאָס פּייער זאָל אים דאַרשטיקער פאַרשלינגען.
...און פּלוצעם זע איך פון דער ווייט אַ זעעניש:

אַליין איך בין דער ברענענדיקער בוים. איך ברען און קאַרמע
דעם פּייער מיט מיין אייגן לייב, אַ האַרמע נאָך אַ האַרמע.
עס ברענען מיניע וואַרצלען. ס'ברענט מיין קרוין. עס ברענט מיין זינגער
און לעצטע צווייגן וואַרף-איך-צו דעם פּייער, מיין פאַרשלינגער.

נאָר איידער כּווער אַ האַלאַזעשקע, נעמט מיך דאָרט באַשיצן
אַן אַנדער פּייער: דאָס געבענטשטע פּייער פון די בליצן
אין וואַלקנוואַלד. אַ גרעזעלע צעוויינט זיך ווי אַ ביבער
און ס'קערן זיך די ברינעמער פון הימל דריי מאָל איבער.

אַ יום-טוב און אַ רעגן-ווינדער: ביז אַ שוועל אַ זייטיקן
דערוואַכט פון אַש דער זעלבער בוים אין העמד פון ליכט-און-שאַטן.
די דרעמלענדיקע פירות וועלן שפעטער אויך געראַטן,
דערוויילע זע איך, הער איך ווי זיי צייטיקן.

דו אָפּגעשיידטע רגע, ביסט געגליכן צו דיין שוועסטער,
מיליאָנען ליכטיאָרן פּאַרויס. אַ קלאַנג פון אַן אַרקעסטער
איז ליכטער צו פּאַרזיגלען אין דער לופטן, צו פּאַרשליסן,
ווי אומצוקערן דיר אַ רגע צו דער ערד און וויסן

ביסט ווידער מײַנע; און אויך איבערלעבן די הנאה,
די שניטן פון דיין אַקערמויל; דאָס פּרילינגדיקע, רויע
געשטראָם, די קושן־קערנער אין די איינגעציינטע בייטן
און אויסצוטרינקען דיין מוזיק אַ צווייטן מאָל, אַ צווייטן.

עס הויערט נאָך אין פינגערנעסט בני מיר דיין לינדער צאַפל,
ווי כיוואָלט באַרירט אַ פייגעלע, די גרייס פון אַ שוואַרצאַפל.
אַ גאַלדן רגע־פייגעלע מיט ווונדיקער מתיקות,
און כיוויל אין פוסטער פינגערנעסט אַרײַנציען צוריק עס.

נאָר דו ביסט ווייטער פון געדאַנק, ווי ניט־געבוירן ביסטו,
מיליאָנען ליכטיאָרן פּאַרויס און קוים פון דאָרטן גליסטו.
איך האָב אַפילו ניט געקאַנט אַהין־צו דיר באַגלייטן
און איבערלעבן אונדזער פּרייד אַ צווייטן מאָל, אַ צווייטן.

אַרײַנציען אַ פּאַדעם אין אַ נאַדל? ניין, בן-אַדם,
אַפילו אין אַ שטורעמנאַכט אַזאַ פאַרמעסט איז ווינציק:
דאַרפסט זיך אַליין אַרײַנציען, אַליין צו זײַן דער פּאַדעם
און תפילה טאַן, די ווונדער-נאַדל זאַל דיר בלייבן גינציק.

און אַלצדינג וואָס ניט מעגלעך וועט שוין יעמאַלט ווערן מעגלעך
און דו, דער פּאַדעם, וועסט פאַרנעמען דאָס געבעט פון טיילן.
דערבלאַנדזשען וועלן זיי צו דיר. אין דיר. אויף דינע שטעגלעך.
צוזאַמענטוליען זאַלסטו זיי און היילן. היילן. היילן.

מיט לײַב-און-לעבן דיננס פאַרניי די ווונדן און די ריסן
צעהאַנגענע, געהאַנגענע אויף טויערן און קוימענס.
פאַרניי און גיב אַ תיקון דעם צעמעטערטן געוויסן
פון דינע אומגעבעטענע צווייפטיקע חלומות.

אַ לשון האָט מיט זײַן געזאַנג אין פעלד געריסן קריעה
נאָך איידער ס'האַבן וואָגלענדיקע ליפן אים געטרונקען.
פאַרניי אים אויך! לכבוד זילבן קינדערישע, פריע,
לכבוד ערשטן מילגרוים און דעם זאַפט פון זײַנע פונקען.

טאג-טעגלעך עסן זיי: די מויז, דער אייזל, די גארילע
און אויך דער האמאָ סאפיענס, נאָך ניט אָפגעווינט פון עסן.
דאָס מאַלפּעווען זיי נאָך דער צניט וואָס ווייס ניט פון קיין תפילה
און לעבעדיקערהייט זי פרעסט די קינדער, די מעת-לעתן.

אַ פרעסעניש אויף דר'ערד און אויבן אויך די זעלבע סצענע:
קאָפּויערדיקע שפּיל פון ליכט און שאַטן, אומצעשיידיק.
אויך דאָרטן צווישן הימלפּעלדזן לאַקערט אַ היענע,
דער מילכוועג זאָל ניט מיינען, ער איז הפּקרדיק און לידיק.

אַ ווערעמל פאַרשלינגט די זון אין מוח פונעם גאָון,
אַ גרין געלעכטער איז דאָס גראַז צוקאָפּנס פונעם פרעסער.
אַ בעזעם קערט צונויף דאָס גאַלד פון אָפּגעשיטע שעהען
און איבער זיי אַ הונגעריקער מאַרש פון גאַפּל-מעסער.

נאָר פּריי זיך מיטן הונגער און זיין הונגעריקן שאַטן:
וואַלקאַן פון שטילקייט. בראשיתדיקער נייגער. ערשטע סיבה.
געזעטיקט — וואַלטסטו ניט געשריבן, וואַלטסטו ניט געקנאַטן
און טויטער פונעם טויט וואַלט זיין דער חשק און די ליבע.

די רינגלטויב. איך וואָלט נאָך וועלן וואַרעמען אַ רגע
אַרום איר זוניק בריסטל מיינע קאַלטע פינגערשפיצן,
ווי קינדווייז, און דערנאָך געשווינד אַ לאַז טאַן זי אין פּליראַד,
נאָר ניט קיין טויב אין טויבנשלאַק צו ברענגען; איך וואָלט וועלן

אַריינרינגלען זי זאָל אין מיר דיין שמייכל. בלויז דיין שמייכל.
אַזא ווי ס'האַט פון טרערנדיקער לופט אים אויסגעקנאַטן
דער אַלבאַשאַפער און מיט זעלבן קול ווי בעתן זאַגן:
זאָל ווערן ליכט! — געזאַגט: זאָל ווערן שמייכל.

געטרייער איז ער מיר געווען, ווי איך אַליין געטריי בין
געווען די ליפן מיינע, אומגעשטילטע נאָך זיין וואַסער;
געטרייער פונעם קניענדיקן שווייגן וואָס איך שרייב אין
ירושע־טאַגבוך, אַז צו אים געהערן מיינע אוצרות.

אַצינד ווען ס'בלאַנדזשעט ווי אַ זונשטראַל אַן אַ זון דיין שמייכל
אין וואַלד פון אויסגעהאַקטע שאַטנס, דאַרף דאָך זיין אַ גולן
די רינגלטויב זי זאָל ניט וועלן אויספירן אַ שליחות:
אַריינצוריינגלען אין מיין אַלטן טויבנשלאַק דיין שמייכל.

אַ חתונה אין גאַרטן. אויך די פייגל זענען שיפור.
ביינאַנד מיט חתן-פלה אי זיי טאַנצן, אי זיי ברויזן.
אַן איינציק ניכטער קול פאַרלעשט איר וויין, פאַרלעשט איר ליקער:
אַ מיידעלע אין גאַרטן אַלאַרמירט: מע קוילעט רויזן!

מע קוילעט רויזן. און געקוילעט איז דער שיינער וועטער.
מע פאַכעט אין די קוסטן מיט אַ גלאַנץ אַ שטאַליק-בלויזן.
און זייער אונטערשלאַק פון זילבער קערן אויס די בלעטער
פון ציטערבוים אַנטקעגן אַנהייב נאַכט: מע קוילעט רויזן.

ווער קוילעט רויזן? עמעץ קוילעט. ס'וועט אַ קינד ניט ליגן,
זיי שווימען אויף אַ טייך ווי בינטלעך האַר, ווי רויטע קרויזן.
און וויל זיי ראַטעווען אַ וואַלקן הינטער לעצטע צווייגן —
געקוילעט ווערט ער אויך, אַזוי ווי עמעץ קוילעט רויזן.

עס רעגנט מיט אַ רויזן-רעגן אַטעמדיק און וואַרעם.
דער פלה-שלייער וויל די שרעק פון פלה ניט אַנטבלויזן.
און שולדיק איז דאָס מיידעלע וואָס האָט געמאַכט אַ ליאַרעם
אין גאַרטן בעת דער חתונה-מוזיק: מע קוילעט רויזן.

ערשט יעמאָלט ווען דער חלום־הונט האָט האַרציק זיך צעבולן,
מיך אויפגעוועקט מיט מזל צווישן זשומענדיקע ספרים
(אַ זונשטראַל האָט צום טוי פון שויב, צו פלעמלדיקע נולן,
דערשטעלט אַן איינס) — דערזען אין דרויסן האָב איך אויף דער וואַר אים,

דעם זעלבן הונט, און ווידער בילט ער. הוידעט מיטן קעפל
כ'זאַל נאַכגיין זיין פירפּיסיקייט, ער וויל מיר וואָס אַנטפלעקן
פל-זמן די וואַר איז נאָך פאַרשיפורט מיטן חלומס געפל.
און כ'בין אים נאַכגעגאַנגען ווי אַ בלינדער נאַכן שטעקן.

אַ טויער עפנט זיך אין טאַג. עס וואַקסט אַרויס אַ היכל.
איר קום אַריין, ס'פאַרקלאַפט זיך הינטער מיר דער העלער טויער.
אַ זקן גוססט אויפן דיל מיט שערבלדיקן שמייכל
און בלויער אַש פון זינע ליפן לוישפערט מיר אין אויער:

כ'געדענק אַ בייזן ווינטער ווען געפרוירן האָבן טרערן,
אַנטליען האַסטו מיר אַ שייטל האַלץ אין יענער געגנט,
אַצינד איך מוז דיר אַפּצאַלן דעם חוב: צו דיר געהערן
אויף שטענדיק מיניע ווינשטאַקן פון פּרם. זיי געזעגנט.

פון טיגער וואָס איך האָב אַ מאָל געוואָלט אין אים אַרײַנגיין
(דער ברודער טױט זאָל אויכעט, ווי זײַן שוועסטער לעבן, אײַנגיין)
בשעת מיר האָבן זיך אין דזשונגל טרער אויף טרער געטראָפן,
דערגאַנגען איז צו מיר אַזאַ מין דונערבריוו אין סטראָפן :

דו מײַנסט איך בין געוועלגערט פון אַן אַנדער ערד און וואָסער,
געבוירן סתם אַזוי צי לױטן ווילן פון אַ שפּאַסער,
און סײַהאַבן לאַנג פאַרגעסן מײַנע נאַזלעכער דײַן פנים
און דײַן פאַרלאַנג צו וואַנדערן אין מיר? אַ נײַן, איך קאַן אים.

דו מײַנסט אַז אונדזער בײַדנס חלום האָט אַן אַנדער מראַה?
איך קאַן אַפילו לײענען די בליצן פון זײַן כמאַרע.
געדענק, אַז אונדזער בײַדנס בלוט איז הייס און רױט און פליסיק,
צעהאַלבסטו מיר, אַ שטייגער, בין איך שוידערלעך צווייפליק.

דו מײַנסט, אַז בלױז אַ מענטשן וועט משיח זיך אַנטפלעקן?
אַ חיה אויך. און אַפּוואַשן פון מיר די אַלטע פלעקן.
טאַ לאַמיר אים אַנטקעגנטאַנצן שלומדיקער, קליגער,
ניט וויכטיק וויפל פיס מיר האָבן — —

דײַן געטרייער טיגער.

אַריבערשווימען. יעדער מוז אַריבערשווימען צונעם
באַשערטן ברעג, צי נאַזנדיק צי גאַר ביים לייגן קלאַפּטער
און איבערלאָזן וועמען אַ ניט־אויסגעשעפטן ברונעם
וואָס נייע רינגען, פאַר אַ דאַרשט אַ זוניקן, באַשאַפט ער.

די הונגעריקע הייפיש־מוזיקאַנטן זעגן, זעגן
און טויט און לעבן ראַנגלען זיך אויף טויט און טויט. ביז איינער
פאַרבלײבט אַליין אַ לעבעדיקער צווישן ביידע ברעגן:
אַ לעבעדיקער בלייבט דער טויט מיט הייפישיקע ציינער.

ווער סיליעט פאַר דער אייביקייט אַ שנירל רויטע קרעלן?
און ווער, פון טויט און לעבן, איז דאָ אַדם, ווער איז חוה?
קאַן זײַן, אַז אויך יסורים ווילן עמעצן געפעלן,
אַזוי ווי סױויל געפעלן דער צעשפּרייטער עק פון פּאַווע.

אַריבערשווימען. און ווהיין אָן־אַטעם זיי דערשווימען —
באַגעגנט זיי אַ גרינע פּאַן, צי פינצטערניש אָן פענצטער?
סױועט עמעץ נאָך פון יענע מיר אַ פינטל טאַן אַ סימן
און סאַמע ווייטסטער וועט מיר דעמאָלט ווערן סאַמע נענטסטער.

און יעדע רגע זע איך דיך צום ערשטן מאל אין לעבן.
דו ביסט א סודותדיקער טיך; פסדר 'טיך' און שטענדיק
א לייקענונג פון זיך אליין; און יעדע רגע אנדערש
דער נאמען דינער, נאר ניטא פאר דיר אזוי פיל נעמען.

טרינקסטאן די וואלקנס און זיי שענקען דיר צוריק א רעגן.
און אויב דו פאלסט אריין אין ים, איז נאר פדי זאלסט קאנען
יונגטייכיק שפאנען וויטער אויף ממשותדיקער ערד
און בלייבן ווו דו ביסט און שלאגן שטראמענדיקע ווארצלען.

די שטראמענדיקע ווארצלען שלאגן הילכעוודיקער, נענטער,
זיי שלאגן שוין אצינד אין מינע אדערן, אין הארצן.
כ'בין אויך א סודותדיקער טיך און יעדע רגע אנדערש
דער נאמען מינער, נאר ניטא פאר מיר אזוי פיל נעמען.

סיגענענט א שטורעם אויפצודעקן אונדז און צו פארשטעלן,
מיר וועלן ביידע שפעטער זיך באגעגענען אין ים.
און זאגן וועסטו איידער כוואליע וועט אריין אין כוואליע:
און יעדע רגע זע איך דיך צום ערשטן מאל אין לעבן...

געצויגן האָט אונדז ביידן דאָ, סײַ מיך און סײַ דער מושל,
מיר זאָלן שליסן קאַנטשאַפּט אויפן ים-ברעג אויפן יפוער,
אַז יענע זאָל פון וואַסערהיילן ברענגען מיר אין מושל
אַ גרוס פון איר באַשאַפער.

נאָך קינדיש-ווייך דאָס פאַנצערל אַרום דעם ראָזן לײַבל
און וואַרעמלעך: אַ מושלקינד געבוירן אין אַ הייבל.
נאָך שפיגלט זיך די צערטלעניש פון אַפגעשיידטן אַרעם
און פּײַנלעכע געזעגעניש מיט שלמותדיקער פאַרעם.

ווען קאַנען וואַלט איך זײַן דער גאַלדשמיד פון אַזאַ-אַ מושל,
מיט קיינעמסדיקן ים-געוויין און אויפגעשפּילטן חושל,
מיט רעגן-בויגן-רינגעלעך געשפרענקלטע אין פאַנצער
און וווּ עס רוישט אַ רעגן אויך, אַ האַלבער צי אַ גאַנצער:

אַרויסגעריסן וואַלט איך זיך פון זילבן און געדאַנקען —
די ריפן דער נשמהס; און ווי גאַרניט אין מיין טבע,
אַ הייב געטאָן דעם ים אויף מיניע אַקסלען אים צו דאַנקען
און בלאַנקען ווי זײַן מעווע.

1976

דעם אַנדענק פון אַבֿוש ווערבער

קוים האַסטו זיך אַרויסגעקליבן פון דער וועלט און אירע
מעַת-לעתָן, און זיך איינגעמאַסטעט אין דער נייער דירה
אַווו עס פוילט אין פינצטערניש די זון, עס פלאַצט איר קערן,
אַז אויפגיין זאָל אין דיר אַ נייע בענקעניש —

לחיים גיס איר אָן פון דיין געטראַנק וואָס מיר איז טייער :
אַ גלעזל דיר, אַ גלעזל מיר, דעם זעלביקן טאַקיייער,
אַז טרערן זאָלן זיך פון ווייטן אַנקלאַפּן אָן טרערן,
באַפרייטע פון געפּענקעניש.

באַזונדער, זענען מיר ביינאַנד געבליבן טאַפל אייניק,
נאָר דיר אין דער-אַ טאַפּלקייט אַ גלעזלע איז ווייניק :
דאַרפסט אויסטרינקען אַ רעגן איר זאָל קאַנען אין דיין שאַטן,
אַרום דיין בוים, אַ באַרוועסער פאַרבייגיין דיר.

קוים האַסטו זיך אַרויסגעקליבן פון דער וועלט און אירע
מעַת-לעתָן און זיך איינגעמאַסטעט אין דער נייער דירה,
דיין גאַניק מיטן פרישן זאַמד איר האָב נאָך ניט באַטראַטן
צו לייענען מיין שווינגן דיר.

יאַנואַר

ניט מענטשן בלויז, אדורכגעווייקט פון כליפענדיקן פייער,
גענענען צו די שטיינער די פירקאנטיקע און לאָזן
פארוויקלטע באַגערן דורכן אויסלייזער דעם בלייער,
מעט־לעתן אויך: דאָס קוויטלען זיי אַריין די בינטלעך גראָזן,

ביינאַנד מיט שאַרפע קרייטעכצער און בשמימדיקע ביימלעך
צו בלען אין די שטיינער־ווינקלען היימישלעך און היימלעך:
דערפרייען זאָלן זיי די טעג וואָס בלאַנדזשען אונטער וועגנס
און אויסבעטן פאַר קראַנקע נעכט רפואהדיקע רעגנס.

און אויבן אויף די בערג, אין ווייטע כוואַליעס פון דער שקיעה,
אַלזעיק שווימט אַן אויג און לייענט. בלויז אַן אויג. און חוצן
אַלזעיק שווימענדיקן אויג און צוקנדיקער וויע
איז ניט פאַראַן אין גאַרער וועלט קיין רחמים און קיין גוטסן.

די ווייסקייט ווערט נאָך העלער ווען עס טונקלט הינטער וויעס
און אינעווייניק איז פאַראַן די צייט און איר נביאות,
פאַראַן די שטאַט און אירע מתים און מיין אייגן שפאַנען,
און אויך דאָס ניט־פאַראַניקע איז דאָרט אַצינד פאַראַנען.

פון ביימער מאכט מען ווונדערלעך פאפיר. און איך — ס'פארקערטע :
פאפיר פארוואנדל איך אין ביימער, אין דעם בוים פון לעבן.
איך וועל זיך צוואַרצלען צו אים, ביז וואַגען עס וועט אויפגיין
ס'געזאָג פון זיינע פייגל.

זיי וועלן זיך צעבלען און אַרויסבלאָזן די ערשטע
געבענטשטע קלאַנגען ; אומפאַרבייטלעך, איינציק איז מיין שליחות :
פארוואַנדלען די פארוואַנדלונגען אין זייער ערשטן מקור,
פארוואַנדלען זיך אַליין אין פראַטאַפלאַזם פון מיין חלום.

פארוואַנדלען וועל איך גרודעס ליים אין זייער מענטשלעך פנים,
פארוואַנדלען איידלשטיינער אין אַ לעבעדיקן גאַלדשמיד.
און סודות אַפגעזונדערטע און מיילך-ווייט פון ווערטער,
פארוואַנדלען וועל איך אין אַ שטראַלונג ביזן דנאָ פון טרערן.

איך טונק אין זון מיין זיגלרינג און שטעל אים אין דער פינצטער
צו היטן די פארוואַנדלונגען. מיין קומעדיקער יורש,
דער קאָסמישער פאַעט, זאָל קאַנען זוכן און געפינען,
און מיין געביין זאָל שמייכלען.

פאראן ביים בראצלאווער א זאג: זיך אפשפארן דארף יעדער
א טויטע שעה: אז אלץ ארום זאל טויט זיין, דו דערקעגן
זאלסט לעבן. תפילה טו איך צו דער טויטער שעה, ביים גדר
פון זונפארגאנג: מאך לעבעדיק אין מיר דעם שניי, דעם רעגן.

צעבלאז א שניטער-הויפן, אז א וואלף זאל בלייבן הענגען
אויף שניטער-פונקען, ווען א גוטער גניסט באוועגט מיין ארעם.
און צי ארויס, ווי זשאווערדיקע נעגל, מיט אפצווענגען
די נארישקייטן מינע, ווען ס'אנטפלעקט זיך מיר א פארעם.

געשפאנטע לייצעס צוימען-איין בהלהדיקע כוואליעס
און בלויז ביים האריזאנט פון ים איז איינע ווידערשפעניק.
ס'פארלעשן זיך אין טויטער שעה געשרייען און באטאליעס,
אז היה טראגט די רויטע קרוין פון ערשט-געקעפטן קעניג.

א שליטל בין איך איצטער צו מיין וועלט און זוך בחינם
איר שלאס אין דרויסן. איך-בין-איך וואס מער די שעה איז טויטער.
און איטלעכע געשעעניש אויף דר'ערד, אין דר'ערד און אינעם
באשערטן וואלקן, לייטערט זיך אין הארצן ליב און לויטער.

“דיין פריינד איז אייביק” — כ׳האָב געהערט אין חלום די-אַ פּראָזע,
איך האָב געפרעגט: פון עולם-הבא צי פון עולם-הזוה?
דער נאָמען זינער? ניט געווען דער נאָמען זינער דיטלעך,
נאָר ס׳ליגנט ניט אַ חלום-קול, מעג זײַן דער אמת ווייטלעך.

“דיין פריינד איז אייביק” — און דער נאָכקלאַנג וויל זיך ניט באַפרייען
פון צווישן ברודער הבל אויף דער וואָר און ברודער קיז.
אַ פּאַדקעווע צום פּערדנפּוס ווערט צוגעשמידט מיט טשוועקעס
און מיר, ווי צוגעשמידט מען וואָלט אַ פּאַדקעווע מיט שטרעקעס.

און כ׳האָב געזוכט מיין לעבנספּריינד עקשנותדיק און גלייביק,
אַ חלום-קול וועט ניט פּאַרטרויען סתם: דיין פריינד איז אייביק.
און כ׳האָב געבלעטערט מענטשן און געדאַנקען און אַלבאַמען,
געוויר צו ווערן ווי ס׳באַהאַלט זיך זײַן געזאַלבער נאָמען.

און בלויז “דיין פריינד איז אייביק” הער איך, בלויז דעם פיזמון איינעם,
אַזוי האָט אויך די קראַץ פון פּאַ געשאַנקען אַ רעפּריין אים.
און זוכן בין איך אים אַוועק, מיין פריינד, אויף די בית-עלמינס:
האַטעלן פאַר די טויטע און די לעבעדיקע. אַלעמענס.

אז מענטשן זינגען דיר א לויב, דערמאן זיך אן די פייגל:
זיי לאכן אָדער פּינפּן פּונעם שטורעם און זיין כּמאַרע.
נאַר אַז אַ פּשוט גראַז, אין אַוונט, גיט זיך אַ פּאַרנייגל,
פּאַרנייג זיך אויך: גוטן־אָוונט, גראַז. און מאַך פּאַר אים אַ וואַרע.

און זיי אַ וויילינקע אַלטמאָדיש (ביסט גענוג מאָדערן)
און לייען פּאַרן גראַז דיין מענטשלעך ליד, אַז נאָכן הערן
צוזאַמענגראַזן זאָלט איר זיך אין גרינער פּרייד ביחידות
און בלייבן זאָל אַ סוד פּאַר ביידן, וואָס איז פּאַר אַ ליד עס.

חלילה, ס'פּליט ניט איבער לענדער, איז צו ערד געקאָוועט,
נאַר פּרייער איז דאָס גראַז פּון דיין געדאַנק, און ווייט פּון שקר.
די גראַזן זאָלסטו גלייבן, זייער פּבוד איז דיין פּבוד,
און אַז אַ גראַז פּאַרנייגט זיך, ווערן שטום די פּוסטע גלעקער.

דעריבער, אַז אַ גראַז פּאַרנייגט זיך, וווּ דו זאָלסט ניט אַינלן,
פּאַרנייג זיך אויך און זאָלן בענקען ערגעצדיקע מיילן.
אַנטפלעק ניט אַייער סוד פּאַר קיינעם, זיי ניט קיין אַנטפלעקער,
נאַר גלייב: אַ גראַז פּאַרנייגט זיך, ווערן שטום די פּוסטע גלעקער.

פֿאַר וועמען טאַנצסטו, קינד, פֿאַר וועמען טאַנצן דיניע גלידער, ווהיזן די רונדע פֿינלֿן-בויגנס און אין וועמען צילן זיי ? אַריינגעצילט אין האַרץ פֿון דעמאָן, פֿאַלט ער נידער-נידער צו דיניע פֿיס, מיט לעצטן אַטעם, זאָלסט נאָך מער צעשפּילן זיי.

זיין טאָפּל-פנים : הימל — ערד. אַ יונגלינג און אַ זקן. צו שלאָבעריק די ציין פֿון צייט אים איינצוקאַרבן, אויסעסן. אַנטבלויזטע שפּיגלען זעען ווי דו טאַנצסט אין רויטע זאָקן און צווינגסט אים, ער זאָל פינצטער לאַכן אין זיין שוים ביים גוססן.

דאָס לאַכן זיינס צעשפּאַלט די שפּיגלען. און די שפּליטערס לאַכן צוריק פֿון דעמאָן און זיין קרוין, פֿאַרקנעכטע, אונטערטעניקע. און דו, אין רויטע זאָקן, אויף דעם גוסדיקן, שוואַכן, דו וויקלסט אַ נקמה-טאַנץ מיט הערשעראויגן ברעניקע.

נאָר אונטער דיניע פֿיס דער קרבן טוט זיך אַ צעפּלאַשע און אַדלעריש דערלאַנגט ער זיך אַ הייב פֿון זיין געפענקעניש בניאַנד מיט דיר, דו קינד, און ס'בלייבן קאַלט אויף דער יבשה די שפּליטערס, און אין זיי: די רויטע זאָקן און דיין בענקעניש.

דעם בוים געבוירט אַ קערן, דער בוים געבוירט אַ פידל
און דו געבוירסט מיין שטערן, די נאַכט זאַל זיין אַן אמת.
געבוירסט אים ווייט פון דאַנעט, זיין ליכט געהערט אונדז ביידן,
געבוירסט אים ווו עס וויאַנעט קיין בלאַט ניט און קיין שמייכל.

מיר זענען שוין אומדאַיק ביינאַנד אַ שאַק מיט שוויגן,
אַ קאַסמישע העראַיק דערלאַזט ניט אונדזער אומקום.
דאַס ערדישע, דאַס וואַרע איז ערדיש-וואַר און גילטיק
און מער איז ניט קיין שַררה דער טויט אויף אונדזער אַטעם.

זיין קיניגרייך דערלאַנגט ניט צום גרינעם בוים פון לעבן,
ס'פאַרגאַנגענע פאַרגאַנגט ניט, קוים צייט איז נאָר אומצייטיק.
אַנטרונען פון געפילדער, איז ליבשאַפט אונדזער שוויגן,
עס וויינט מיט נייַע בילדער דאַס אויג פון דער נשמה.

דער זיווגדיקער צאַפל פון שוויגנס צוויי אין איינעם
דערנענטערט מיט אַ שטאַפל צו זיך אַליין, צו שלמות.
דער ווונדער-אַן-אַ-נאַמען דערציילט פון זינע מעשים,
דאַס לשון פון אַטאַמען איז פשוט ווי אַ פאַלקסליד.

ער וויל מיך איבערצינגן, אז ער לעבט. אזא מין שוטה.
קאפאבל איז ער קושן מינע פיס, איך זאל אים גלייבן.
ער קאן זיך שווערן, אז ער ווינט נאך אויפן אלטן אדרעס,
מיין קאפ איז אבער נייניק: מוזסט באווייזן מיר סימנים.

ער ציט ארויס א זייגער פון זיין גרינער קאמיוזעלקע
און קארמעט אן (מיט זיין גאלאפ אין וויסטעניש) מיין אויער.
דערנאך צעשניידט ער אן ארבוז און ווי א בער מיט האניק
פארכליניעט ער זיך מיט א רויטן וואלקן, שווארצן האגל.

דערנאך דערלאנגט ער מיר א ספר אקערשט פון דער נאדל,
באקריינט מיט נאמען זינעם אויבן און דאס יאר פון אונטן.
צונויפגעוואקסן זענען זינע בלעטער, זינע גלידער,
פונאנדערלייגן קאן מען זיי מיט זונפארגאנג פון קאסע.

נאך איידער כינעם די קאסע, לייענט אויסווייניק שוין יענער
זיין אויפגעוואכטע אייביקייט פון צווישן בלעטער, גראזן.
ער וויל מיך איבערצינגן, אז ער לעבט. אזא מין שוטה.
איך ענטפער אים: אזעלכע קונצן קענען אויך די טויטע.

דערמאָנונג וועגן פּאַסטערנאַק: די ערד פון זײַן טשופּרינע —
אין פּרישן מאַסקווער שניי. אַרום דעם האַלדז אַ רויטער שאַליק.
אַזוי ווי פּושקין וואַלט אַרײַז... עס האָט אים וואָס געפּאַנגען.
דער שניי איז ניט צעגאַנגען.

זײַן האַנט אין מײַנער, ווי ער וואַלט אַ פינגערדיקן שליסל
פּאַרטרויט מיר. און זײַן פנים, קעגן איבער: אי דערשראַקן
אי מאַכטיק: לײענט ווייטער, איך פּאַרשטיי די ווערטער, קלאַנגען.
דער שניי איז ניט צעגאַנגען.

איך האָב געלײענט מײַן געראַטעוועטן זשאַר פון גיהנום:
"אַ רגע איז געפּאַלן ווי אַ שטערן" — אַלע ווערטער
פּאַרשטאַנען, חוץ "אַ רגע". ניט געקענט צו איר דערלאַנגען.
דער שניי איז ניט צעגאַנגען.

אין זײַנע פּיכט-געשליפענע שוואַרץ-מירמלנע שוואַרצאַפּלען
האַט אָפּגעשטערנט יענע רגע. און זי האָט אַ רגע
דעם רוסישן פּאַעט מיט געלער לאַטע אויך באַהאַנגען.
דער שניי איז ניט צעגאַנגען.

דו זאגסט: ניטאָ קיין בורא-עולם. וויסט מסתמא בעסער,
נאָר אויב אַזוי, קאַלעגע, איז דער ווונדער, דאַכט זיך, גרעסער:
ניטאָ, און האָט באַשאַפן די ניטאַען און די דאַען,
בינאַנד מיט ליכט און שאַטן און קאַלירן פון שגעון.

באַשאַפן לעבן און באַשאַפן טויט אויף לאַנגע יאָרן,
מיר זאָלן בלויז אַן איינציק מאָל פאַרזוכן זיינע קריטעכצער.
באַשאַפן קלאַנגען-פערל אין דער מושל פון זכרון
און וואַלקנדלער מיט זייערע פארוואנדלונגען און בייטעכצער.

דו זאגסט: אַ גורל נעמט מען אין די אייגענע ידיים,
קאַלעגע, איך בין מספים אַז צו נעמען איז פּדאי אים.
ווי נעמט מען אים? און ווי אַזוי? דערצייל עס מיניע פינגער,
דעם אייפל-טורעם נעמען אויפן אַקסל איז דאָך גרינגער.

דיין שאַטן האָט אַריינגעקערט, זעט אויס, אַ צעבער משקה,
נאָר כ'מוז אַ סוד פאַרטרויען אין זיך הוידענדיקע אויערן:
אַליין דעם גורל טראַגן איז בלויז פעיק אַ מוראַשקע,
דערהייבן זיך צו איר מדרגה דאַרף אונדז נאָך געדויערן.

בשעת דער אינדאָנעזישער פּאָעט סאַפּאַרדי דזשאַקאָ
דאַמאַנאָ האָט געלייענט אויף זײַן צײַנדלדיקן לשון
אַ ליד מיניס פון דער געטאָ, האָט אַ יענוועלטיק דערוואַכטע
סקעלעטישע מוזיק באַגלייט אונדז ביידן דורך די זילבן.

איך האָב געטראַכט: אַ צופאַל איז קיין צופאַל ניט, מיין קומען
אין ראַטערדאַם — געוואָרן איז עס גוט פּלאַנירט פון גיטער:
פאַראַן אַן איינציק לשון צווישן זיי פאַר אַלע פעלקער,
די לעבעדיקע מוזן בלויז דערמאַנען זייער שניכות.

און ווי ס'דערגייט צו אונדז די שנין פון אויסגעצאַנקטע שטערן,
דערגייט אַהער דער אַלף-בית פון אויסגעצאַנקטע מיילער,
בשעת דער אינדאָנעזישער פּאָעט סאַפּאַרדי דזשאַקאָ
דאַמאַנאָ זינגט מיך איבער אויף זײַן צײַנדלדיקן לשון.

און כ'האָב געזען אַ זעונג ווי אַ חלום אין אַ חלום:
פאַרוואַנדלט בין איך אין אַ טיך. און איבער מיר די כוואַליעס
מיט פנימער פון מענטשנקינדער שווימען צו די שטערן
און זייער לשון, ביזן דנאָ, איז לויטער און פאַרשטייק.

פּאָעזיע-אינטערנאַציאָנאַל, ראַטערדאַם, 19טן יוני 1976

דער ים וואַרפט אַרויס אויפן ברעג זײַן דערטרונקענע שטילקייט
און קלענערט זיך אײַן מיט אַ שוים אויף די ליפן
צוריק.

באַרוועסער וואַנדערלינג,
איידער עס וואַלקנט זיך אויס אויפן ים־ברעג
די גלאַטע געזאַלצענע פּיכטקייט,
פאַרשרייב מיט אַ ריטל אויף דעם דיין צוואה:
אַזוי און אַזוי און אַזוי.
אַײַנשלינגען זי וועט אַ כּוואַליע מיט פּערלנע פּליגל
און ברענגען צום קײַקלער פון כּוואַליעס
און ער וועט זי לײַענען.
לײַענען, בענטשן: זאַל זײַן ווי דער וואַנדערלינג ווינטשט זיך.
און תּחית־המתים וועט אויפגיין פון זאַמד
אַ פאַרזונקענער אײַנציקער שמייכל.
דער ים וואַרפט אַרויס אויפן ברעג זײַן דערטרונקענע שטילקייט.

אין הייל פון אליהו, אירע דערנערדיקע שפאלטן,
באהאלטן האָב איר זיך פון זיך, פון חלום זיך באהאלטן.
געלאָזן פאַר דער וויסטעניש אַ קרבן און אַ שטייער:
די גלידער מײַנע, אַנגעסיליעט אויף אַ שנירל פניער.

אין הייל פון אליהו, אויך די יאָרן דאַרף איר מער ניט,
געלאָזן זיי אין וויסטעניש פון צײַט וווּ איר געהער ניט.
פאַראַן אַ צײַט מחוץ דער צײַט, אַן אייביקער באַגינען,
אין הייל פון אליהו וועל איר אפשר זי געפינען.

דער נאַכטגראַניט פאַרלאָוועט מײַן צופוסנס און צוקאַפנס,
דער זייגער אין די אַדערן קלינגט אויס פון מיר די טראַפנס.
כ׳ווער ייַנגער, ייַנגער: זיבן יאָר און זעקס און פינף און דרייַ יאָר,
ניטאָ קיין קול און ווידערקול, ס׳איז הייַאָר לעצטער הייַאָר.

ניטאָ קיין שײַן און ווידערשײַן פון ערגעץ אַ שפאַרונע,
ניטאָ קיין מידבר און זײַן רויטע זעגלשיף זײַן דיונע.
ניטאָ קיין צײַט מחוץ דער צײַט, ניטאָ קיין אַטעם, סײַדן
אַנאַטעמדיק איז מעגלעך סײַ צו פילן סײַ צו לײַדן.

און אַז איר ווער אַנאַטעמדיק אין מײַנע דלת-אַמות,
דערקניקלט זיך אין הייל אַ טרער, אַ קליינע טרער דער מאַמעס
און מאַנט בײַ אליהו, אַז דאָס ייַנגל, דער מיזיניק,
מוז לעבן, לעבן און געזאַלבט נאָך ווערן פאַר אַ קיניג.

און דעמאָלט נענטערט זיך צו מיר אַ זיפצנדיקע כמאַרע,
געגליכן צו אַ מענטשן-גוף מיט שוועבנדיקער מראה
און בלאַזט אַריין אַן ערב-רעגן אין מיין מויל, און ווידער —
אַ הימל-ריח, ס'זאָל די ערד מיר שטראַמען דורך די גלידער.

צעשפּאַלטן שוין דער נאַכטגראַניט און איך בין אויך צעשפּאַלטן:
אַ טויטער און אַ לעבעדיקער, ווי צוויי אַדלערס וואָלטן
פאַרמאַסטן זיך אַצינד אין פלי: דער אַדלער-שאַטן אונטן
און אויבן — דער ביים לייגן קלאַפטער איבער פעלדזן, גרונטן.

און אַז אַ ניי-געבוירענער אין הייל פון אליהו
באַגעגן איך די זון אַנטקעגן הייל פון אליהו,
געבוירן אין אַ הייל ווי איך, באַזעגט זיך צווישן ביידן
אַ קליינע טרער. זי לעשט זיך ניט אין ליידן און אין פריידן.

1980

און וועל איך צו מיין היימשטאָט עולה-רגל-זיין אום ווינטער
מיט זיך אליין אין צווייען, ווי אַצינד אין דער מחשבה,
דורך שוואַרצע שנייען וועל איך עולה-רגל-זיין צום צווינטער
ווי ס'הויערן די קנייטשן פון מיין רעטערין יאַנאַווע.

בלחש וועל איך לייענען, בלחש וועט זי הערן:
אַ דאַנק, דו האָסט געראַטעוועט פון שניטער מינע טרערן.
דאָס ביימעלע וואָס כ'האַב געפלאַנצט פאַר דינטוועגן איז ווייניקלעך,
אַ דאַנק, דו האָסט געראַטעוועט סיי קינדער און סיי אייניקלעך.

די צייטראַד וועט געשווינד זיך טאַן אַ דריי צוריק, נאָך שנעלער,
קאַשמאַרישער, ווי מיין געדריי דורך פעטליעס און דורך נעגל.
און דו, מיין רעטערין, וועסט מיך באַהאַלטן אין אַ קעלער,
דו-דו, וואָס אין געדאַנק בין איך צו דיר שוין עולה-רגל.

אַ סקריפּ אין שניי זאָל זיין מיר קענטלעך, וועסטו אין פאַנטאַפּל
אַריין פון הויף אין קעלער ווי איך ליג פאַרזונקען-שפּל.
און ווידער ברענגען מילך, אַ לוסטע ברויט, און וועסט זיך צלמען,
און ווידער וועל איך צוזאַגן מיין בלייער צו דערציילן אים.

דערמאָנונג וועגן אַהרן צייטלין: בײַ דעם עק פֿון סאַפּע,
בײַ מיר אין תּל-אַביבער צימער, לײענט ער אַ סטראָפּע,
אַ צווייטע און אַ דריטע, וועגן בײמער אין אַ וועלדל
וון יעדער בוים איז אַנגעטאַן אין טלית און אין תּפּילין.

אַ חלום. סתּם אַ חלום וועט זיך מיט אַזוינס ניט שפּילן.
רעאַלע פּלױדערצײט, נאָר זי, האָט ליב צו מאַכן טורעס:
ווען צײטלין האָט אין תּל-אַביב געלײענט מיר די שורות,
האָט יעמאַלט זיך געפונען דער מקונן אין מאַנהעטן.

אַצינד איז וואָך דער שרײַבטיש — דער מזבח פֿון פּאַעטן.
כײַפּאַרשרײַב דאָס ליד און שיק אַוועק צו צײטלינען: געבעטן
באַשיידן מיר דאָס רעטעניש, און זאָל ער אויך באַשיידן:
געהערן די געהערטע שורות אים אַליין צי בײַדן?

און סײַהאַט מײַן חבר ניט פּאַרזאַמט צו ענטפּערן בײַ צײַטנס:
איך האָב דאָס ליד געשריבן אין דיין חלום פֿון דער ווייטנס...
(און מיט אַ טינט אַן אַנדערער צום טעקסט דערגעבן קאַמעס,
איך זאָל דערזען בײַ בײמער אין טליתים — די נשמות).

אין בלענדיק-שוואַרצן יום-טוב-קלייד און צערטלערישע קרעלן
האַט ראָווינאַ צו נײַנציק יאָר נאָך אַלץ געוואָלט געפּעלן.
טעאַטער שפּילט בײַ איר אין שטוב, אַ לענשטול איז די בינע,
דער גרויסער עולם — איינער בלויז, נאָר ס'רוט אויף איר די שכינה.

די זקנה ראָלט פּונאַנדער פאַרן איינעם אירע ראָלעס
אין לשון פון ישעיה מיטן טרויער פונעם גלות.
טעאַטער? ניין, זי שפּילט ניט: זי איז פּעדראַ, זי איז לאה,
נקמה שליפּט נקמה אין די אויגן פון מעדעאַ.

און פּלוצעם: אויס מעדעאַ, ניט קיין לאה, ניט קיין דאַמע,
ס'דערלאַנגט זיך גאָר אַן אַדלערין אַ הייב: משיחס מאַמע.
און אויב אַ מלאך האָט אַ מאַל געבלאַזן אין אַ האַרן,
צעברומט זיך איצטער פון איר האַרץ און מויל זײַן זיסער צאַרן.

זי פּאַלט אַרײַן אין לענשטול אַ פאַרשמאַכטע: מיר'ן שפּעטער
אַ קלייניקן שפּאַציר טאַן, זאָגט איר פּרײַנד, אַ שײַנער וועטער.
זי שאַקלט מיטן קאַפּ: אַ סוד, נאָר לאַמיר אים אַנטפּלעקן,
ס'באַגלייט מיך שוין אַ צווייטער, מײַן באַגלייטער איז אַ שטעקן.

מיר זענען אין אַרקעסטער בלויז די נאַטן, בלויז די נאַטן,
געשריבענע מיט מענטשן-צייכנס דינערע פון שאַטן.
אונדז לייענען בלויז אַנדערע, אונדז פילאַסאָפּן, בעטלער,
אונדז לייענען די מוזיקאַנטן, פידלער און קלאַרנעטלער.

מיר זענען בלויז די נאַטן. און זיי ביטן זיך און מישן,
מיר שענקען בלויז פאַר אַנדערע: אַקאַרדן, קלאַנגען, טענער.
און איבערן אַרקעסטער, איבער סטרונעס און קלאַווישן,
פאַראַן אַ דיריגענט און ס'קען אונדז אויסווייניק בלויז יענער.

אַ בליץ אין שטורעם דיריגירט. און ווונדער פון התגלות:
אַרויסגעשפילט פון אונדזער שטומקייט שפילן אויך די תהומען.
און ווייסע מעוועס גיבן זיך די וואַלקנס אַפ ווי פלות,
מיט יאַמערפרייד, אין שוים פון ים, וואָס האַט נאָך ניט איר נאַמען.

אַרויסגעשפילט פון אונדזער שטומקייט שפילן ביימער, נעסטער,
פאַרוואַנדלטע אין ברומענדיקע מוסקלען פון אַרקעסטער.
אַרויסשפילן פון אונדז דעם איך, איז קיינעם ניט געראַטן.
מיר זענען בלויז די נאַטן, בלויז די נאַטן.

א הויקערדיקער שטראל מיט וויסער באַרד, אין וויסע זאָקן,
פאַרשטעלט מיין שטעג אין צפת. די שטאַט איז בלוי באַרעגנט. גלאַנציק.
— מיט וויפל, מיינסטו, יאָר בין איך באַלאַדן? — צוקט דער זקן.
— איך מיינ, מיט הונדערט, קיין עין־הרע, ביזקל הונדערט צוואַנציק.

ס'פאַרדריבלט מיך די וויסע מראה מיט אַ וויסן פאַדעם:
— כ'בין מער פון טויזנט צוואַנציק, נאָר ניט ווונדער זיך, בן־אָדם:
כ'בין עלטער אויף צוריקוועגס, מיין פאַרגיין איז מיין געבוירן,
און אַז מ'איז עלטער אויף צוריקוועגס האַלט די צייט אין יוירן.

כ'געדענק די ערד אַוווּ מיין עלטער־זיידע איז געגאַנגען
צו קינד מיט חוהן; ס'האַבן מיך געבראַכט אַהין די פייגל
פון עץ־הדעת; איך געדענק נאָך זייערע געזאַנגען.
כ'געדענק נאָך ווי מע האָט געטאַנצט, געהאַפקעט זיך ביים עגל.

כ'געדענק נאָך איובן און זינע פריינד און זינע ווונדן,
צעשונדן ביזן ביין און אויכעט נאָכן ביין צעשונדן.
כ'געדענק דעם קיניג שלמה און אַ שד און טויזנט ווייבער
און כ'וואַלט זיי אַלעמען באַשריבן ווען כ'וואַלט זיין אַ שרייבער.

פֿאַרשיידענע סימנים זענען דאָ, אַז אונדזער לעבן
דערוויילע איז אַ נידעריקער שטאַפל פֿונעם לעבן
און אַז דאָס בראשיתדיקע וואָרט, וואָס האָט געבוירן לעבן,
געבוירט אַ העכער לעבן ווען סע ענדיקט זיך דאָס לעבן.

די חיה אָנגעטאָן אין מענטש וועט בליבן חיה-רעה
פֿל-זמן ס'וועט מענטש ניט ווערן פּויגליש, אָנגעגורט מיט פֿליגל
און איבערלאָזן תהום אין תהום און שוועבן און דערשוועבן
צו זיך אַליין: ס'איז ווייטער ווי צום שטערן וואָס מע זעט ניט.

שעקספיר און אבן-גבירול און רעמבראַנדט און מאַצאַרט וועלן
פֿאַרנייגן זיך אַ מאָל פֿאַר גאַר אַן אַנדער מין פֿון רוחניות:
פֿאַר געטלעכע טראַגעדיעס, איבערערדישע קאַמעדיעס,
פֿאַר אויפגעאַקערטער מוזיק און אומבאַקאַנטע פֿאַרבן.

אין בלוז אַזאַ משיח גלייב איך, וואָס האָט ליב מיין לשון,
אַזאַ משיח איז צו קיין שום טויער ניט פֿאַרקאָוועט,
געשמידט איז ער אין מענטשלעכע, אין פֿייערדיקע ריפּן
און וויל איז יענעם וואָס משיח זינגט פֿון זינע ליפּן.

כ'וויל זאגן פשוט: כ'האָב דיר ליב. נאָר ווי אַזוי איז מעגלעך
צו ליב האָבן אַזוינס וואָס איז געבוירן צו פאַרשווינדן
און שוין — פאַרשווינדן? ווי אַזוי פאַרשווינדט מען אומבאַוועגלעך?
באַוועגט זיך ניט אַ טייבעלע אַ זוניקס אין אַ בלינדן?

כ'וויל זאגן פשוט: כ'האָב דיר ליב. איך זאָג. און דו, לעגענדע,
ביסט איצטער איצטערדיק ווי איך, און ווי דו ביסט געווען דאָ.
צעשטעכן זאָל איך מינע פינגער בעת אין אומדערוואַרטקייט
נאָך טראַפנס בלוט פאַרבענקען זיך די נאָדלען פון דיין צאַרטקייט.

אַרויסגעזאָגט, און קיינער קען די זעונג ניט צעאַשן,
אַ לעבן אויף די דריי געבענטשטע ווינדערלעכע ווערטער.
זיי זענען ווי אַ פּרילינג־רעגן און זיי צוואַנג, וואָשן
אַן אַפגעברענטן וואַלקן, וואָס מיט נייע בליצן יערט ער.

אַ לעבן אויף די דריי געבענטשטע ווערטער. כ'וועל זיי זאָגן
און לויטער איבערזאָגן אין פאַרנאַכטן און פאַרטאָגן.
צעשטעכן זאָל איך מינע פינגער בעת אין אומדערוואַרטקייט
נאָך טראַפנס בלוט פאַרבענקען זיך די נאָדלען פון דיין צאַרטקייט.

און דו, וואָס דיר צוליב האָב איך געטאָן אַ מאָל אַ נדר
צו מקריב זײַן דעם טויט, וווּ ביסטו? גיב אַ סימן איידער
ס'פאַרוואַנדלט זיך דער זונזייגער אין זאַמד און ווערט פאַרזונקען.
ווּ ביסטו? נאָך אַ שרפה בלייבט דאָך אויך אַ הענגל פונקען.

אַהינטער דער נשמה מײַנער לאַקער איך געבויגן,
און ביז צום פלאַצן אָנגעשפּאַנט: אַ מאַן אַ פּייל־און־בויגן.
איך לאַקער אויפן שפּאַרבער־שאַטן איבער דינע גלידער,
אַ שפּאַרבער אין דער הייך פּרוּווט אויס דעם שאַטן אין דער נידער.

פאַראַן אַן אינדזל וואָס אַ קנעכט איז אים דער ים. די כּוואַליעס
דערנענטערן זיך איינציקווייז נאָך שנידיקע באַטאַליעס
מיט וואַסער־גופים פּורפלנע, מיט ים־הינט שאַרלאַך־גרינע,
און כּוואַליעס גייען אויף דועלן דיר צוליב פון קינאה.

און ביסטו בלויז אַן אַפּשפיגל, אויך יעמאַלט גיב אַ סימן,
דו ביסט ניט ווינציקער ווי דו, איך מוז אַהין דערשווימען.
כ׳האַב דיר צוליב, צו מקריב זײַן דעם טויט געטאָן אַ נדר,
אַנטפלעק זיך אין מײַן לעצטער זעונג, איידער, איידער, איידער.

דער גנב איז אַרײַן אויף שפּיצן-פּינגער דורך די וויעס,
דער גנב איז אַרײַן אויף שפּיצן-קלאַנגען דורך אַן אויער
און אויפגעשלאָסן קונציק מיט אַ נאַכגעמאַכטן שליסל
מײַן חלום-סייף, דער וועכטער פונעם חלום זאָל ניט הערן.

און אַז איך האָב זיך אומגעדרייט פון איין וועלט אויף דער צווייטער,
געווען איז פוסט אין חלום-סייף: דער גנב האָט בשתיקה
אַרויסגעגנבעט — ניט קיין שנירל פערל, נאָר אַ שמייכל
אַרויפגעסיליעט אויף מײַן בליק אין זומער פון מײַן לעבן.

אומזיסט בין איך אים נאַכגעלאָפן איבער שטעט און לענדער,
אַראַפגעטוקט זיך אויפן ים-דעק צו קאַראַלן-דזשונגלען.
צי האָט זיך דען פאַרוואַנדלט יענער גנב אין אַ דונער
און לויכט און לאַכט מיט שלאַנגען-בליען הינטער מײַנע שויבן?

און אַז איך האָב געריסן קריעה נאַכן יונגן שמייכל,
אַרײַן איז ווידער אויף די שפּיצן-פּינגער, שפּיצן-קלאַנגען,
צו מיר דער גנב, זיך פאַרנייגט און אַפגעבראַכט דעם אוצר.
און יעמאַלט האָב איך אים דערקענט: ער איז געווען אַ טויטער.

דו האַסט מיך ניט פאַרראַטן זינט מיר האָבן זיך באַגעגנט,
אין וועלכן קאַרוסעל ס'האַט ניט געביטן זיך די געגנט.
און ס'ציט מיך צו דיין צויבער ווי אַ שיפור צו דער משקה,
דו האַסט מיך ניט פאַרגעסן אומפאַרגעסלעכע מוראַשקע.

כיגעדענק, דו האַסט געבראַכט מיר פון די וועלדער גרינע קלאַנגען
ווען כ'האַב מיט אַלע פּוּחות ניט געקענט אַהיין דערלאַנגען,
זיגזאַגיק אויסגעטראַטן שטעגלעך אויבן, אונטערשיכטיק,
צו ברענגען מיר אַ שטערן, אים זאַל ווערן היימיש-ליכטיק.

דו האַסט פון דער צו יענער-וועלט געשוואַרצט פאַר מיר די גרענעץ
מיט גרוסן צו חברים; און צוריק פון זיי אַ פענעץ
פון יענעם ברויט וואָס טויטע עסן לאַנג, צו בלייבן טויטע,
און אויב צו בייטן זיך מיט מיר איז עמעצער דאָרט נוטה.

אַ שווייגן האַסטו מיר געשאַנקען ממש אַ ראַטונעק,
פאַרזוכן זאַל איך שווייגמוזיק און ווערן איר מפונק.
און וווּ איך זאַל ניט וואַנדערן, דורך טויזנטער מעת-לעתן,
דו האַסט מיך, אומפאַרגעסלעכע מוראַשקע, ניט פאַרגעסן.

דער מאַלער האָט געפירט מיך איבער צענדליקער גאַלעריעס
פאַרביי דער סען וווּ ס'מאַלט די זון איר איכפאַרטערט אין וואַסער.
דאָ הענגען מומיע-לייוונטן פון לעבעדיקע בריות
און בילדער, יונג ווי אַלטער וויין, פון עכטע מאַנפאַרנאַסער.

אַ בילדער, בילדער, זייט איר ניט קיין תפילות פון די מאַלער,
באַנעם איך ניט, זייט מוחל, אייער שיינקייט, אייער זינען.
באַצאָלן פאַר אַ תפילה? איז פאַראַן אַזאַ מין דאַלער?
בלויז די וואַס האבן אייר געמאַלן זאַלט איר אייביק דינען.

דער איכפאַרטערט אין סען איז פאַרטיק. ס'לאַזט אַראָפּ איר אַרעם
די זון. ס'באַטראַכט זיי ביידן גוט אַ הער מיט אַ מאַנאַקל.
אַ בילדער, בילדער, ס'פעלט אין אייך מיין אויסגעבענקטע פאַרעם,
אַ צווייגל קאַרשן גיט זיך ניט פאַר מיר אַ מינדסטן שאַקל.

נאָר אַט שפאַצירט אַריין אין אַ גאַלעריע אַ סיאַמער
באַיאָרטע קאַץ פון שווימיקן בורשטין. אַ לויב דיר קיציע!
און ס'קלאַפט אין האַרץ אַ פריידיקער, אַ לאַנג פאַרשטומטער האַמער,
און כּיזוך די אונטערשריפט פון מייסטער אויף זיין קאַמפּאָזיציע.

פון לאַכעדיקן עלנט, אויף אַ פליימאַרק אַ פאַריזער
האַט ווען געקויפט מיין יוגנטפריינד אַ לאַכעדיקן שאַרבן.
גוטן-אַוונט, זאַג איך ביידן. און צום יוגנטפריינד: ווער איז ער?
— קאַנסט רופן אים: דער גליקלעכער. אַ מענטש וואָס וועט ניט שטאַרבן.

כ'האַב אַלעמען פאַרלוירן. ס'איז מיין אויפגעהיטע צירונג
אַ בינטל מאַנסקריפטן. איצטער האָב איך ווער ס'זאַל אַרבן.
און ס'לאַכט אין שפיגל, אין דער זעלבער אויסערעקסיסטירונג,
אַ צווייטער שאַרבן, אויך אַזאַ פאַרשוין וואָס וועט ניט שטאַרבן.

צוויי פוסות קוועלן אָן מיט זונפאַרגאַנגען מיניאַטורע,
לחיים, גראַמען זיך צונויף די קלאַנגען און די פאַרבן.
לחיים, קומען עכאַס צוויי מיט יענוועלטיקער גבורה.
עס טרינקען אויך די גליקלעכע וואָס וועלן מער ניט שטאַרבן.

דעם שאַרבן דרייט זיך שוין דער קאַפּ. צום ווידערזען קאַלעגע,
אַרויסגעלייענט האָב איך דעם כתב־יד פון דיניע קאַרבן.
אַ צינגל זון לעקט אויס די גרויע פייכטקייט פון אַ רגע,
מיר לאַכן ביידע האַנט אויף אַקסל: מיר'ן אויך ניט שטאַרבן.

און דאָס איז די באַלאַדע פון מיין לעבן: בײַ אַ סעודה
צו טונקען ברויט אין זאַלץ פאַר מינע אורחים אומגעזעענע.
און ווען סע האַגלט איבער זיי אַ גרודע נאָך אַ גרודע,
באַגעגענען זיי ווידער צווישן ביימער לאַנג-אַלעענע.

און דאָס איז די באַלאַדע פון מיין לעבן: איך זאַל פּרעפּלען
משונהדיקע זילבן פאַר די מענטשן פון דער שווייגעניש.
און זיי, די אומגעזעענע און יורשים פון די נעפּלען,
פאַרנעמען זאַלן מיין געדאַכט און לעבעדיקע דאגהניש.

און דאָס איז די באַלאַדע פון מיין לעבן: זײַן אַן עדות
אַז די וואָס האַבן אַקערשט מיך געקאַטעוועט מיט רימענטן
און אַנגעצונדן קינדער און פאַרברענט מיט זיי די זיידעס,
די זעלבע זאַלן אַנשיקן אַ היישעריק פון דימענטן.

אַ טאַג בײַם אויסלאַז פון די טעג דערנענטערט זיך דורך טרערן,
אַזוי דערנענטערט זיך סוף-נאַכט אַ קאַרשנבוים אַ צוויטיקער.
און דאָס איז די באַלאַדע פון מיין לעבן: צו דערהערן
דעם ברומענדיקן בת-קול פון דער אייביקייט: מיין קריטיקער.

1981

לזכר אורי-צבי גרינבערג

ווען אלע זענען זיך צעגאנגען פונעם הר־הזיתים
און איינער איז אין אויסגעהאקטן פעלדז אלײן פאַרבליבן,
אַוועק איז איטלעכער אַהיים אַלייניקער ווי תמיד
און ער, פון אויסגעברענטן פעלדז, באַגלייט האָט זיי אַ שטומער.

און יעמאַלט האָט אַ ווייסער ליכטזינל פון זײַן טויטן אַטעם
געמאַכט צו אַש די קרענץ וואָס ער האָט פּײַנט געהאַט ביים לעבן.
אַז אויבן וואָלטן אים באַדעקט סקאַרפּיאַנעדיקע דערנער —
די טויטע פינגער וואָלטן זיי אַ צי געטאַן צום שאַרבן.

און צוויי קול־דממה־דקהס און אין ביידע הויכע טרערן
דערנענטערט האָבן זיך צו אים, געשטעלט זיך ביים צוקאַפן,
ווי ליכט אין זאַמד: לוויהדיקע טרערן פון זײַן מאַמע
און בליענדיקע טרערן פון די ביימער אין זײַן גאַרטן.

און יעמאַלט האָט זיך אויך צום פעלדז דערנענטערט אין אַ שקיעה,
וואָס גייט ניט אונטער, גייט ניט אונטער איבער צײַט און צײַטן —
ירושלים, און זי האָט אין פאַנצערדיקער שקיעה,
וואָס גייט ניט אונטער, דורכן פעלדז אַ קוש געטאַן איר פּײַטן.

איך האָב אַ בריוו דערהאַלטן פון מיין היימשטאָט אין דער ליטע
פון איינער וואָס איר יוגנט-חן האָט ערגעץ נאָך אַ שליטה.
אַריינגעלייגט האָט זי אין אים איר ליבשאַפט און איר צער:
אַ גרעזל פון פּאַנאַר.

דאָס גרעזל מיט אַ צאַנקענדיקן וואַלקנדל, אַ גוסס,
האָט אָנגעצונדן אות נאָך אות די פנימער פון אותיות.
און איבער אותיות-פנימער אין מורמלענדיקן זשאַר:
דאָס גרעזל פון פּאַנאַר.

דאָס גרעזל איז אַצינד מיין וועלט, מיין היימיש-מיניאַטורע,
ווי קינדער שפּילן פּידל אין אַ ברענענדיקער שורה.
זיי שפּילן פּידל און דער דיריגענט איז לעגענדאַר:
דאָס גרעזל פון פּאַנאַר.

איר וועל זיך מיטן גרעזל פון דער היימשטאָט ניט צעשיידן,
מיין אויסגעבענקטע גוטע ערד וועט מאַכן אַרט פאַר ביידן.
און יעמאַלט וועל איר ברענגען אַ מתנה פאַרן האַר:
דאָס גרעזל פון פּאַנאַר.

פון צאָרנדיקן זאָלץ דער האַריזאָנט. און קאַראָוואַנען
באַדאַכטע קעמלען ציען זיך אין קעמלערייט פאַרשיטע.
נאָר איבער זיי אַ זילבערלעכע סטרונע פון בוטשאַנען
דערמאַנט, אַז כ'האַב געהאַט אַ מאָל אַ היימשטאָט אין דער ליטע.

פאַרשאַטן מיינע שפורן האָט אַ דיונע נאָך אַ דיונע,
אַ, ווער האָט אָנגעצויגן יענע זילבערלעכע סטרונע?
צעשניידן וועט זי איצטער מײַן זפרון-וועלט אויף צווייען.
און ס'טאַפן קעמלען די פאַרשיטע קעמלערייט און גייען.

די שפורן מיינע זוך איך, צו פאַרענדיקן דעם וואַנדער,
נאָר שפעטלעך שוין זיך אויסצולערנען חכמה בײַ די קעמלען.
די זילבערלעכע סטרונע פון בוטשאַנען שניידט פונאַנדער
אַ דריטע שיכט פון שטילקייט איבער זאַמדענע געזעמלען.

ס'פאַרשלינגט אויך מיינע ווערטער אַן אַרויסגעקוואַלטע דיונע
און בלויז דער מידבר-טייול ברענצלט אויבן אויף דער סטרונע.
ס'צעפּאַלן זיך אין זאַמד פאַטאַ-מאַרגאַנישע פּאַלאַצן,
אַ שפּליטער פון אַ רגע — אין מײַן האַרצן וועט זי פּלאַצן.

די צופנדיקע זויערקייט פון לעצטער זשוראָווינע
אַרויסגעפיקט פון שניי, דער וואָלף צעריסן פון אַ מינע
אַ רגע פריער איידער ס'איז דיין פוס אַהין דערגאַנגען,
אַזוינס פאַרבלייבט רעאַליטעט אין גליענדיקע צוואַנגען.

די ווונדן דינע, צוגעקלעפט צום יוכט פון אַ שטיוואַלע
און דו — פאַרזונקען אין אַ זומפ און ס'ווערט פאַר דיר נתגלה:
די שטערן זינגען אין אַ כאַר מיט זשאַבעס און מיט שלאַנגען,
אַזוינס פאַרבלייבט רעאַליטעט אין גליענדיקע צוואַנגען.

דאָס ברויט, געטיילט זיך מיט אַ טויטן חבר, און זיין חלק
איז מער ווי דינער, ווייל חברים בלייבן אומצעטייליק
אַפילו ווען אים זעטיקט ניט אַ רוישיק פעלד מיט זאַנגען,
אַזוינס איז אויך רעאַליטעט אין גליענדיקע צוואַנגען.

און אויסטערליש: דיין פנים אינעם קעסלגרוב פון שפיגל,
דיין וואַרעם פלאַטערל וואָס האַלט געפאַנגען דיר אין עיגול,
דיין שמייכלענדיקער פאַטשטאַליאַן, די מענטשן אָן פאַרשטענדעניש,
אַזוינס איז ווייטער פון דער ערד, און בלענדעניש.

פאַראַן אַ פּיצל וואָרט: ניטאָ. אַ וואָרט אַזאַ אָן זינען,
און דווקא האָט עס איבער מיר אַ פּישופּדיקע דעה.
ניטאָ, ווי שטאַרק דו ביסט פאַראַן, איך וועל דיר דאַנק דינען,
דו ביסט מיין אומגעזעענע קמיע.

אַ פּייער-וואָגן האָט פּון דר'ערד אַ ריס געטאַן דיין תּוכן,
עס רוישן זינע רעדער אין אַ קאָסמישער זאַווייע.
פאַרברענטע פּערל האָבן מיר געלאָזן דינע רויכן,
דו ביסט מיין אומגעזעענע קמיע.

ניטאָ, דו ביסט מיין דאָ, מיין וואָרער, אמתדיקער נאַמען,
די נעמען דינע זענען אויך יונגלעבן און אידעע.
עס וועלן דיר ניט אויסקאַרטשען אין מיר קיין העק און לאַמען,
דו ביסט מיין אומגעזעענע קמיע.

און תּפילה טו איך, זאַלסט אין מינע לעצטע דריי סעקונדן
זיך לעבעדיק אַנטפלעקן אין דער טונקעלער אַלעע.
אַנטקעגנזינגען ליכטיק וועט אַ כאַר פּון מינע ווונדן:
באַשיץ מיך ווייטער, היימישע קמיע.

כ'האב היינט געזען מיכאעלסן, א לאך אין קאפ — אן אַרדן,
ער שפילט פאַר מינטוועגן די סצענע: קיניג ליר אין שטורעם.
אַ טויטער קיניג שפילט, אים קאַן שוין קיינער ניט דערמאַרדן,
און ס'לאַכט לצנותדיק אַ שנייווינט, לאַכט פון בעל-יסורים.

פאַרטריבן האָבן זייער איוב-קיניג ניט קיין טעכטער
נאָר זין און אומזין, קענטלעכע שוין לאַנג פון אַ התגלות.
און ס'לאַכט לצנותדיק אַ שנייווינט, מאַכט אים צו געלעכטער,
אַ ווייטער שנייווינט אַנגעטאַן אין שוואַרצע פאַר שטיוואַלעס.

דער קיניג שלאַגט אַרײַן אין קאָפּ מיט פינגערדיקן שנאַבל
ס'געלעכטער פונעם שנייווינט און זײַן עכאַ דעם שגעון.
און אַט — אַן אויסגעלייזטער קיניג, מאַיעסטעטיש, נאַבל,
און ס'ווערט אַ קנייטש געבוירן אויפן שטערן פון אַ גאַון.

איך בין אַן איינציקער אין זאַל און איינציק איז מיכאַעלס.
— מיך האָבן טעכטער ניט פאַרראַטן — וואַקלט ער אַנטקעגן:
די טעכטער זענען צוגעשווומען צו ישראלס
ברעגן.

אַ קלאַפּ אין טיר און סקאַצאַל קומט. מיין שכן דיאַבאָליסימאַ,
אין שטויביקן צילינדער אויף אַ זינט, באַווייזט זיך ווידער:
— געזאַלטע זענען בלויז די מתים, רוימט ער איין פיאַניסימאַ,
און זייער האַר דער טויט איז מיטן לעבן קידער-ווידער.

ער לאַכט מיט זינע ריפּן און דאָס קול איז פון אַן אַנדערן:
— די מתים וועלן אויפשטיין בעתן אַגרייט פון משיח,
נאָר דו, דער לעבעדיקער, ניין! דו וועסט דורך ווערטער וואַנדערן,
אַ לעבעדיקער וועט ניט אויפשטיין, כּיבין עס דיר מבטיח.

“איז אַדרבא, גיב אַן עצה, כּהאַב דאָך ניט קיין פּינערן,
געלערנטערן שכן, זאָל איך ווערן אַ געזאַלטער?”
צעברומט זיך דיאַבאָליסימאַ, איך זאָל זיך בעסער אינזעהרן
און זומערדיקע זאַלפּן פון אַ ווייטן שטורעם זאַלפט ער:

— געפינ אַ דריטע עקסיסטענץ מחוץ די ביידע, נאַרעלע,
ווי שטאַרבן איז אַ לוקסוס און ווי לעבן — לינד און לינדער.
מיין שכן דיאַבאָליסימאַ ווערט שטילער פון אַ כּמאַרעלע
און טרייסלט אַפּ אויף מיין פּאַפּיר דעם שטויב פון זיין צילינדער.

א דאָנק וואָס ביידע לעבן מיר אין זעלבער צײַט, ווייל טאַמער
צעטיילט וואָלט אונדז דער אָפּגרונט פון אַ רגע, וואָלט אַ יאַמער
צעשניטן מיט אַ מעסער סײַ די פרייד און סײַ דאָס האָפּן
און ס׳וואָלטן ביידנס הערצער ניט געקלאַפט אין מײַנע סטראָפּן.

א דאָנק וואָס ביידע לעבן מיר אויף זעלבער ערד און ביידע
פאַראייניקן אַן איר־און־דו, ווי שטערן צוויי אין ברונעם.
ס'געשאַנק צו זען דעם אַנדערן אין זיך, איז אונדזער צדה־
לדרך צו אַזאַ מין וואָלד ווי ס׳וואַקסן בלויז ניגונים.

א דאָנק וואָס ביידע לעבן מיר אין זעלבן לעבן, וואָרעם
אַן אַנדער לעבן קאָן דאָך זײַן דאָס לעבן פון אַ וואָרעם.
און תפילה טוען לײַב צו לײַב, אַ תפילה איינס צום צווייטן,
בשעת אַ דונער קלימפערט איבער אונדז מיט זײַנע קייטן.

א דאָנק וואָס ביידע לעבן מיר מיט זעלבן טויט, ווי שכנים,
אַ סימן, ער איז דאָ אין שטוב: זײַן לעמפלשײַן אין פענצטער.
א דאָנק וואָס ביידע לעבן מיר באַזונדערע אין איינעם
און ווייסן ווײַל: פון אַלע שכנים יענער איז דער נענטסטער.

א ווייס-כאלאטיקער פריזירער, אומבאקאנט, נאָר גינציק, דערבארעמט זיך, צוימט אינן ביים האַלדז די יוכע פון זיין גאַלמעסער. אַ געלע, ניט אַ שוואַרצע קאַץ לויפט איבער (איז דיר ווינציק?) פאַרזשאַווערט איז ביים שונא אין דער לאַקערונג זיין שטאַלמעסער.

אַ ציטערניש אין דר'ערד. ווער קאַן זי אינצוימען און פענטען? געפאַנצערטע בית-עלמינס ווערן שלאַכטפעלדער צעשניטענע. צעברעקלט ווערן אין די שטעט באַקריינטע מאַנומענטן, ס'צעטרייסלען זיך די שטערן-קראַצערס אויבן, די גראַניטענע.

אין מאַוואַליי פון טויטע אייזלען רוען דיקטאַטאָרן און ס'לאַכן בערד: ניטאָ פאַר זייער 'גייסט' אַזוי פיל וועגענער. נאָר לעבן לעבט נאָך אַלץ די רויז אין ליבשאַפט מיטן דאַרן געצוואַגן פונעם זומערדיקן וואַלקן, דעם באַרעגענער.

און אויך דיין וואַרט-און-גראַם בשלום האַלטן זיך צוזאַמען אַפילו ווען אַ קידער-ווידער קאַן דורך מער באַנוגענען. טאָ נעם זיך ניט צום האַרצן וואָס די זון האַט אויכעט פליאַמען און טרייב די מרה-שחורה ווי אַ פלב אַ משוגענעם.

באקאנט איז מיר אַ זעלטענער מוזיי וואָס ניט פאַראַנען
קייַן צווייטער, אויסצואַקערן די וועלט מיט עראָפּלאַנען.
קייַן חילוק ניט פאַראַנען דאָרטן צווישן גרעסטער — קלענסטער:
מיין אייגענער מוזיי וואָס תמיד זע איך דורכן פענצטער.

אַ פאַרל קושט זיך אויף אַ באַנק. דורך אויסגעדרייטן געסל —
אַן אייזל מיט אַרבוזן. איין אַרבוז אויף האַלב צעשניטן.
אַ שפּיל פון קאַץ-און-פּויגל. ס'קאַכט די שטילקייט ווי אַ קעסל.
דער זונפאַרגאַנג-אַרבוז איז אויך צעשניטן אין דער מיטן.

אַנטקעגן האָט זיך אויסגעטאַן פון שוואַרצן און אַלמנה,
באַגיסט זי מיט אַ ציטערהאַנט אַ דאַרשטיקע וואַזאַנע.
כּוואַלט וועלן וויסן וואָסער בענקשאַפט יענע טראַפּנס צינדן,
כּוואַלט וועלן ריידין מיטן הונט וואָס פירט אַהיים אַ בלינדן.

שפּיטאַלשוויבן דערנענטערן זיך פון דער נאַכט. זיי בלאַנקען.
כּוואַלט וועלן זען דעם שמייכל וואָס געהערט צו און אַקטריסע.
כּוואַלט וועלן הערן אירע ניט-פאַרשריבענע געדאַנקען,
כּוואַלט וועלן וויסן: אויב זי לעבט ניט, אפשר לעבט איר גסיסה.

ס'געהערט צו מיר די אָפּגעהאַקטע האַנט, וואָס קריק מיט יאָרן
געפונען האָב איך זי אין גאַרטן צווישן פּאַמידאַרן.
און ווייל זי איז אַ מענערהאַנט וואָס האָט קיין בעל-הבית ניט
געהערט זי מיר. אַ דריטע האַנט. איך שרייב אָן איר קיין אות ניט.

פאַר נייגעריקע לייענער אַ צענדליק בין איך מודה:
ניט איך בין דער וואָס קאַרמע זיי מיט פּישוף-רייד און סודע .
אַריין אין אויער פון פאַפּיר ניט-מינינעם אַ זכרון:
דאָס טוט מיין דריטע האַנט, געפונען צווישן פּאַמידאַרן.

צו לייענען איר שריפט איז ניט גענוג צו קענען יידיש,
איך לערן זיך אַליין איר לשון. בלאַנדזשע אום יחידיש
ביי נאַכט אויף אירע שטענגעלעך און פאַל אויף שטיין און דאַרן,
באַגינען זע איך זי אין זריחה צווישן פּאַמידאַרן.

ס'געהערט צו מיר די אָפּגעהאַקטע האַנט וואָס האָט געצערטלט,
קאָן זיין, אַ יונגע פרוי, ווען מ'האַט איר בעל-הבית צעפערטלט.
און איך האָב זי געפונען ווען דער מאַן האָט זי פאַרלאָרן
סעפטעמבער ניינצן איין און פּערציק צווישן פּאַמידאַרן.

פאר מיין טאכטער מרים

איך בין דיין חומר, קינד מינס, דו — מיין האמערער. זי גליקלעך.
סיגעשטיין איז תמיד עלטער פון זיין הייסבלוטיקן פורעמער.
וואָס מער דו וועסט אים שפאלטן און אַראָפּדונערן שטיקלעך,
אַלץ מער אַנטפלעקט זיך יעמאַלט זיין געראַנגל און זיין צורה מער.

די אַדערן אין מירמל זענען מיניע פון לאַנגאַנען
און אינעווייניק ריזלען די באַגערן און זיי מאַנען.
באַפריי זיי פון געפענקעניש, אַט ווערן זיי נתגלה,
דיין האַמער איז אַן עדות, אַז צו דיר געהערן אַלע.

דיין האַמער איז אַן עדות, אַז דיין יעדער קלאַפּ און קלעפל
דערנענטערט דיך צו מיר ווי רעגן-בויגן דורך אַ נעפל.
און אַז אין דיניע פון מיין ליב געהאַמערטע סקולפטורן
איז קענטיק: דער וועזוויוס האַט געלאָזן דאָרטן שפורן.

איך בין דיין חומר, קינד מינס, בין דיין אַטעמדיקער חומר,
אַלץ שלמותדיקער ווער איך פון דיין האַמערני און קנעטעניש.
נאָר איינגעאַדערט אינעווייניק ראַנגלט זיך אַ טרוימער
און ביידן וועט ער בלייבן ביז אין אייביקייט אַ רעטעניש.

כ'בין צוויי אין איינעם. איינער לעבט אַ לעבן-לאַנג לפּבוד
אַן אַנדערן און ציילט פאַר אים די שטערן ביז באַגינען.
כ'בין צוויי אין איינעם. איינער צו דעם אַנדערן געקאוועט
אויף אייביק, אויב דער אייביק לאַזט זיך מעסטן מיט אַרשינען.

אַ שונא מיט אַ פּריינד אין איינעם. און אַ מאַל צוויי שונאים
וואָס גייען אויף אַלטמאַדישע דוּעלן. און אַ פנים
אַז ביידע קומען אַפּ מיט ווונדן און זיי בלייבן ליגן
צעשטאַכענע, ביז וואַנען ס'לעקט זיי אַפּ דאָס בלוט אַ ניגון.

און ווידער מעג אַ שוואַרצע קאַץ אַ שפרונג טאָן צי אַ זשאַבע,
ניט-וועלנדיק מיר בלייבן צוויי אין איינעם אויך להבא.
מיר ווייסן, אַז די טאַפּל-שינאה וועט אונדז ניט צעשיידן,
אַז צוויי אין איינעם קלאַפּן מיר אין טויער פון גן-עדן.

כ'בין צוויי אין איינעם. איינער חלומט פאַרן צווייטן. לאַמיר
באַפּרייען אונדזער צווייִקייט בשלום פון די קראַטעס.
און אויסטרינקען די זומערזון ביז לעצטן טראַפּן לאַמיר,
ווי אויסגעטרונקען האָט זיין בעכער ביזן דנאַ, סאַקראַטעס.

אן אויסטערלישע פריינדשאפט איז פאראן, ווען ביידע וויינען
אין אנדערע יארהונדערטער, אין אנדערע מדינות.
ווי בלאנדזשענדיקע וואַרצלען אונטער צוויי צעשיידטע קרוינען
באגעגענען זיך מענטשן: דו ביסט יענער? — יא, איך בין עס.

א פריינדשאפט איז פאראן ווי א מגילה, וואָס אין היילן
געפינסטו זי און פרייד און צארטקייט קאָנען זי צעוויקלען.
צעוויקלט — וועט זי דיין מגילה יעמאָלט אויך דערציילן,
אַניט, אין דינע פינגער וועט זי שוילן זיך און שטיקלען.

פאראן א פריינדשאפט מאַכטיקער פון ליבע, פון דער שינאה,
צונויפגעצווילינגט פונעם גורל, מוז ער זי באַגלייטן:
די פריינדשאפט ווען דרעסירטע שפירהינט כראַמסקען אַ מאַלינע
און קאָן אַנטרינען איינער, בלייבט ער איבער מיטן צווייטן.

באַשעפער, האָסט מיר צוגעשאַנקען פריינד פון אַלע סאַרטן
און צווישן זיי אַזאַ, וואָס וועט מיר בלייבן דער געטרייטער:
באַגינען וועט ער פעדערן זיך אַנטרינקען מיין גאַרטן
כיזאַל קאָנען זיינע ווינטרויבן צעטיילן צווישן גייסטער.

א לויב דעם יונגן לידעריונג מיט בלאַנדער שעוועליורע,
א לויב זיין בלאַנדזשענדיקן שטאַמל ווי א ווינט אין זאַנגען.
אַן אַלטער קיניג וועט בקרוב קניען פאַר זיין שורה,
א מלאך א פאַרשטויבטער וועט נאָך זשליאַקען זינע קלאַנגען.

סע וואַרעמט אים ביים האַרץ אַ טויב. איר וואַרקעניש און טערקל
באַשאַפט אַ ווערק. נאָר ליליפוטן לאַכן: ס'איז אַ ווערקל.
ער לאַכט אַליין (מיט יאַשטשערקעס) פון זייער לאַכן, שפאַטן,
זיי וועלן זיך, די זעלביקע, נאָך טוליען אין זיין שאַטן.

דער לידעריונג איז אייפערזיכטיק אויפן יונג אין שפיגל:
אַן איבעריקער גלאַזמענטש מיט אַ בלאַנדער שעוועליורע.
ס'זועט זשליאַקען פון זיין קוואַל אַ מלאך מיט פאַרשטויבטע פליגל,
אַן אַלטער קיניג וועט בקרוב קניען פאַר זיין שורה.

די מאַרגנדיקע לאַרבערבלעטער שפירט ער אין די בשמים
פון זינס אַ מיידל ביים שפאַציר אין גאַרטן. ס'גיט אַ שטראַם אים
דאָס בלוט צו זינע ליפן ווען ער קושט זי מיט אַכזריות
לכבוד ליבע און באַרימטקייט: זינע ביידע גלאַריעס.

די אָדערלעך-געוועבטע נעץ וואָס האָט געפּאַנגען מענער,
פּאַרהוילן איז געווען פון אונטער צאַרטער הויט איר וועבעניש.
און אז אַרויסגעצויגן האָט זי אַ פּאַעט, האָט יענער
געסאַפּעט ווי אַ פּיש אויף דר'ערד פון שטאַרקער איבערלעבעניש.

און ווייטער איז געשען אַזוי: די אָדערלעך פון פנים
געוואָרן זענען שיטערער און בלויילעכער און דיקלעכער.
אַרויסגעצויגן האָט איר נעץ אַן אַנדערן. איר קאַן אים:
צוריק האָט באַלד אַריינגעפליעסקעט אינעם שטראַם דער גליקלעכער.

אַצינד איז בלויז די פּאַנגעריין אַליין, איר גאַנצע מראה,
געפּאַנגען אין דער צוקנדיקער נעץ פון אירע אַדערן.
אַ שפּיל פון פּוהות ערדישע? געזעצן פּלאַנעטאַרע?
אַזוי צעשוּיבערן אַ פנים און אַזוי צעקנאַדערן!

איר נעצן-וועבערס, מייסטערהענט פון האַלאַנד צי נאַרוועגיע,
צי קענט איר אויסוועבן פאַר מיר אַ שמייכלענדיקע וועבעניש?
דערוויילע וועב איר אַנשטאַט אייך פון קלאַנגען אַן עלעגיע
אויף יענער שמייכלנעץ אין גאַר אַ יונגער איבערלעבעניש.

בשעת דו שמועסט בני א גלעזל וויין מיט א קאלעגע,
בשעת א צאן דיר מאטערט מער ווי זונפארגאנג, א שטייגער,
אין זעלביקער מינוט, קאן זיין אין זעלבער פיצל רגע,
דערלאנגט א קוק דער טויט ווי א קוקאוקע פון א זייגער.

בשעת דו האסט הנאה ווען סע שפרינגט אראפ א שטערן,
דערלאנגט א שפרונג א מענטשעלע פון בריק צום בויה פון סענע.
בשעת דו זעסט א געטלעכע טראגעדיע אין די ספערן,
דערזעסטו ניט, אז אויף דיין לעבער לאקערט א היענע.

בשעת דו שפילסט דעם אויסדערוויילטן: איך, דער בחיר-היצורים,
צעצינגלט זיך א שלענגל: דו ביסט איינציק וויל צווייפטיק.
בשעת די קינדער דינע לאכן, לאכסטו פון יסורים,
און זאלבט מען דיר, באוואלקנסטו דיין קאפ מיט אש און פריטיק.

בשעת די טינט פון זיבן זילבן גיט נאך ניט קיין טריקן,
שוין אויסגעטריקנט זענען דיר דעם רעגן-בויגנס טראפנס.
בשעת א בידעם האט זיך אויסגעלאזן פון די גליקן,
אויף זעלבן בידעם וואכט א גולם און זיין האק — צוקאפנס.

“דער טויט לייזט אויס דעם טויט פון זיין געפענקעניש, דאָס לעבן, און ווער לייזט אויס דאָס לעבן?” — כ׳האָב די אַנדערטהאַלבן שורות געפונען אונטער חורבות אין דער ווילנער ערד: אויף איינער פון אירע גאַסן אין דער שטאָט וואָס הייסט בני מיר געהיימשטאָט.

פאַראַן אַ גאַנג פון שטילקייט אין אַ מענטשן. און אַ ציטער דערמאָנט זיך: צייט אים אויפצורירן, צייט אים צו דערמאָנען. אַצינד האָט אויפגעוואַכט אין מיר דער גאַנג. און רינגען, רינגען אַריינפאַנג־טויבן ברענגען מיר די אַנדערטהאַלבן שורות.

אַנטלי מיר די געדאַנקען דינע, אומבאַקאַנטער קרבן, צו ענדיקן וואָס דו האָסט אָנגעהויבן און צו פרעגן: דאָס וואָרט לייזט אויס דאָס וואָרט פון זיין געפענקעניש, דעם דיכטער, און ווער לייזט אויס דעם דיכטער? ס׳איז מיין שאלה אויף דיין שאלה.

און ווידער בענקט אַ גאַנג פון שטילקייט נאָך אַ נייעם ציטער, דערמאָנען זאָל ער זיך אויף ס׳ניי צו אויסלייזן די בענקעניש פון אַנדערטהאַלבן שורות און פאַרטרויען זייער היטער: דאָס וואָרט לייזט אויס דאָס וואָרט פון זיין געפענקעניש...

אָנשטאַט פאַפיר האָט אויסגעוועלגערט נאַכט אַ לויטער בלעטל
פון שאַטן-חומר: דו! שרײַב אָן וואָס גיכער דיין צוואה
מיט אייגן וואַרעם בלוט. איך וועל זי ברענגען דייןע יורשים
און זאָלן זיי זיך נייען דאָרטן קעשענעס בני צייטנס.

און כ'האָב אזוי פאַרשריבן אויפן שאַטן-חומר-בלעטל
אזש אויפגעגאַנגען איז אַ פאַרע פון געצוקטע אותיות.
ביים קלאָרן שכל און ביים ניט-פאַרטונקלטן באַוווסטזיין
צעטייל איך מיינע רענדלעך און שקאַטולקע איידלשטיינער:

אַ רינגלטיוב אין וואַלקן — פאַרן אויסגראַווירן שיינקייט,
אַ פּורפּלנע מוראַשקע, ווייל איר פּנימל איז ענדלעך
צום אַלטן חבר מיינעם, וואָס האָט ליב צו זיין אַ קינסטלער.
אַן עלנטן סקאַרפיאַן, פאַר שענקען ווייטיק ביז די שטערן.

און אויב סע צוקט נאָך ערגעץ די געשטאַלט וואָס האָט געשווירן:
"מיין איינציקער, אויף גאַט אַליין איך וועל דיך ניט פאַרבײַטן",
דערמאַנען זאָל מען זי צום גוטן און באַלוינען ענדלעך
און ירשענען זאָל מיין געטרייע — גינגאַלדענע רענדלעך.

דערמאָנונג וועגן אַ שפּאַציר מיט מאַרק שאַגאַל. אַ בונטער
צעשפּילטער זומער. די נאַטור קאַפּירט שאַגאַלס געמעלן.
ס'איז בלויע וויינטרויבן די לופט. מיר נידערן אַרונטער
פון זומערבאַרג און זיי פאַרזוכן וואַלט זיך גרינלעך וועלן.

די זעלבע האַנט וואָס האָט באַשאַפּן אויף דער ערד מלאכים,
אַצינד איז אויף מיין אַקסל און ס'ווערט ליב די פאַנגאַראַמע.
ער זאַגט: כ'באַהאַלט זיך אויס פון זיך אַליין, פון קינאה, שבחים,
נאַר אויסבאַהאַלטן קאַן איך זיך ניט פון מיין טאַטע-מאַמע.

ס'איז בלויע וויינטרויבן די לופט. און זע: אויף אַ וועראַנדע
אַ זקן אין אַ שטרויענעם פאַטעל. און מיט אַ שערל
שערט אויס דער מאַן פון אונטער ליכט-און-שאַטן דורך גירלאַנדע
אַ טיבעלע פון כוואַליעדיק פאַפּיר און צאַרט ווי פּערל.

שאַגאַל פאַרנייגט זיך נידעריק: מאַטיס. און ווי דערשראָקן
דערלאַנגט זיך ס'טיבעלע אַ הייב צום זונפאַרגאַנג אַלץ גרינגער.
פאַרנייגט זיך אויך אין קרוין פון רויטע וויינטרויבן דער זקן
און ס'פאַלט אַרויס די שער פון זיינע גליווערדיקע פינגער.

לזכר יצחק צוקערמאן (אנטעק)

ערשט נעכטן יינגלעך צוויי, מיר האָבן ביידע זיך געבאָדן
אין טראַקער אַזערע און אויך געהוּליעט מיט ציגינינער.
אַ בלאַנדער אַנטעק, בלאַנד ווי זאַמד פון אויסגעבענקטן באַדן,
דו שווימסט אַריין אין פאַלק-זכרון צו פאַרבלייבן זינער.

צי האָט שוין יעמאַלט, יינגלציט, און צווישן וואַלד און וואַסער,
די גורל-האַנט געזאַלט דיך, אַדער פּריער נאָך אין וויגל,
צום אויפשטאַנד אין דער געטאַ? בלאַנדער אַנטעק, יינגל, שפּאַסער,
דיך האָט באַשיצט אין לייבנגרוב אַ פּיערדיקער עיגול.

אַריבערשפּרינגען האָסטו זיך געריסן זינע צוימען
צו שטאַרקן די נשמה פון דער שטאַט אין אַ רוינע.
אַ בלאַנדער אַנטעק, ווי אַ קינד באַהאַלטן אין אַ קוימען
אַ דענקמאַל כליפעט דיר צוקאַפּנס, דאָ אין דער מדינה.

דו האָסט אים, ביזן פּלאַצן פון דיין האַרץ, אַליין געקנאַטן
פון לעבעדיקן טויט און אויסגעצאַנקטע באַריקאַדן.
דו בערגלסט זיך אַ זוניקער אין זיין געטרייען שאַטן
אַנטקעגן אותיות-פורחות פון מגילות און פּתב־ידן.

זיי מוחל, טויזנט-יעריקע, איך בין דיין פאלשער נביא,
ס'איז פאלש געווען מיין וואַרזאָגן: עס לעבן דינע שוואַלבן.
און דו האָסט אויפגעלעבט: זיי לעבן! און דיין פנים — גראַ ווי
אַ וואַלקן וווּ אַ לעצטער בליץ נאָך צוקט אין זינע פאלבן.

“זיי וועלן קומען, דינע שוואַלבן, פּרילינגצייט”. זיי מוחל,
ס'האָט יעמאַלט, בעתן וואַרזאָגן, פאַרבייגעשוועבט אַ רויכל.
אומישנע האָב איך אויסגעטרוימט פאַר דינטוועגן אַ גאַרטן
וווּ דו און דינע שוואַלבן וועלן זיך צעקושן דאָרטן.

זיי מוחל, טויזנט-יעריקע, ביסט אַזש געוואָרן יונגער,
צוריק אַ מאַמע — האָסטו זיי גערופן ביי די נעמען.
ס'האָט אַפּגעשלאָגן אין דיין טרער דאָס רינגל פון דיין פינגער
און ס'האָט אַ וויילינקע דיין ליבשאַפט ניט געקאַנט זיך קלעמען.

זיי מוחל, טויזנט-יעריקע, און הייב אַרויף די וויעס,
איך שטיי פאַר דיר אַ זינדיקער: צו זוניק די נביאות.
נאָר אמתדיק, אַ טוי האָט יעמאַלט ניט געטאַן קיין ציטער,
זיי מוחל, טויזנט-יעריקע, זאַל מישפטן אַ דריטער.

פאַר יאָסל בערגער

אַ פרוי ווייזט אָן איר יונגעלע: דער דאָזיקער ביים טישל,
אין ווייטן הוט, איז ניט קיין מענטש. — טאָ ווער זשע? — אַ לעגענדע.
דאָס יונגעלע דרייט אום דאָס קעפל. מאַמע, קינד, פאַרשווינדן.
און ס'הוידעט זיך אויף אירע לאַנגע אוירינגען די שקיעה.

דער דאָזיקער ביים טישל, זאָגט די פרוי, איז אַ לעגענדע.
אַ פעניקס-מענטש געבוירן פונעם אַש פון שייטער-הויפן
איז טאַקע אַ לעגענדע. נאָר פאַר וואָס איז די לעגענדע
פסדר דאָרשטיק נאָך דער יונגער מורמלעניש פון קלאַנגען?

פאַר וואָס איז די לעגענדע איבערצייטיק און איינצייטיק
אין ווונדן, עלעהיי אין אַ שפיטאַל בשעת אַ מעסער
שפאַצירט אַרום אין לייב און ס'זוכט אַנטרינונג אָן אַ קאַמפּאַס
דורך לאַבירינט פון אַדערן אַ פינקלענדיקער עיקר?

די שפּאַגל נייע נאַכט איז לינד און צערטלעך ווי אַן אַקערשט
געלייגטע איי. דער מילכוועג — מיטן פוס אים צו דערלאַנגען.
דער פעניקס-מענטש ביים טישל האָט אַ חשק איינצובייטן
זיין שרייבנדיקע האַנט. ער וויל פאַרוזוכן זיין לעגענדע.

בשעת דער מאַלער בײַ דער װײַסל, נתן קאַזשען, שפּעטער
אַ פּליט אין מיין היימשטאַט, האָט מיך ערב אונדזער חורבן
געמאַלן, איז ער שוין געווען אַ טױטער: מ׳האַט שוין יעמאַלט
צעלייגט פאַר אים אַ שײַטער. נאָר דער מאַלער נתן קאַזשען

האַט מײַסטעריש געמאַלן מיין פאַרטרעט מיט פּונקען גינגאַלד
פּון זײַנע קוזמיר־שקיעות און די גאַלדשמידן פּון געגנט.
אין פענצטער האָט אַרײַנגעבלויט אַן אויג פּון דער װילע,
נאָר קאַזשען, בין איך זיכער, האָט געזען דערין די װײַסל.

״זײַן פענדזל איז געמאַכט פּון שמשונס לאַקן״, האָט זײַן חבר,
דער שרײַבער י. י. טרונק, פּאַטעטיש וועגן אים געשטאַמלט.
(כ׳האַב ס׳אייגענע געהערט אין שניכות מיט אַן אַנדער מאַלער,
נאָר י. י. טרונק האָט ניט געטרויט קיין אַנדערן די לאַקן).

אַז נתן קאַזשען האָט געשטילט זײַן לײוונט מיט מיין שװײַגן
און איידער ס׳האַט געטאַן די זון אַ טריקן מײַנע טרערן,
צוזאַמען מיטן מאַלער איז אין קעסלגרוב פּון שײַטער
פאַרזונקען דער פאַרטרעט: איך האָב דערזען אים הײַנט אין שפּיגל.

ווען פלוצעם וועל איך אָפּשערבלען די נאַכט פון מײַנע וויעס
און אויפשטיין, ווי ס׳איז לאַנג פאַרויסגעזאָגט געוואָרן, תּחית־
המתים, וועט אויך יעמאַלט אויפשטיין אונטער מײַנע פּאַלעס
אַ סאַסנעוואַלד און אויבן וועלן אויפשטיין די מזלות.

און אויפשטיין וועט אַן אַנדער צײַט, אַן אַנדער פּאַנאָראַמע,
אַן איינציק וואָרט וואָס האָט געבוירן אַלע ווערטער: מאַמע.
נאָר זי אַליין וועט אָפּשטויסן פון זיך דאָס לעבן איידער
געפינען וועל איך ניט איר מערדער, אויסלייזן אַ נדר.

באַצירן זיך וועט פּלה-ערד מיט שניי, דעם הימלס נדן,
און זוכן וועל איך איבער שטעט און לענדער זײַנע סליאַדן.
אָווו נאָר זײַן געביין, ביז לעצטן דור, וועט זײַן צעשאַטן,
באַצאַלן וועט ער מוזן פאַר דער מאַמעס מינדסטן שאַטן.

ווייל אויב מײַן טויטע מאַמע איז דעם לעבן ווידערשפעניק,
איר קעגנערשאַפט צו לעבן וועל איך בלייבן אונטערטעניק.
חלילה אַז מיר זאָלן זיך אַ צווייטן מאָל צעשיידן.
ס׳וועט קיינער ניט אַרויסטרייבן אַ מלאַך פון גן-עדן...

דו האַסט זיך דאָך געהוידעט אין דער תּבה בעתן מבול
ביינאַנד מיט מענטשנקינדער, שלאַנגען, לעמפּערטן און ציגן,
וואָס ווערסטו נאָך נתפעל אַז אַ מיטמענטש איז קאַפּאַבל
אַריינצושטעכן דיר אין האַרץ — אַ מעסער? ניין, אַ ליגן.

אַ קאַצנשפרונג, מיין ליבער, איז צום קנעכטלינג פונעם גיבור,
אַ פינטל מיטן אויער, און אַן אַנדערער דער ניגון.
וואָס קלאַפּן דינע שליפּן אין אַ קוועקזילבערנעם פיבער?
סך־הכל איז אַ נאָענטער באַגאַנגען — וואָס? אַ ליגן.

צום טיזוול מיטן ליגן! ס'מאַנט פון דעסטוועגן אַ שאלה:
צי ברומען ליגן לעמפּערטן, צי מעקען ליגן ציגן?
און ליגנערן, ווי ס'זינגט אַ זינגער, שטערן אויך? דערוויילע
קומט נאָך אַ שאלה: אפשר איז דער אמת אויך אַ ליגן?

דער ענין איז אַ רעטעניש מאָל רעטעניש. מיין עצה:
ס'וועט העלפּן ווי אַ טויטן באַנקעס אַז דו וועסט זיך קליגן.
דעריבער טו אַ קלעפל יענעם גוטמוטיק אין פלייצע:
קאַלעגע, יישר־כוח פאַרן שענקען מיר אַ ליגן.

מיין יורש אומגעבוירענער, שוין צייט צו שליסן קאנטשאפט
(מעג עמעצן אין מוח ניט אריין אזא באקאנטשאפט)
אין הונדערט יאר ארום צי טויזנט, אן א נפקא-מינה.
דער פארהאנג — אפגעצויגן. שפיל! באלויכטן איז די בינע:

ס'איז ממש ניט צו גלייבן, ווי מיר ביידע זענען ענלעך,
ס'איז ממש ניט צו גלייבן: איך האב זיך געקענט פערזענלעך!
דו ביסט מיין פארגרימירטער איך און שפילסט אצינד מיין ראָלע,
געוואָרן איז אַ בת-קול מיין פארבלאנדזשעטע יללה.

ביז לעצטן אַטעם האָב איך דאָר געשריבן דעם ספעקטאַקל
מיין יורש אומגעבוירענער זאָל שפילן מיין סך-הכל.
פארזיגלט זענען אונטער שקיעה-טריוואַקס מינע גלידער,
באלויכטן איז די בינע, מינע מעשים זע איך ווידער.

און מינע מעשים אויף דער ערד, זיי לעבן אויף דער בינע
אין הונדערט יאר ארום צי טויזנט, אן א נפקא-מינה.
זיי לעבן אין אן אויסגעהאקטער שטאַט, אין אַ רוינע:
ס'איז פינצטער אינעם זאָל, באַלויכטן זוניק איז די בינע.

אין דריי גילגולים-קרייזן מוז דיין גורל זיך באוועגן,
דעם ערשטן קרייז, ביז דיין געבוירן, ביסטו שוין אריבער
און מזלדיק אריין אין צווייטן, צו דער זון, צום רעגן,
צום עפלבויס, וואָס יעדער זומער האָסטו אים אַלץ ליבער.

אַ ברייטע האַנט האָט אָנגעברייט אַ וועלט פון פּל-האַלדן:
דעם ציטעריקן טעם פון לייב, נאָך טעמיקער פון עפל,
די תּאוּוה צו דערקענטעניש. דערוויילע, ניט-געמאַלדן —
דער אַשמדאי, אַרויסגעהערנערט פון לבנהס נעפל.

נאָר ווער פון האַנט אַברהמס האָט אַרויסגעהאַקט דאָס אייזן,
אַרויסגעהאַקט האָט אויך ביי דיר, דו זאַלסט ניט מאַכן קאַליע
דעם בוים, דעם רעגן און די זון. זאַלסט ענדיקן די קרייזן.
אַזוי געבוירט אַ כּוואַליע ביי איר סוף אַ נייע כּוואַליע.

און וועסטו מערצעשעם אַליין צום דריטן קרייז געהערן,
פאַרבלייבסטו אויך אַן עפּלבוים באַזוניקט און באַרעגנט.
אַן אַנדערער וועט קלעטערן צו דיר אויף זיינע טרערן
און צערטלען זיינע עפל אין דער מלכותדיקער געגנט.

א מאדנער חלום: ס'גאלאפירן הינטער מיניע אקסלען
צווייפטיק ברענענדיקע דערנער איבער פליינען, סעדער.
מיך אַנצויאָגן — זייער ציל. מעג רעגענען און שלאקסלען:
די ברענענדיקע דערנער שלינגען איז אַ מענטש, אַ צעדער.

א לאַכעדיקער היישעריק פון ברענענדיקע דערנער.
ס'געלעכטער זינס באַקריינט מיך מיט אַ קרוין פון שוואַרצע פונקען.
ס'דעריאָגן מיך די פאַדערשטע. נאָר ניין, זיי ווילן גערנער
דערוויילע זאָל איר בלויז אין שרעק אין שטעכיקער זיך טונקען.

כ'דערלאַנג אַ שפרונג אין ים. ס'וואַקסט אויס אַן אינדזל. כ'בין דערשווימען.
(דער ים — אַ ריזיקער שפיטאַל, וווּ כוואַליעס זאָגן ווידוי)
די ברענענדיקע דערנער גאלאפירן, קומען, קומען,
אַ טענצערין אַנטפלעקט זיך און די דערנער זינקען מידע.

א, טענצערין, פון טאַנץ און שוים באַשאַפענע, געטרייע,
אַנטפלעקסטו זיך, ווערט יונג דער ים און ס'לעבן כוואַליעס ווידער.
דו האַסט מיך שוין געראַטעוועט פון פייער, וואַסער, חיה,
געראַטעוועט פון חלום, ווען דו טאַנצסט אויף מיניע גלידער.

דו איילבערטבוים בײַ נאַכט און לייטערס ביז די שטערן הויכע,
געשטאַלטן ציען זיך צו דיר אַ שטאַפל נאָך אַ שטאַפל.
צעשפּאַלטן ביסטו ווי דיין היים דער פעלדז, נאָר מי פּמוך?
ס'איז יעדער איילבערט אין דיין קרוין אַ טוייקער שוואַרצאַפל.

געשטאַלטן ציען זיך צו דיר, צו דינע שטינפע צווייגן,
פון ערשט געשניטן גראַז אין חלום — ברענגען זיי דעם ריח.
און בלויז די נאַכט בלייבט הינקעדיק און הינקעדיק איר שווינגן
בשעת דו ראַנגלסט זיך און ביסט אַ מלאך מנצח.

ס'פאַרוואַנדלען זיך אין איילבערטן די שטערן. דיין ממשלה
איז אויסגעשפּרייט אַצינד ביז רויטן האַרן פון באַגינען.
און מיין צוקאַפּן זענען איצטער דינע וואַרצלען גאַלע
ווידין ס'איז מיר באַשערט אין לעצטן וואַנדער צו אַנטריינען.

די וואַרצלען זענען דינע יורשים, אינגעזעגט פון בליצן,
אין לעבעדיקער טיפעניש פאַרטיילסטו זיי די קוואַלן.
דו איילבערטבוים בײַ נאַכט, ביז מאַרגן זאָלסטו מיר באַשיצן
פון ווערטער און שאַקאַלן.

דערמאָנונג וועגן דרײַ פּלאַמינגאַס בײַ דער לײק וויקטאָריע,
וואָס האָבן זיך אַנטהילט פאַר מיר אין זייער פּראַכט און גלאַריע:
דרײַ סטרונעס אַנגעשפּאַנטע אויף אַ כּוואַליע, און אַ בויגן
באַוועגט זיך איבער זיי, אַ רעגן-בויגנדיקער בויגן.

אַזאַ מוזיק וועט ניט געבוירן פּידל אַדער לירע,
אַזאַ מיין דרײַלינג-אינסטרומענט איז ניט בנימצא קענטיק.
פאַרבענקט האָט זיך זײַן מײַסטער אויסצופּרוּוון זײַן יצירה,
צו שפּילן אויף די לעבעדיקע סטרונעס אייגנהענטיק.

אַ מידבר איז געוואָרן פּון סקעלעטישע מעת-לעתן,
די סטרונענדיקע דרײַ פּלאַמינגאַס קאָן איך ניט פאַרגעסן.
זיי מיניען זיך אין זעלביקער אַנטפּלעקערישער פּאַזע,
אויף זייער זעלבער כּוואַליע, ווי באַגינען-זון אַ ראַזע.

און וואָס אַצינד מיך טאַטשעט, איז די נײַגעריקע פּרעגעניש:
דערמאָנען זיך די דרײַ פּלאַמינגאַס וועמען זיי געהערן?

★

אַן איינציק מאָל אין לעבן איז באַשערט אַזאַ באַגעגעניש,
באַשערט אַזוינס צו זען, אַזוינס צו הערן.

ניט אויסצושעפן דיך פון הארץ, ניט ענדיקן באזינגען,
אזוי ניט אויסצושעפן זענען פון א ברונעם רינגען.
פון שמייכלענדיקן וואַלקן זאל א טראַפן בלויז א פאל טאָן,
געבוירט ער דיך, און סינעמט א רינג א נייעם דיין געשטאלט אָן.

אדורכגעניסימט איז מיין לעבן. נאָר דער נס דער גרעסטער,
וואָס אויך אין גיהנום האַסטו מיר געשאַנקען חלום, שוועסטער.
און וויפל מ'האַט ניט אין מיין לייב אַריינגעהאַמערט נעגל —
דיין חלום איז געווען אַ ווייטער יום-טובדיקער זעגל.

אפילו ביסט אַ זעונג צי אַ הענגל שיין אין קאַמער,
איז ביידנס די נשמה, אונדזער צווילינג דער סיאַמער.
פאַר ביידן מוז איך אַטעמען, פאַר ביידן מוז איך ליידן,
צי קאָן זי ווער פונאַנדערשניידן? דער באַשעפער סיידן.

אַ, קוואַלנדיקע רינגען, אייך ניט אויסצושעפן פונעם
געזאַנג אין מיר, ווי קוואַלנדיקע רינגען פון אַ ברונעם.
פון שמייכלענדיקן וואַלקן בלויז אַ טראַפן — און זיי זינגען,
און ס'ווערט געבוירן דיין געשטאלט אין קוואַלנדיקע רינגען.

מיר זענען צוויי. מיר זענען איין. מיר זענען איינסיק-אייניק,
און לאַמיר זיך ניט נאַריש מאַכן אויף דער עלטער: ווייניק.
פאַראַן אַ רעגן וואָס באַפאַלט גן-עדן-ליב — זיין באַדן,
פאַראַן אזוי פיל זון בײַ נאַכט, אַז גיי פאַרמאָך די לאַדן.

מיר זענען צוויי. פון ביידע זיטן וועלט. פון ביידע ברעגעס.
מיר זענען איין. מיר סיליען אַנשטאַט פערל יונגע רגעס.
אַ כוואַליע שלינגט אַ כוואַליע איין און ביידע ווערן יונגער.
די איינגעשלונגענע דערביי איז מאַכטיקער פון שלינגער.

מיר זענען צוויי. מיר זענען איין. מיר זענען האַלבע. פערטלען.
מיר זענען שלמותדיק ווי קונסט, ווען ס'ענדיקט זיך דאָס צערטלען.
מיר זענען אויסגעבענקטע צייט אַן צוטריט פונעם ציפער,
זי עפנט זיך פאַר אונדז אַליין ביים אויסשווינגן אַ שיפער.

מיר זענען וואַרצלען צוויי אין דר'ערד וואָס נערן פירות אויבן,
באַגעגענען זיך ווען די וואַרצלען, ווילט זיך לויבן, לויבן.
זיי האָבן זיך באַגעגנט שוין אין אַנדערע גילגולים.
דער טויט איז אייפערזיכטיק: ניט אַריבערגיין זיין גבול אים.

פון אַלע ווערטער בין איך בלויז אַן איינציק וואָרט מקנא:
דאָס וואָרט יהי, זאָל ווערן. וואָלט מיר שענקען דער באַשעפער
אַ ניצוץ פונעם וואָרט, אַ מינדסטן סימן פון זײַן פּוח,
יהי, וואָלט איך געזאָגט, זאָל ווערן ליד, און ס'איז געוואָרן.

זאָל ווערן ליד אַ גוססדיקער עק פון רעגן-בויגן,
אַן איינציקע מוראַשקע, אַ פאַרבלאַנדזשעטע אין מידבר,
לבנהדיקער העלפאַנדביין געבוירענער אין דזשונגל,
אַ מענטשן-שאַרבן לאַכנדיק פון זיך אַליין — אין שפיגל.

זאָל ווערן ליד אַ שטערן, וואָס אים שטעלט ניט קיינער כאַטשבי
אַ הילצערנע מצבה, דאָרטן וווּ ער איז געפאַלן.
אַ גראַזיק פנימל אין גרינעם ריזיקן אַקוואַריום,
אַ גילדן רינגל, וואָס די פּלה זײַנע איז אַ בלינדע.

יהי, זאָל ווערן ליד, וואָס ביז אַצינד איז ניט געוואָרן,
פאַר לעבעדיקע און פאַר די, וואָס מענטשן רופן: טויטע.
יהי, זאָל ווערן פרייד, און ס'איז געוואָרן פרייד און פריידיק,
יהי, און אויף אַ רגע איז די לייך געוואָרן ליידיק.

1982

גוט־מאָרגן יונגער טראָפּן בלוט, גוט־מאָרגן דיר, בלוט־מאָרגן,
אַ ווייַסער בתולהדיקער טאָג איז נאָך פאַראַן אין טאָגבוך
וואָס דאַרף מיט פרייד געאַקערט ווערן ביז דער נאַכט און זוניק
פאַרזייט ווערן, אַז אויפגיין זאָל אַ לעבן וואָס איז אייביק.

באַלייכט מיין זעעוודיקייט, יונגער, בלאַנדזשענדיקער טראָפּן,
די זעעוודיקייט איז מיין בלינדקייט. און באַלייכט באַזונדער
מיין יעדן תענוג וואָס אַ האַנט אַ ברייטע האַט געשאַנקען:
כ׳ויל נאָך אַ מאָל אים איבערלעבן ערב אונדזער אַפשייד.

פאַרגלייך אים ניט מיט קיינעמען. איך האָב אים שוין פאַרגלייכן
צוריק מיט יאָרן צו אַ בוים געשונדן פון אַ שטורעם.
אַ גאַלדשמיד איז ער איצטער, אַ פאַרזונקענער אין מוח,
און פונקען שפּריצן פון זײַן צאַרטן העמערל ביים וואַרשטאַט.

כ׳וועל גיין אויף אַ דוועל צוליב דער אייפערזוכט צום לעבן
אַפילו מיטן גליתדיקן טויט און פרווון מזל.
אין ווייַסן טאָג פון טאָגבוך וועלן ביידע זיך פאַרבאַרגן.
דו בלאַנדזשענדיקער טראָפּן בלוט, גוט־מאָרגן דיר, בלוט־מאָרגן.

ווען אויסגעגוססט וועלן צאנקען דינע ווערטער, גראמען,
און בעטלערס אין אַ מידבר וועלן אויסזען דינע ליפן,
אַפילו דיין געדאַנק וועט ניט פאַרשטיין וואָס דו וועסט קלערן
און בענקען וועסטו נאָך אַ שלאַנגענביס ווי נאָך באַפרייונג,

ערשט יעמאַלט וועט זיך אויספיקן אין דיר דאָס נייע לשון
צו קענען מיט אַן איילבערטבוים פאַרלענגערן אַ שמועס,
צו קענען זיך פאַרליבן אין דער טענצעריין פון שטורעם,
אַריינבלאָזן אַ פּרילינג אין אַ טאָל פון טויטע ווערטער.

ערשט יעמאַלט וועסטו קענען שרייבן צו דעם קיניג שלמה
און וואַרטן, אַ מוראַשקע זאָל צוריקברענגען פאַרזיגלט
זיין חכמה, אַז אַריבערוועגן זאָל ביי דיר אין וואַגשאַל
אַ זיכערקייט: ניטאָ קיין שענער לעבן ווי דאָס לעבן.

ערשט יעמאַלט וועסטו קענען שליסן קאַנטשאַפט מיט אַ שפיגל,
מיט קאַצן-אויגן ווען אין זיי צעשפּרינגט אַ היראַשימאַ.
און וואַגלען אין קאַראַלן-שטעט און ריידן צו קאַראַלן
ווידין אַ שטערן-מלאַך איז נאָך קיין מאָל ניט געפאַלן.

א קאפ אין פענצטער. ס'איז מיין שכן אין די בלויע ברילן
געגליכן צו א רעגן מיט א בלויען בליץ אין איינעם:
"דערבארעם זיך און קום געשווינדער צו מיין שוועל, וועסט הערן
א רעטעניש-געוויין און אפשר קאנען עס באשיידן".

מיר קומען צו זיין שוועל. מיין שכן אין די בלויע ברילן
דערלאנגט זיך אויף די פיספינגער א הייב צו דער מזוזה
און שעפט זי אן אין אויער, ווי דעם פידלער אין א מושל:
"צי וויינט עס מיין פארברענטע פרוי, מיין קינד, צי מיין באשעפער?"

די טיר איז אפן. ס'ברענען יארציטליכט מיט רויטע פיאות.
איך ווער א גורל-ברודער צו מיין שכן, און מיין אויער
שעפט אן העלהערעריש, ווי ער, ס'געוויין פון זיין מזוזה:
געוויין פון זיין פארברענטער פרוי, זיין קינד, צי זיין באשעפער?

די יארציטליכט מיט רויטע פיאות טרינקען זיך אין קאמער.
ס'פארהאקט זיך הינטער אונדז די טיר. דער פידלער איז אין דרויסן.
"איך וועל דיר זאגן אמתדיק, ווי צווישן גוטע שכנים:
דאס וויינען אלע דריי באזונדער, אלע דריי אין איינעם".

די זעלבע זעג וואָס האָט צעזעגט מיין ליב אויף זיבן טיילן
און דאָך, באַשערט איז מיר צו בלייבן לעבן און דערציילן,
די זעלבע זעג איז נאָך פאַראַנען וווּ ניטאָ איז קיינער
און איבער מיין געדאַנק די שטערן זענען אירע ציינער.

פון ביידע זייטן וועלט און איבער קברים פון מיליאָנען
איר זע די זעלבע זעג אין אַ רשות פון צוויי דעמאָנען.
אומנייטיק, איבעריק מיין ליב, זיין ווייטיק אויך מסתמא:
ס'דערנענטערט זיך די זעג צו מיין אַנטרונענער נשמה.

און ביידע ציען זיי די זעג צו זיך, און ביידע — זיכער:
צעזעגן ווילן זיי אין מיר די שטילקייט און דעם וויכער,
צעזעגן ס'אומגעזעענע, דעם עיקר וואָס איז בלייביק,
מיין ליב איז גראַז אויף מיין סקעלעט, איז מעג עס לעבן ליביק.

פון ביידע זייטן וועלט אַ זעג און ס'ציען זי די ברואים.
"צעזעגט שוין די נשמה זינע, הער איר, לאַז צו רו אים".
"זי צאָפלט נאָך, ברומט אַפּ אַ קול, מסוגל אונדז דערקאַנען".
ס'צעפּאַלט אין אַש די זעונג פון דער זעג און צוויי דעמאָנען.

דערמאָנונג וועגן קאַנטשאַפּט מיט אַ וואָלף: ער איז משוגע
צו וואַנדערן אַליין בײַ נאַכט אין שליערדיקער וויוגע
בשעת דער שניי איז העכער פון די יאָדלעס אין דער געגנט,
אַזוי האָב איך געקלערט בשעת מיר האָבן זיך באַגעגנט.

אַ רויטע קרוין. די נעגל שינדן שטיקער נאַכט. זײַן מראה
איז צאַרנדיק. מיט פונקען שמייכל. מאַכט פאַר מיר אַ וואַרע.
באַצאָל איך אים אַן קלערעניש מיט זעלבן זשעסט, נאָר יענער
האַט קענטיק שוין געזען אַזעלכע גרויסמוטיקע מענער.

ס'צעזידט זײַן צונג די מילך פון שניי. די פונקען זײַנע צאַנקען,
אַ הייב דעם קאַפּ און לייענט מײַנע אוראַלטע געדאַנקען.
ס'געדויערט בלויז אַ שפּליטער פון אַ רגע, בלויז אַ שפּליטער
און ביידע בלײַבן הענגען אויג-אויף-אויג ביים זעלבן ציטער.

און אַז מיר בלײַבן הענגען אויג-אויף-אויג באַשיט מיט שנייען,
דערזע איך די געדאַנקען זײַנע און געשווינד איך לייען:
בן-אַדם, האַסט פאַרגעסן: דו ביסט מענטש און איך בין חיה,
מקוים ווערט ניט איצטער די נבואה פון ישעיה.

איך זאג צו מײנע פיס: וואָס האָט איר מורא פאַרן רעגן
אין האַלבנאַכט? בלייבט געדולדיק שטיין ביים פּאַסטקעסטל אין דרויסן.
אַזוי פיל סודות אינעווייניק. צולייגן אָן אויער
פאַרבאַט ניט קיינער. ס'איז דאָך ניט קיין לייענען, חלילה.

און לייענען אַ בליץ אויף פאַרמעטענעם וואַלקן, טאָר מען?
און הערן וואָס אַ רעגן לוישפּערט צו די מתים, טאָר מען?
אַלמאַי זאָל איך ניט צולייגן צום פּאַסטקעסטל אָן אויער
און הערן ווי אין בריוון-בינשטאַק וועקט זיך אויף די מלפּה?

איך זאָג צו מײנע פיס: די רעגן-שנורן זענען קייטן,
איר זייט געשמידט! ס'וועט אייך ניט קאַנען פריי לאַזן קיין דונער.
כיוועל שטיין ביים בריוון-בינשטאַק אַ באַנומענער און הערן
דאָס ניט-דערוואַגטע שווייגן פון צעשיידטע צוויי חברים.

זאָל איינזאַפן ביז גאָר מײן דאָרשטיק לייב דעם פרישן רעגן
און זאָל מײן אויער איינזאַפן אַצינד מוזיק פון סודות.
פונאַנדערסודען וועלן זיי זיך מאַרגן איבער לענדער,
צעוואַקלען שטילע ווינונגען און אונטערצינדן בעטן.

ווי לאנג וועט רעגענען מיט קופער? ס'קומען דאָ בוטשאַנען
אַריבערוואַרעמען אַ ווינטער, נאָר פון אויבן פאַלן
לײכטוואַגיק זייערע צעשפרייטע אויסגעהויכטע זעגלען
און דעקן צו די פאַלנדיקע מענטשנקינדער אונטן.

ווי לאנג וועט רעגענען מיט קופער? ס'יאַמערן אין אַפּגרונט
נצחונות. און די אויסגעברענטע אויגן פון אַ יינגל
אין פעלדשפיטאַל — מאַרשירן צו זײַן פּלה. זי וועט מוזן
אַראַפּרייסן פאַר אים די זון, די זון וועט זײַן איר נדן.

ווי לאנג וועט רעגענען מיט קופער? ס'ווערט אַצינד געבוירן
אַן אויסטערלישער אַלף-בית פון הענט און פיס און אויגן.
פאַרשטיינטער נביא, טרייסל אַפּ דעם טורעם פון דיין אַקסל
און לייען דאָס געשריפטס, ניטאָ קיין אַנדערער זאַל קאַנען.

שוין אויפגעהערט צו רעגענען מיט קופער. און דער נביא
אַנטפלעקט זיך פאַרן אַלף-בית פון הענט און פיס און אויגן
און לייענט אים. און לייענט אים אַרײַן אין אַ מגילה
פאַר קומענדיקע דורות.

דער אוצר-בוים. איז דען פאראן אזא מין בוים? דער נאמען
איז מינער. מינער. בלויז אן איינציק מאל ער האט אנטפלעקט זיך
און אפגעטונקט זיין שפיגלונג אין מיין הארץ ווי אין א כוואליע.
זינט יעמאלט לאקער איך באשטענדיק אויף זיין רויש-און-ריח.

למען-האמת: האב איך אויסגעטרוימט פאר אים א נאמען
איז מינער שוין דער אוצר-בוים. און ביז ניט אויסגעגאנגען
איז איבער מיר די קעראסין פון קאפטשענדיקע שטערן,
דערשלאגן זיך מיט לאם און רידל מוז איך צו די ווארצלען.

גראניטענע די ווארצלען זיינע. האלטן אין די נעגל
דעם אוצר. און איך שלאג און פיצל זייער דיקע פעסטונג.
למען-האמת: האב איך אויסגעטרוימט פאר אים א נאמען
געהערט צו מיר דער אוצר-בוים און מינער איז דער אוצר.

א דימענט איז פאראן, וואס קאן דעם צווילינג: טויט און לעבן
פונאנדערשניידן, אז דער טויט זאל בלוטיקן באזונדער.
געבענטשטער פריינד, כ'ועל אויסגראבן פאר דינטוועגן דעם דימענט
אז דו זאלסט קאנען לעבן וויפל יארן דו וועסט וועלן.

“אלמאי דערמאָנסטו ניט אין טאָגבוך דיין סיבירער טאָטן?”
געקומען איז אַ שאלה. און אַנשטאָט אַן ענטפער, זע נאָר:
פאַר מיניע אויגן האָט זיין הויט אויף מיניער זיך באַצויגן
און אויסגעוואַקסן איז אויף מיר זיין באַרד פאַר מיניע אויגן.

אַצינד איז גאָר זיין זון דער אַפגעזונדערטער — זיין טאָטע,
איך דריי מיט זיניע פינגער ווייכן טאַבעק אין אַ גילזע,
די נאַכט איז אויף אַ שליפּראָד אַ צעפונקטע, ראַזלעך קלאַרע.
פון וואַנען קען איך אויסנווייניק בלאַט נאָך בלאַט גמראַ?

פון וואַנען קען איך שפּילן פּידל? כּי שפּיל מיט זיניע פינגער,
יענוועלטיקע די סטרונעס מיט זפרון פון גן-עדן.
פאַרשאַטן מיט אַ פינקלענדיקן אייז, האָט וועמעס רידל?
מיט זיניע ביינערדיקע פינגער שפּיל איך אויף זיין פּידל.

מיר זענען צוגעאייביקט צו די זעלבע דלת-אַמות,
דער אַלטער שניי האָט יונגן פּוח ביידן צו פאַרשנייען,
צעשיידן קאַנען אונדז ניט מער קיין ביקסן און האַרמאַטן.

*

“אלמאי דערמאָנסטו ניט אין טאָגבוך דיין סיבירער טאָטן?”

און וואָלט איך היינט ניט קאָנען גלייבן באמונה־שלמה,
אַז מאַרגן וועל איך אין אַ וועלט אַן אַנדערער געבוירן ווערן
און זען צום ערשטן מאל דעם ים, זיין צאָפּלונג די געהיימע:
אין גיהנום פון אַ קראַטער וואָלט איך אָן אַ שפור פאַרלוירן ווערן.

און וואָלט איך היינט ניט קאָנען גלייבן באמונה־שלמה,
אין מאַרגנקינד, וואָס איבער לענדער וועט מיין חלום ירשענען,
די זון אין מינע זילבן וואָלט געוואָרן גרוי פון אימה
און אויך דער קאַרשנבוים אין זיי וואָלט אויפגעהערט צו קאַרשענען.

סיגעווי פון משוגעים־היזער, טורמעס און שפיטעלער
וואָלט אונטערזעגן מיין געזאַנג און שלאָגן מיר מיט בלענדעניש.
און עלנטער פון קרעציקן ביים קלאַפן אין זיין טעלער
געבעטלט וואָלט איך ביי אַ קראַ נקמה פאַר דער שענדעניש.

אַ דאַנק פאַר קאָנען גלייבן אונטער וואַקלענדיקע זיילן,
אַ דאַנק פאַר קאָנען אינשווייגן דעם דאַרשט מיט רעגנס באַרגיקע.
אַ דאַנק פאַר קאָנען אַניאָגן די קינדהייט איבער מיין
אַנשטאַט טיזאַל אַניאָגן די צייט מיט אירע לאַפעס וואַרגיקע.

1983

לזכר משה יונגמאן

מיר האָבן זיך געזעגנט אָן געזעגעניש. און יעדער
האַט מיטגענומען ווי אַ ברויט געטיילט אויף צוויי אַ ברכה.
נאָר ער — אַ יונגער מלאך האָט אַ קוש געטאָן זײַן פעדער
און ס'האַט זי דער פּאָעט געטאָן אַ זוניקן צעפּאַכע

מיט זינגענדיקע שמייכלען איבער וואַקסנדיקע היימען
פון רויטע יודעלעך און אַנגעפלויענע פון תימן —
געזעגנט האָט זיך אויף אַן אמת. טאַקע אויף אַן אמת.
ער לעבט אין זײַנע שמייכלען: זײַנע לידער און פּאָעמעס.

אַצינד — איך זאַמל זײַנע שמייכלען, זאַמל זיי און סילע
אויף שניידיק-זוכנדיקע שורות ווי אויף שוואַרצן פּאַדעם
און זע דעם זינגער און פּאַרנעם זײַן שמייכלענדיקע תפילה,
און זע דעם זינגער אַנגעטאָן אין שמייכלענדיקע בגדים.

איך האָב אים ליב געהאַט, ווי ער — זײַן גאַליציאַנער טאַטן
מיט זאַק לבנות קרעכצנדיקע איבער די קאַרפּאַטן.
באמת, האָבן מיר זיך דען געזעגנט אויף אַן אמת?
ער לעבט אין זײַנע שמייכלען: זײַנע לידער און פּאָעמעס.

צווייטן יאנואר 1983

א פויגל האָט געשפּילט אין אַוונט אויף אַ סטראַדיוואַריוס
און כ'האַב געפרעגט אַ נייגעריקער זיך אַליין: צו וועמען?
אַ פויגל שפּילט ניט אַן אַ זינען אויף אַ סטראַדיוואַריוס,
מסתמא איז פאַרטייעט אַ געהער, ס'איז דאָ צו וועמען.

געווען די גרייס אַ פינגערהוט, און סאַראַ ווונדער: נעמען
און שפּילן אויף אַ סטראַדיוואַריוס. ווי אַזוי? צו וועמען?
אַכטבע שפּרינג אַריין אין פייער־מושל פון אַ קראַטער
און דאָרטן פרעג דעם לאַכעדיקן אַשמדאי: צו וועמען?

צו וועמען האָט געשפּילט אַ פויגל אויף אַ סטראַדיוואַריוס,
דערבאַרעמדיקער גאַרנישט, זאָג צו וועמען?
אַ פויגל שפּילט ניט אַן אַ זינען ביזן לעצטן פּלאַטער,
אַ נאַמען וויל איך הערן, אַדער נעמען.

און אַז איך האָב געפרעגט ביים פויגל מיטן סטראַדיוואַריוס,
געבעטן רחמים האָט ער: ניטע, זאָלסט מיך ניט פאַרשעמען.
צעשיטן זיך אין אַש און פאַרערך וועט מיין סטראַדיוואַריוס
בשעת איך וועל דערוויסן זיך צו וועמען.

דעם ניט-געבוירענעם פאָעט אין מאַרגנווייט אַ הימען.
געזאַלבתער, איין-און-איינציקער אין מיין צעגליטן דמיון,
קיין צוגעווינטע אַלטע ווערטער זאָלסטו ניט באַניצן,
אַ קלאַסיקער זאַל זיין פאַר דיר דער שטורעם. שרייב מיט בליצן

אַזוי ווי ער אויף פאַרמעטענע וואַלקנס! טו אַ נדר:
דו וועסט ניט אויפהערן צו שרייבן אויף די וואַלקנס איידער
מיין ווייטער שטויב איז לעבעדיק, איך זאַל צו זיי דערשוועבן.
באַווייז אַ צייכן: ס'איז ניטאָ קיין טויט. מיר ביידע לעבן.

געזאַלבתער אין צעגליטן דמיון, ס'גליווערן מיליאָניק
סקעלעטן אין דער ערד און דו — ביסט זייער מילך און האַניק.
דערבאַרעם זיך אויף מענטשנקינדער אונטער בוים און טורעם,
באַווייז אַ צייכן: ס'איז פאַר דיר אַ קלאַסיקער דער שטורעם.

גענוג מיט מידע טרערן צו פאַרוואַסערן דעם יאַמער,
גענוג צו טיליען פערל פאַר אַ האַלדז וואָס איז ניטאָ מער,
גענוג צו קערן וועלטעלעך מיט פּעדערן גאַלד-פּאַווענע:
אַ מענטשנקינד וויל שלינגען דינע בליצן ווי אַ קאַווענע.

ניט מענטשן בלויז. איך זע אנטקעגן ים די זעלבע סצענע:
צוויי שטורעמס באַקסן זיך. דער ים איז איצטער אַן אַרענע.
צוויי שטורעמס באַקסן זיך. ס'איז איינער העכער מיט אַ וואַלקן,
ס'דערמונטערן זיי ביידן אונטערכוואַליקע פאַרפאַלקן.

די מוסקלען זייערע — גאַלאַפּ פון ים-הינט און דעלפינען
באַגאַסן מיט אַ פֿייער פון צעשמאַלצענע רובינען.
און פאַלט אַ שטורעם פון אַ באַקס, דערנענטערט זיך אַ כוואַליע
און גיט אים טרינקען אייזן צו געווינען די באַטאַליע.

דער אַנגעטרונקענער מיט אייזן וואַקסט אַצינד אַריבער
דעם אַנדערן, וואַס מיט אַ וואַלקן העכער, יענעם גיבור.
ס'דערמוטיקן זיי ביידן כוואַליעס-כוואַליעס אין המונים,
המונים פאַטשן פאַרן ליבלינג, וואַס מע גרייט אַ קרוין אים.

און איך, אין יפו, אַז איך וועל דערלעבן ביז באַגינען
אַנטקעגן ים און זיינע בירגער: ים-הינט און דעלפינען,
וועל זאָגן מודה אַני פאַרן שענקען מיר אַ סצענע
וון שטורעמס באַקסן זיך, אויף ניט קיין ערדישער אַרענע.

צי זע איך דורך אַ יאָגנדיקן באַן פאַרשנייטע ביימלעך
צום ערשטן מאָל, צום לעצטן, אַדער ס'דרייען זיך און שוועבן
באַקריינטע ווייסע קראַנקן-שוועסטער חנעוודיק-אומהיימלעך
און אויף די וואַגשאַל-בליקן: טויט און לעבן, טויט און לעבן?

דער לאַנגער קאַרידאָר איז קירצער פון אַ רגע, אפשר,
באַווייזן וועל איך נאָך צו טרייסטן מיין קאַלעגע, אפשר,
אַ קראַנקן-שוועסטער ווייזט ווהיז: אַ טיר ביים סאַמע ווינקל,
די ווייסע קראַנקן-שוועסטער שענקט אומזיסט אַ שוואַרצן פינקל.

נאָר איידער איך באַווייזן צו יענער גורל-טיר אַ שפּאַן טאָן,
פאַרלויפט מיר וויזאָוי אין קאַרידאָר אַן אַשיק בלאַנדע
צעפלאַשעט ביינערדיקע פרוי און כאַפט געשווינד מיין האַנט אָן.
איר גרויער שמיכל — פון אַן אַלט געוואַרענער דזשאַקאַנדע:

איך בין די יונגע טענצערין וואָס האָט געפלאַטערט שטענדיק
בשעת דו האַסט געגלוסט צו מיר. אַצינד מיין טאַנץ איך ענדיק.
נאָר וועסטו מיט אַ האַק צעשפּאַלטן דייע זילבן, קלאַנגען,
איך וועל פון זיי אַרויסטאַנצן און וועל דיך ווידער פאַנגען.

“צו ערשט באַפרייַ די בין אין שוואַרצן פאַלאַץ פון דיין תליון,
געהערן זאָל צו איר דער זומער. שפעטער זאָלסטו נעמען
אַ בליץ און אונטערצינדן אומדערבאַרעמדיק דעם פאַלאַץ,
ניט איבערלאָזן ביזן גרונט פון ווינקלשטיין אַ סימן.

און אויב מע וועט דיר זאָגן, אַז אין שוואַרצן פאַלאַץ וווינען
צדיקים, אַדער ס'וויינט אין אים אַ תמימותדיקער מלאך,
זאָל פריער ציטערן אַ פעלדו ווי ציטערן דיין אַרעם
און אונטערצינדן זאָלסטו אומדערבאַרעמדיק דעם פאַלאַץ” —

אַ קול פון ריזלפניער אין דער פינצטער, האָט עס ליכטיק
אַריינגעשניטן אין מיין חלום די-אַ שאַרפע שורות,
און אויפגעוועקט זיך, זענען זיי אַרומגעפלוין רוישיק
און איבער זיי, אין בראשיתדיקן בלוי, דער מאַרגן-שטערן.

און יעמאַלט, מיטן שטויב פון הר-מוריה אויף די שטיוול,
געגאַנגען בין איך נאָכן קול אַזוי ווי ס'האָט באַפוילן,
באַגלייט פון ווייסע וואַלקנדלעך מיט פנימער פון זיידעס.
דער מאַרגן-שטערן, איבער-מאַרגן-שטערן איז מיין עדות.

עס רעדט אַ טויט-פאַרמישפטער: גולנים בני גולנים,
קאַן עמעצער פון צווישן אייך מיר קוקן גלייך אין פנים?
אַפילו איר זינט אויסגעפרעט אין שפאָגל אַלטע טאַגעס
דערלויב איך זיך צו זאָגן און באַוווּסטזיניק איך זאָג עס:

בצלמו בין איך דאָך באַשאַפן, קיניג איך בצלמו,
איך גיב ניט אַפּ מיין לעבן קיינעם פאַר פל הון דעלמא.
און ווייל איך בין אַזוי געזאַלבת געוואָרן ביים באַשאַפן,
אַ שוועבעלע זאַל אונטערצינדן אַלע פאַראַגראַפן!

דער נאָמען מיינער איז אַ מאַסקע פון אַן אַנדער נאָמען,
עס קלאַפט מיין אומגעזעטיקט האַרץ אין הערצער פון אַטאַמען.
באַשטעמפלט האַבן שוין די פוסטריט מיינע די לבנה.
וואָס טויג מיר איינער אורטייל מיט די זאַצן מאַנאַטאַנע?

צעברעכן זיינע ציין וועט אויף מיין קאַרק דער טויזנט-אויגיקער,
מיין אַנטי-מבול-צייכן איז נאָך אַלץ אַ רעגן-בויגיקער.
איך גיב ניט אַפּ מיין איינציק לעבן צו קיין מיין און טכוירן,
געדענקען זאַלט איר: ס'טאָר מיך טייטן ווער ס'האַט מיך געבוירן.

דערמאָנונג וועגן ברונעם ביי מיין כאַטע לעם וויליע:
בשעת אַ דינסטמויד האָט אים זיס צעפליעסקעט מיט איר שפּרינגען,
אַרומגעאַרעמט האָט ער זי מיט זיינע שטייפּע רינגען
און אויסגעלאָשן האָט זיך ניט אין ברונעם-תּהום די שקיעה.

אַריינגעשפּרונגען איז די מיידל מיטן בויה אין איינעם.
פון יעמאַלט האָט געזשאַווערט סײַ די קייט און סײַ דער עמער
און אויפּגעהערט פון אים צו שעפּן וואַסער האָבן שכנים
און אויסגעמיטן האָט אים אויך דער פּויגל און זײַן זמר.

אַ טויבן-כאַפּער בלוז, וואָס האָט געזויגן אינעם וויגל
פון טויבנשלאַק, האָט אויף דער קייט פון זשאַווערדיקע פּונקען
אַראַפּגעלאָזן זיך ביי נאַכט אין ברונעם, צו זײַן שפּיגל,
ווי יענע פּולע דינסטמויד האָט זיך זיבן מאָל דערטרונקען.

באַגינען — זיך אַרויפּגעהויבן גרין און געל און שיפור
פון בראַנפן וואָס האָט אָנגעקוואַלט ביי נאַכט אין אַלטן ברונעם.
דער טײוול ווייס אַלמאַי פאַרנעם איך איצטער די ניגונים
פון טויבן-כאַפּער, ווען איך קער זיך אום צוריק-צוריקער
אַהיים? אַלמאַי איך טרינק ווי ער דעם סם פון אַלטן ברונעם?

די קראַטן צווישן מיר און דער צעיושעטער גאַרילע
אין חיות-גאַרטן, זענען פון אַ מענטשנהאַנט געקאָוועט.
נאָר ווער ס'האַט אויסגעקאָוועט אַ גאַרילע האָט פאַרגעסן
אַרײַנשמידן אין קראַטן זײַנע ווילע מענטשנקינדער.

דערלאַנגט אַן אויסגעשרײַ מיין פען, ווי ס'וואָלט זי אין דער פּיאַטע
אַ שטאָך געטאָן אין זעלביקער סעקונד אַ שוואַרצער עקדיש:
געבוירן אין אַ זיידן העמדל, שוין איז דער בן-אָדם
במילא אַנגעטאָן אין קראַטן, אַנגעטאָן אין ריפּן.

די קראַטן זענען מוסקלען פון אַ קעסלגרוב. זיי זענען
פאַרהוילענע פון זיבן אויגן און רעאַל ווי אייזן.
די קראַטן צווישן מיר און דער צעיושעטער גאַרילע,
סימבאָלן זענען זיי פון יענע קראַטן וואָס מע זעט ניט.

און אפשר איז דערין די חכמה וואָס דער אַלבאַשעפּער
האַט אַנגעטאָן אין קראַטן זײַנע ליבסטע אין גן-עדן
און הימליש פּרײַ געלאָזן בלוז די טויטשרעק און די תּפּילה?
אַזוי האָב איך געטראַכט אַנטקעגן שטייג פון אַ גאַרילע.

“רשעים האבן צו פיל פוח” — העמערלט אַ גאַלדשמיד
אַ שורה אַ פאַרגעסענע אין וואַרשטאַט פון זפרון.
אַ לויב דיר, גאַלדשמיד, פאַרן קול פון ווידערקול, די שורה
וועט לעבן אַזוי לאַנג ווי לאַנג רשעים וועלן לעבן.

זיי האבן צו פיל פוח. נאָר ווער קאַרמעט זיי ברייטהאַרציק
מיט רישעות, ווי מיט אַרבעס קאַרמען גוטע מענטשן — טויבן?
ווייל זייערע קרבנות האבן שטאַרק אויף זיי רחמנות
איז דורכגעווייקט די ערד און ס'וואַקסן טראַנען פון סקעלעטן.

“רשעים האבן צו פיל פוח” — וווּ האַב איך די שורה
געלייענט? ניט אין פידלרויז וואַס איר באַשאַפער ציטערט
מע זאַל, חלילה, אים פאַרשטיין? איך איינער צווישן טויזנט
פאַרשטיי אים דווקא, נאָר אַצינד — אַ מורא אים צו זאַגן.

זאַל העמערלען דער גאַלדשמיד אינעם וואַרשטאַט פון זפרון.
קיין ספק ניט: עס האַט בײַ אים געמוזט געבוירן ווערן
אַזאַ מין זאַגעניש: “רשעים האבן צו פיל פוח”.
אוי וואַרהאַפטיק, זיי האבן צו פיל פוח.

באַשערט איז מיר דיין זעונג זיין, און הינטער דייןע וויעס
אין ווינגארטן באַהאַלטן זיך נאָך תהומיקע נסיעות
און צערטלען דייןע פירות, די פאַרזיגלטע געטראַנקען.
אַריבערשפּרינגען טאָר ניט קיינער, חוץ די זון, דעם פלאַנקען.

באַשערט איז מיר צו לייענען די צייכנס, היעראַגליפּן,
וואָס בלויז דער אומגעזעענער האָט ווען אין דיר געשליפּן,
און זאָל שעקספיר צעטיילן מעסערס ניט בלויז אויף דער בינע:
דערשטעכן וועלן זיי ניט קענען אין די נעכט מיין קינאה.

די מעסערס וועלן ראַנגלען זיך מיט פונקען, וועלן קלינגען
און זעצנדיק אין מיר, צעבייגן וועלן זיך די קלינגען.
אַזוי איז מיר באַשערט צו מורמלען הינטער דייןע וויעס
בשעת איך ליג אין ווייכן גראַז נאָך תהומיקע נסיעות.

באַשערט איז מיר צו איבערקערן דייןע נעכט אויף שפעטער,
אַזוי ווי אויף דער זילבערזייט פון טאַפּאַל זייןע בלעטער.
דו זאָלסט אין דיין באַזונדער־אַפּגעזונדערטער אַליינקייט
בשעת מיין גסיסה, אין מיין לעצטן בליק דערזען דיין שיינקייט.

צוריקזיין וועל איך ווו איך בין געווען, צוריקזיין ווידער,
צוריקזיין ביי מיין פנים, דורך יאַרצענדלינגער דערקענטן.
צוריקזיין אויף דער ערד ווו כ'האַב אַ מאָל באַשאַפן לידער
און גראָזן גריבלען זיך אין זיי ווי היינטיקע סטודענטן.

צוריקזיין וועל איך אויף אַ לאַנג פאַרלאַשענער מסיבה
פון מינע פריינד (אַן איינציקער איז ווערט געווען מיין ליבע).
געבלישטשעט האָבן שופן: כ'בין די איינציקע... דער איינער...
נאָר כ'האַב געזונגען הימנען צו די שטיינער, צו די שטיינער.

צוריקזיין וועל איך ווו איך בין געווען: אין שטילע שענקען
ווו גלעזלעך טרינקען וויין לכבוד זיך. ניטאָ איז קיינער.
צוריקזיין אין זכרון וואָס האָט ליב מיך צו געדענקען,
ווייל כ'האַב געזונגען הימנען צו די שטיינער, צו די שטיינער.

צוריקזיין וועל איך ביי אַ ים און אַטעמען זיין לינדן
באַשעפּערישן פּוּח פּוּן די פּערלדיקע אינדן.
צוריקזיין ווו איך האָב געשלאָגן אין אַ פעלדז מיין שורש
און ווו אַ שטערן אַפּגעלויכטן האָט אין מיר קאַפּויעריש.

א לינדע צעבויגענע לופט און א רעגן פון ריזן,
מסתמא איז עמעץ פאראן וואָס האָט ליב אזא שפיז.
נאָר שטאַרק איז מיין הונגער צו שלינגען דעם זונפאַרגאַנג, אָדער
דעם נעכטיקן טאָג ביזן היינטיקן וואַרעמען יאָדער.

מער הונגעריק סאַפעט מיין הונגער וואָס מער איך דערלאָנג
אים ווערטער צו עסן, אָן אַקערשט געבוירענעם קלאַנג,
צי גאָר אויפן שפיץ פון אַ מעסער אַזוינס ווי 'עסטעטיק'.
דערבאַרעם זיך, סאַפעט מיין גרויליקער הונגער, און זעטיק.

מיט וואָס? ווי אַזוי? סיידן גיין צום אַפטייקער נאָך סם,
אַ גילדענע וואַגשאַל באַניצט ער און וועגט אויפן גראַם
די טרערן פון שלאַנגען, די ביטערע זיסקייט פון קרייטער.
דערבאַרעם זיך, סאַפעט מיין הונגער, און פּיניקט מיך ווייטער.

מיט וואָס? ווי אַזוי? ביסט אַ היישעריק צונטער-צעגליט
און פרעסן מיך לעבעדיק האָסטו אַצינד אַפעטיט.
און כאַטש איך בין עלטער פון צייט און מיין הונגער — אַ יונגער,
די ערד וועט ניט וועלן דיר גרינג זיין, געזעטיקטער הונגער.

ניטא דאָס פענצטער און דורך אים דער קאַרשנבוים דער אורח,
געקומען איבערנעכטיקן בני מיר פון אונטערוועגנס.
ניטאָ דער קאַרשנבוים פון שטערן, ס'האַבן זיי צעגנבעט
קאַסמישע גנבים.

דער לופטן-בויער האָט מיר בלויז געלאָזן פאַר אַ זכר
אַ מאָס גן-עדן-לופט, וואָס איז אַרײַן דורך יענעם פענצטער
בריליאַנטיק
און פירקאַנטיק.

די מאָס גן-עדן-לופט, וואָס איז אַרײַן דורך יענעם פענצטער
האָט קיינער ניט צעגנבעט, ניט צעשאַסן.
אַרומגעראַמט מיט פיר דין-דינע שורות,
פאַרמאַגט אַ היים די זעונג פון מיין לעבן.

און ווונדער שבוונדער: ס'קומט אַרײַן דורך זיי ווי יעמאַלט
צו איבערנעכטיקן בני מיר דער קאַרשנבוים דער אורח
און דורך די זעלביקע דין-דינע שורות
קומט אויך אַרײַן דער קאַרשנבוים פון שטערן.

ניט צעטראָטן איז דאָס מינדסטע אונטער דינע שיק,
וואָס פאַרלוירן דאָס געפּינסטו צי אין דרויסן צי אין זיך.
ווי עס ציען די יניקה וואַרצלען פון גן-עדן-בוים
ציען ליפן זיך בשתיקה נעענטער צום פריידן-בוים.

בלויע אויגן פון אַ שניימענטש... און זיי גליען אַזש,
באַלד וועט אויך דער צפון-שטערן קומען אין זיין עקיפּאַזש.
פונעם איידער-דיין-געבוירן ברענגט אַ טיבעלע אַ גרוס,
לאַנג פאַרקניקלטע מעת-לעתן איילן זיך צו דיין רשות.

ערד-באַשאַפענער, אַן ווערטער זאָג דער ערד אַ דאַנק,
אויסגעוואַרעמט אירע יאַגדעס האָט זי אויך פאַר דיין געדאַנק.
און דער ערשטער חלום דינער קומט אין חלום דיר צו גאַסט,
און דער לעצטער חלום דינער מיטן ערשטן איז פאַרקנסט.

די שרפה איז נאך ניט געבוירן.
פניער האָט מיט פניער
דערוויילע ניט געשטעלט קיין חופה.
אונטן, פון די אָדערן אין דר'ערד,
זייגן וואַרצלען רויטן וויין
און אויבן אינעם וויינגארטן
הוידען זיך אויף צווייגן הענגלעך שטראַלן.
דער שומר מיט זיין הונט אין איינעם
הויערן אין גראָז
און איבער ביידן
זיסע זומער-פעדעם.

די שרפה איז נאך ניט געבוירן.
פניער האָט מיט פניער
דערוויילע ניט געשטעלט קיין חופה.
נאָר פניער-לעשער
בולט-אומגעזעענע
רעדערן פון אָנהייב צייט,
פון אָנהייב וועלט
צו לעשן
די בולט-אומגעזעענע
אוניווערסאלע שרפה.

די פניער-לעשער הייבן זיך אַלץ העכער.
סיברענען צוויי געשטאַלטן זיי אַנטקעגן:
אַ מלאך און אַ טייוול,
צוויי פנימער פון איין מהות.

און איך, א זיבן-יאָריקער
און מיט אַ נול צוזאַמען,
אַ זעונג זע איך:
ביידע, סײַ דער מלאך סײַ דער אַנדערער,
פאַרוואַנדלען זיך אין אַ יין סקעלעט:
אַ שוואַרצן רעגן-בויגן.

פון זינט מיין פרומע מאמע האָט געגעסן ערד יום-פיפור,
געגעסן אום יום-פיפור שוואַרצע ערד געמישט מיט פייער,
אַ לעבעדיקער, מוז איך עסן שוואַרצע ערד יום-פיפור,
און בין אליין אַ יאַרצייטליכט געצונדן פון איר פייער.

ס'פאַרזינקען אומדערבאַרעמדיק פון זונפאַרגאַנג די מאַסטן,
אַ שטערן צו אַ צווייטן שטערן פויגליש טוט אַ היפער,
נאַר זינט מיין מאמע עסט יום-פיפור ערד אַנשטאַט צו פאַסטן,
פון יעמאַלט מוז איך עסן ערד יום-פיפור נאָך יום-פיפור.

אַ היישעריק האָט ניט געלאָזן מער אויף מינע ליפן,
ווי זאַנגענע צוויי זילבן פון אַ וואָרט אַן איינציקס: מאַמע.
באַזונדער פון מיין ליב-און-לעבן שווימען זיי, די ליפן,
צום קיניגרייך ווי ס'האָט געפאַסט אַ מאַל מיין פרומע מאַמע.

די שטילקייט צווישן אונדז ווערט שטילער. ביז צום דנאָ אַ שטילע.
און די וואָס עסט יום-פיפור ערד פאַרנעמט איר זונס געדאַנקען
און תפילה טוט זי, אַז אים זאָל באַשירעמען איר תפילה
בשעת די יאַרצייטליכט וועט נעמען צאַנקען.

כ'בין מאמע-קראנק. און וואַנדער,
זוך אַ דאָזע
געהיימען סם אין וועלטישע אַפטיקן,
די ווונד זאָל ניט פאַרגיין,
זאָל ניט פאַרגיין,
ביזן לעצטן אַטעם זיך ניט היילן.
ברומען זאָל זי לייביק,
ברומען אייביק,
ניט פאַרגיין.
ביז דערמאָנען וועט זיך דער באַשעפער
אין דער מאַמען,
אַריינבלאָזן אַן אַטעם אין איר אויסגעצאַנקט
געביין.

כ'בין מאמע-קראנק. און שרייב אַליין רעצעפטן
אין ליד און פראָזע.
נאָר ניט פאַראַן אין וועלטישע אַפטיקן
איז די דאָזע
געהיימער סם
די ווונד זאָל ברומען ברעניקער.
ברומען זאָל זי לייביק,
ברומען אייביק,
ווידערשפעניקער,
די ווונד זאָל ניט פאַרגיין.
ביז דערמאָנען וועט זיך דער באַשעפער
אין דער מאַמען,
אַריינבלאָזן אַן אַטעם אין איר אויסגעצאַנקט
געביין.

אָקערן די לופט. און וואָס פאַרזייען?
פאַרזייען אַטעם-קערנער. זאָל דער זאַמען
זיך וואַרעמען געדולדיק אין דער לופט
אַדורכגעווייקט מיט פּרילינגזון
און טרערן.

איך אַליין, צי האַלב אַליין,
אַדער גאַר פון זיך אַליין אַ שפּליטער,
קומען וועל איך, זאָגט מיר ס'האַרץ בלחש,
צום אויפגאַנג פון די אַטעמס.

קומען וועל איך בענטשן
די אומלעבעדיקע מיניע,
וואָס ציען זיך צום אויפגאַנג פון די אַטעמס
פּדי צו לעבן.

יעמאַלט וועל איך קאַנען זאָגן זיך אַליין אין אויער:
בן-אַדם, אַט איז דער נצחון דיניער,
דער איינציקער,
דער ערשטער
און דער לעצטער.

פאר מיין פריינד רחל קרינסקי-מעלעזין, וואָס האָט מיך דער-
מאַנט, אַז כ'האַב געבעטן אַ כירורג ער זאַל מיר דערלויבן
בניצויין אין ווילנער געטאַ-שפיטאַל ביי אַ מוח-אַפּעראַציע.

דערצייל, וואָס האָסטו זען געוואָלט ביים אויפשניידן אַ שאַרבן
ווען שוין צעשניטן איז געווען די ייִדנשטאַט אויף שטיקער?
— מסתמא זען דאָס אייביקע וואָס בלייבט מחוצן שטאַרבן,
אַ נאַמען האָב איך עס געגעבן: פינקלענדיקער עיקר.

דער שאַרבן — אָפּן. ס'איז דער פאַנצער זינער ניט קיין דיקער,
אַצינד באַשערט איז מיר צו זען זיין פינקלענדיקן עיקר.
אַזוי האָט קענטיק אויסגעזען די וועלט ביים בראשית-ברא,
אַזוי האָט ליכט געבוירן ליכט. געבוירן און געבאַרן.

דער שאַרבן — אָפּן. און איך קוק אַריין אין זיינע תהומען
ווען שוין צעשניטן איז די אַלטע ייִדנשטאַט אויף שטיקער:
דין-אַדערדיקע שריפט. איך זע דעם נאַמען-אַן-אַ-נאַמען,
פאַרשטעל איך מיינע אויגן: ס'איז דער פינקלענדיקער עיקר.

פאַרלאַשן דער שפיטאַל. עס נעמען קניען זיינע זינלן.
דער שאַרבן פון דער שטאַט איז אָפּן. כ'האַב ניט וווּ צו אַינלן.
און שיפור בין איך פון דער זעונג, ביז משוגע שיפור:
אַצינד וועט מיך באַשירעמען דער פינקלענדיקער עיקר.

איך בין דיין אַפּגרונט, בין דיין אַש און גיהנום,
איך בין דיין סאַמע לעצטער בליק, דערקען אים.

איך בין דיין לעצטער פונק, וואָס איך געזעגן
און אַנצוינדן איך וויל מיט אים אַ רעגן.

איך בין דער יורש פון דיין ערשטער ליבע,
די גרינע אייפערזוכט פון דינע ליבע.

איך בין אַ טאַגבוך. טאַנצסט אויף זינע בלעטלעך,
אַ דעמאָן פאַטשט אַרויס פון שטורעם: געטלעך!

דיין אַטעם איז מיין ברויט און איך — אַ מעסער,
אַזאַ מין ברויט געהערט בלויז מיר, זיין עסער.

איך בין אַ פּורפּלנער שפּיטאַל אין שקיעה
ווי אינעווייניק ציטערט נאָך דיין וויע.

איך בין אַ פּיקהאַלץ אין אַ וואַלד פון שטערן,
איך פיק אַרויס פון זיך אַליין די טרערן.

איך בין דיין יונגער טויט. און ווי כ'געפין זיך:
אין מיר איז דיין סקעלעט. איך טראָג אים אינזיך.

דער נביא זאגט אזוי: דו ביסט געזאלבט צו זיין מיין יורש,
געגליכן צו אן איילבערטבוים וואָס וואַקסט אַרויס פון שורש.
און אויפשטיין וועסטו אַדערן-באַצויגן, הויט-און-בייניק,
באַדאַכט געווייר צו ווערן: לעבן א י ין מאָל איז צו ווייניק.

און דו, וואָס דו ביסט אַפּגענאַפּלט פון דיין צייט בני צייטנס,
דערזעסט די זעלבע צייט, נאָר זי איז אַנדערש פון דער ווייטנס:
וואָס פּרזער איז געווען אַ גראַז, אַצינדער איז אַ צעדער
און איבער דעם אַ פייער-וואַגן. זונען זינע רעדער.

דערזעסט די זעלבע צייט, נאָר אַנדערש וועסטו זי דערמאַנען,
דערזעסט איר אויסדערוויילטן צווישן דערנער און סקאַרפּיאַנען.
און דער וואָס איז געזעסן אויף אַ טראַגשטול איז נאָך מינער
געוואָרן פון זיין אַלטן לץ, זיין אויסגעשפּילטן דינער.

דערזעסט אַ מאַן וואָס האָט פאַרשעמט אַ יתום. און דעם שטרויכל
איז מוחל אים דער יתום, נאָר אַ טרער איז אים ניט מוחל.
און צווישן בליץ און דונער הענגט ער קאַפּ-אַראַפּ דער יעניקער
און בעט מחילה בני אַ פּיצל טרער אַן אונטערטעניקער.

א תפילה פארן בלינדן הונט און זינע בלינדע טרערן,
א צוגעקויטלטער צום האַר, אַ ביזן טויט געטרייער:
דער בלינדער הונט איז מער ניט פארן בלינדן קיין לאַמטערן,
פאַרגורלט זיך, איז אויך ביים הונט געוואָרן אַש דאָס פּייער.

פאַרגורלט זיך צוזאַמען, זענען ביידע איצטער ענלעך,
נאָר איינער איז פּירפּיסיק און דער צווייטער — צוויי, און מענלעך.
באַגלייט אים דער פּירפּיסיקער אַהיים אַ שוין געניטער
און ס'ווייסן ביידע ניט, אַז ביידן פּירט אַהיים אַ דריטער.

די היים איז אויף אַ הינטערגאַס וווּ ס'דרייען זיך מאַטראַסן,
עס ברענגט אַהין דער בלינדער הונט זיין בלינדן, אַן אַ מאַפע.
און ווייל פאַר היגע ליכט-גנבים איז די טיר געשלאָסן,
בשתיקה עפנט איר אַ צאַרטע, סאַמעטענע לאַפע.

און אינעווייניק איז ניטאָ קיין בלינדקייט און קיין טרויער,
נאָר זון. אַ קאַנדעלאַבער זון. אַ קוואַלעניש פון זוהר.
פון בלויען גאַלד געהעמערט איז די קאַמער און די בודע,
אַ מלאך זיצט ביים טיש און אורחים קומען צו דער סעודה.

שוין אָנגעשפּאַנט אין מיר דער פּיילך-בויגן. איבער מיילן
אַרויסצושיקן מיינע לעצטע פּיילן. שוואַרצע פּיילן.
אין וואָס און וועמען צילן זיי? ניטאָ קיין פּריינד, קיין שונאים,
און קליגער פון די וועלט-חכמים זענען גאָר נאַראַנים.

די שוואַרצע פּיילן, אויסגעבענקטע, מוזן פּריער-שפּעטער
אַריינגעלאָזן ווערן צי אין ווערטער צי אין געטער.
און כאַטש ס'איז גאַרנישט חוץ דעם גאַרנישט — ניט פאַראַן, זיי מוזן
אַריין אין גאַרנישט, אָדער לאַמיר זאָגן: אין אַרבוזן.

אַ לויב צו זיי! אַ שוואַרצע פּייל מוז אויכעט אָן קאַטאַוועס
אַריינגעלאָזן ווערן אינעם האַרץ פון מלאך-המוות,
אויב יענער האָט אַ האַרץ... און ס'מוז אַ צווייטע צי אַ דריטע
אַריינגיין אין דער אייביקייט און האָבן דאָרט אַ שליטה.

צום לייענער: די שורות אויבן האָט אַן אומבאַקענטער
געשאַנקען מיר אין חלום אין אַ וועלט פון זיבן זונען.
און וואַרהאַפטיק, אַז כ'האַב געוואַלט אים זען אַ קאַפל נענטער,
צערונען איז ער. לאַכעדיק צערונען.

איך לייען טעקסטן וואָס אַ מענטשנהאַנט איז ניט קאַפּאַבל
צו שרייבן. האַסטיק בליצן זיי פאַרביי. איך זוך אַ נאַמען.
זיי זענען ענלעכע קוים-קוים צו מעוועס ערב מבול
בשעת דער ים וועט באַלד אַ הייב טאָן אוצרות פון די תהומען.

געבוירן בין איך זיי צו קענען לייענען, די טעקסטן,
כ'מוח לאַקערן אויף זייער גנאָד און גינציקייט באַשטענדיק.
אַרויסגעשיקטע פון אַ ווייטן העק, דעם סאַמע העקסטן,
צעזעגן זיי דעם נאַכטגראַניט אַנטפלעקעריש און בלענדיק.

פאַרזאַם איך זיך אַן אויגנבליק, וועט אַפּטאָן זיך מיין זכיה
צו לייענען די אותיות וואָס דערזען האַט זיי ניט קיינער.
און ס'וועט ביים אויסלאַז פון די טעג ניט קאַנען זיך מיין וויע
אַן עפן טאָן, און בלייבן טויטע וועלן מיניע ביינער.

אין זעלטענע טעקונדעס קאָן איך פאַנגען זיי, און צילע
אַרויף די טעקסטן אויף פאַפיר, נאָר כ'ווייס ניט אויף אַן אמת
צו וועמען זיי געהערן. און איך בעט ביי זיי מחילה,
וואָס אויבן שרייב איך אַן אַברעם, כאַטש איך ווייס ניט וועמעס...

דער גאסן-קערער מיטן פרישן לעבעדיקן בעזעם
קערט אויס אין רעגן-איבערבלייב פון רינשטאק לעצטע שטערן
און איר, אין בלוי-באגניען, קער זיך אום פון אַ מסיבה
און ווערטערקינדער, ניט קיין מענטשנקינדער, מיך באגלייטן.

דער גאסן-קערער האָט שוין אויסגעקערט מיט זעלבן בעזעם
אַ פנים נאָך אַ פנים און זיי שטאַרבן זיך פונאַנדער.
געבליבן זענען ווערטערקינדער. האָב איר דען מיט זייער
אַמאָליקן באַשאַפער אַלטן בראשית-וויין געטרונקען?

אַצינד באַגלייטן ווערטערקינדער מיַנע טריט אַהיים-צו
און ווערן היימישער. דער ערשטער זונשטראַל ווערט אַ שליסל:
דערנענטערט זיך צו מויערן, שליסט אויף אין זיי די שלעסער
פון אייזערנע חלומות און צונויפגעשמידטע גלידער.

דער גאסן-קערער האָט שוין אויסגעקערט זיין אייגן פנים.
די ווערטערקינדער ברענגען מיך אַהיים און לאַזן איבער
ביים וואַרעמען געזעגענען זיך — אומגעריכטע שורות:

פאַראַן אַן אויג וואָס איז אַ בלויע פידל
און שפילט צו דיר אַ זעונג נאָך אַ זעונג.

פאַראַן אַ מענטש אַן ענלעכער ביז גאַר צו זיך אַליין,
ווי ביידע וואָלטן זיי געווען אַ צווילינג.

פאַראַן אין בלוט אַ פייגעלע
וואָס בענקט אַרויסצופליען.

1984

ווער ביסטו, שטורעם, ווי איז אויף אן אמת
דער נאָמען דײַנער? מיט אַ פּיצל בלײַער
פאַרשרײַב אײך: ס'איז דער נאָמען דײַנער שטורעם.
גאַרנישט איז געבליבן פון דײַן פעלדמאַרשאַל דעם וואַלקן,
דער, וואָס האָט געוואַלט מיט זײַנע דימענטענע האַגלען
אײַננעמען אַ האַלבן ים,
פאַרקנעכטן זײַנע כּוואַליעס.
גאַרנישט איז געבליבן פון דײַן צאַרענען און וואַרענען,
גאַרנישט פון דײַן פּײַער,
אַחוץ אַ מענטשלעך וואַרט,
אַחוץ דער נאָמען דײַנער: שטורעם,
פאַרשרײַבן אַקערשט מיט אַ פּיצל בלײַער.

די מושלען אויפן ברעג, די ראַז-געצײנדלעטע,
באַצויגענע
מיט אינדזעלעך וואָס פּישופן אײך זאָל צו זײ
דערזעגלען,
דער שוים וואָס בלעזלט צו אַ נאַסן זונשטראַל,
אַ מעווע עלעהײ אַ נאַקעט מײדל אין אַ צירק
וואָס הױדעט זײך אַן מורא אין דער לופטן,
דאָס אַלץ און אַלצן אַנדערע
געוועלטיקן. בלױז דו,
פּמעט-באַהערשער פון אַ האַלבן ים,
אױסגעגאַנגען ביסטו אַן אַ סימן. בלױז דײַן אַטעם
באַהאַלט אײך אין זכרון, ס'זאָל מיר אַטעמען זײך פּרײַער.
גאַרנישט איז געבליבן. חוץ דער נאָמען דײַנער: שטורעם,
פאַרשרײַבן אַקערשט מיט אַ פּיצל בלײַער.

איך לאַז אַרויס פון אויגנשלאַק צוויי וואַרעמע שוואַרצאַפּלען,
זיי זאָלן פּלײַען ביז עק וועלט און ברענגען מיר אַ דריטן,
אַזאַ וואָס האָט געזען דאָס אויסערמענטשלעכע, דאָס וואַרע,
און זאָל דער דריטער אויסוואַרקען אין אויגנשלאַק זײַן זעונג.

אַזוי ווי ס'לעבט דער לעבעדיקער! כּוועל ניט קענען בענטשן
די ווערטער מײַנע ערב אונדזער שיידן זיך, ביז וואַנעט
עס וועלן פון עק וועלט ניט ברענגען כאַטשבי אויף אַ רגע
די צוויי אַרויסגעפּלויגענע — דעם תּהומיקן שוואַרצאַפּל.

זיי וועלן ברענגען. ס'נענטערט זיך צום אויגנשלאַק די זעונג.
אַליין די זון האָט מיך געזאַלבת איך זאָל דערזען די זעונג.
אַפּילו אויב זי דויערט ווי די לאַווע אין אַ קראַטער,
אַפּילו אויב זי הויערט איבער וואַסערן פון בראַשית.

איך ווייס: די לעצטע זעונג איז די ערשטע. כּיקען שוין בענטשן
די ווערטער מײַנע, איידער זיי באַפּרײַען זיך, די יורשים,
פון זייער לאַנדשאַפט — דאָס פּאַפּיר אין זינגעוודיקער פענטעניש,
און ווערן יעמאַלט מײַן געשטאַלט: מײַן זעונג און דערקענטעניש.

איך קום דיר נאך אן ענטפער אויף דיין בריוו, געשריבן איידער
דו ביסט געבוירן. איידער דו האסט אנגעטאן די קליידער
פון פרילינג, זומער, הארבסט און ווינטער. אונדזערע סעזאנען.
דיין קלייד פון ווילדן רויטן מאן האט ליב איך זאל דערמאנען.

איך קום דיר נאך אן ענטפער אויף דיין בינטל האר: א סימן
געלאזן מיטן טיך, צו מיר דעם ווייטן צו דערשווימען.
דעם זונפארגאנג פארשיט א שווארצער קברן. בלויז א ווינטל
דערטראגט צו מיר דעם ריח און די צארטקייט פונעם בינטל.

און שולדיק בין איך, וואס דיין אדרעס האב איך אויך פארגעסן,
אפילו אז דו ביסט מחוץ קאנווערטן און אדרעסן.
אפילו אז דיין צווייטע היים איז קיינער ניט מגלה,
איך מוז דיר ענטפערן א בריוו, כאטש איינעם אויף די אלע.

איך וועל זיך אויפשניידן אן אדער און אן ווערטער שרייבן
זאלסט קענען לייענען, און מיר'ן ווידער זיך פארלייבן.
און אז צוזאמענבוואלען וועט אונדז ביידן א בינאכטיקער
דער טיך: מקנא זיין וועט אונדזער תענוג דער אלמאכטיקער.

ס'האט אָנגעהויבן זיך אַזוי: אַנטקעגן פּיילן-בויגן
פון זונפאַרגאַנג, אַ שוואַרצע קאַץ איז ליכט פאַרבייגעשפרונגען
אַן אַנדער שוואַרצע קאַץ. די פאַספאַרירנדיקע רוקנס
בײַ ביידע קאַצן-קינדער האָבן באַלד זיך אויפגעבערגלט.

אַ מוסקלדיקער וואַלקנשמיד האָט אָנגעהויבן שלאָגן
לאַנג-לאַנגע טשוועקעס אינעם ים. און איך בין יעמאַלט האַסטיק
אַנטרונען אין אַ טורעמל ביים צאַרנדיקן ים-ברעג:
אַ מאַל געווען אַ ליכטמאַגעט פאַר בלאַנקענדיקע שיפן.

און אינעווייניק האָט אַ הענגבליץ אויף אַ קייט באַלויכטן
אַ בלאַנדן קאַפּ, אַ שוועבנדיקן שמייכל אויף אַ פנים:
איך בין דיין בענקשאַפט, האָבן זיך צו מיר דערנענטערט ליפן,
אַ לויב צו אַ באַגעגעניש נאָך פופציק יאָר צי מערער.

כײַן צוגעפאַלן צום געשטאַלט אין טורעמל: זײַ וויסן,
באַצויגן בין איך מיט אַ פרעמדער הויט, מיט פרעמדע יאָרן.
מיר זענען ביידע יונג און אייביק, דו — דרײַ זומערס ייַנגער.

*

און שמייכלענדיקער אַש איז מיר געבליבן אויף די פינגער.

די בערגלעך מורמלען העכער ווען עס קומען געסט, באוויינער:
מיר היטן קיינעם ניט, ווייל אונטער אונדז ניטאָ איז קיינער.
אַרינגעקליבן האָבן זיך אין אײַך אַ טאַטע, מאַמע,
בשעת אויף דרײַערד איר האָט געמוזט זיך שײַדן.

געווען אַ פּרײַנד, אַזאַ געבליבן, האָט אין אים אמונה.
און אויב אַ פּידל ווערט געקוילעט, שפּרינגט אַרײַן אַ סטרונע
אין פּידל וואָס-נאָך-ניט-געבוירן. און על-אחת-פּמה-
ופּמה — אויב אַ סטרונע פּון אַ זײַדן.

דעריבער קערט זיך אום אַהיים און ברענגט ניט מער קיין בלומען,
און זאַלן בינען זײַגן זײַער זאַפט און זשומען-זשומען
אין בינשטאַק פּון זפרו, אַז די קײַניגין פּון טרויער
זאַל אויסטאַן זיך פּון אומעט.

אין איטלעכן פּון אײַך באַזונדער ווײַנען ווײַטע, נאַנטע,
אַרויסגעשײלט פּון צײַט, און ווערן לעבעדיק — דערמאַנטע.
און האַרכן אינעווייניק: זײַער לעבעדיקער דויער
אין בינשטאַק זשומעט.

מיר שפילן זיך א לעבן-לאנג אין וויס און שווארצע קרעלן:
די טעג, די נעכט; ארויפגעצילעט האָט זיי פון קדמונים
אַ בייזער גייסט, זיי זאָלן אונדז פאַרמאַניען און געפעלן,
דערנאָך — אַ שניט אין שנירל, און מיר צאָלן אונדזער לוינ אים.

און אַז דאָס דינע שנירעלע פּלוצטהאַלבן ווערט צעריסן,
וויזן פאַרקניקלען זיך די קרעלן? ס'פעלט אים ניט קיין שנירלעך,
דעם בייזן גייסט, ער צילעט זיי אויף חתונות און בריתן,
די שפּיל זאָל אַנגיין ווייטער אומדערבאַרעמדיק-נאַטירלעך.

און דאָך... פאַראַן אַן עמעצער אין אונדז, וואָס ער צום בעסטן
וועט קענען זיך, ווי דודל מיט גליתן אין פאַנצער,
פאַרמעסטן מיטן בייזן גייסט, זיך העזהדיק פאַרמעסטן,
ביז בלייבן וועט ניט פונעם העלד אַ ריפּנביין אַ גאַנצער.

און יעמאַלט וועט באַגאַסן ווערן אונדזער צייט מיט לאַווע,
אַ שטערן וועט אַ קרעטשמע זיין ביים וועג צום אומבאַוויסטן.
אַ נייער אַדם וועט זיך שפּילן מיט אַ נייער חוה,
און לעבן וועט אַ מענטשנקינד ווי לאַנג אים וועט זיך גלויסטן.

די מורמל-היעראגליפן אויף דיין פנים זענען וואָרע
לעגענדעס פון מיין דור.

איך לייען זיי מיט אויג און אויער. זייער אינהאַלט וועגט
אַריבער ביבליאָטעקן.

איך לייען דינע מורמל-היעראגליפן און באַוונדער
די העלדן און קרבנות.

באַוונדער אַ פאַרשפּילטע שרפה,
אירע לעצטע פונקען.

איך לייען דינע מורמל-היעראגליפן און דערקען
משונה-אמתדיק מיין אייגן לעבן.

דערקען דעם טשוואַק אין דער נשמה מינער
און וועמעס האַנט און האַמער האַבן אים אַריינגעשלאָגן.

דערקען דעם לייטער וואָס האַט מיך דערהויבן
ביזן אונטערשטראַם אין אַ קאַפּויערדיקן אַפּגרונט.

אין דינע מורמל-היעראגליפן לעב איך,
ווי אין דער ערשטער העלפט פון מיין זכרון.

דערקען אין זיי מיין אומגעשטילטן תענוג,
וואָס כ'האַב געירשנט אין אַ וועלט אָן יורשים.

אין דינע מורמל-היעראגליפן לעב איך
אַפּילו איצטער, ווען איך לייען זיי מיט אויג און אויער.

מיין געטאָ-שכן קלאַפט מיר אין די שלייפן
אזוי ווי יעמאַלט, ווען אַ בלאַנדער היישעריק
באַפּאַלן איז מיין מאַמעדיקע שטאַט
און זי צעקאַסעט:

“אַ ברודער-לעב, עס גייט מיר ניט אין לעבן,
אַריבערלעבן וויל איר, דאָס איז אַלץ”.

אַצינד ווען ס'קלאַפן אויס די שלייפן מיניע
צום וויפּלטסטן שוין מאָל דעם זעלבן פּסוק,
אַלץ סודותדיקער מאַנט אין מיר דער זאַג:
אַריבערלעבן.

איר האָב דאָך אויך געוואָלט אַריבערלעבן,
געוואָלט, און וויל נאָך אַלץ אַריבערלעבן.
אַריבערלעבן — וואָס אזוינס און וועמען?

אַריבערלעבן שרעק? אַריבערלעבן
אַן עמעצן וואָס איז צו מיר ניט גינציק?
און אפשר גאָר דעם טויט אַריבערלעבן?
ס'איז ווינציק, ווינציק...

אונדזער שרעק איז די שרעק פון פאָנאַר און מינדאַנעק,
אונדזער ברויט ביזן טויט — זייער גראָז און רומיאַנעק.

מיר'ן הייבן אַ פּוּס, נאָר די האַנט וועט זיך שעמען:
פאַרן גליק פון אַ בליק? פאַרן גואל? פאַר וועמען?

אונדזער אַטעם געהערט צו אַן אַנדער מין עדה:
צו אַ קינד אונטער שניי, צו אַ מאַמע, אַ זיידע.

מיר'ן גראָבן די ערד וואָס די זון האָט פאַרלאָשן
צו דערגראָבן זיך צום עיר־והיימישן לשון

מיט אַן אייזערנעם בליץ — מיט אַ פען אַנשטאַט רידל.
צוויי און צוואַנציק די צאַל פון די סטרונעס ביים פידל.

אונדזער בלוט וועט נאָך אַנקאַרמען סטרונע נאָך סטרונע,
מיר'ן שפּילן אויף זיי מיט אַ פולער אמונה.

מיר'ן שפּילן אַזוי, ביז עס וועט זיך צעשפּאַלטן
דער זכרון ביי אונדז: פאַר אַ וועלט מיט געשטאַלטן...

די ווענט פון תפיסות און קעלערן
ווערן אלץ דיקער, דיקער.
דער שטח נעמט זיך פארשמעלערן,
פון בלוט ווערן ציגל שיפור.

און צווישן די ווענט — א פלוידערן
פון איבערגעקייטע פראזן.
די שטערן ביים דאוונען שוידערן
פון זייער משוגענעם חזן.

אפילו די זון איז א טונקעלע.
א קארשנבוים הענגט אויף א תליה.
נאר תמיד איז דא א שפארונקעלע
צו דערזען ווי ס'טוט א שארזע.

צו דערזען די גרויסע דערזעניש
פון איידער-איידער-איידער.
איבער מאַנסטערישער פארזעעניש
וואָס ביט ווי אַ שלאַנג די קליידער.

איבער הויקערדיקע ייאושן
צו דערזען ווי ס'פלאַטערן מעוועס.
צו דערזען דעם זאָג דעם נביאישן:
וגר זאב עם פבש.

געדאנקען מײנע, מוראדיקע, כ׳האָב איך מורא קלערן,
אַן אויער קען אַרײַנפליען אַצינד און איך דערהערן,
אַן אויער פון אַ לאַכעדיקן דעמאָן צי אַ שרף,
אַלץ אײנס! מיין ווערטער־קײניגרייך קען פלוצעם ווערן הרוב.

געדאנקען מײנע, אײַנגעשמידט אין קײטן — מײנע גלידער,
זאָל דרעמלען אויף זײַן האַמער אים צוקאַפנס אײער שמידער.
אַ זינד איך אויסצולײזן פון אַ שטורעמדיקער שטומקײט,
צעשפליטערט זאָל ניט ווערן אײער לעצטע רונד־אַרומקײט.

געדאנקען מײנע, כ׳האָב איך אײַנגעשמידט אין זיך באַהבה,
באַפריי איך איך, וועט יעמאַלט גאַלאַפירן אײער לאַווע,
צעשוּיבערט גאַלאַפירן צו אַ תהום אַן אומבאַקאַנטן
און בלייבן וועל איך ווי אַ תפיסה אַן קײן אַרעסטאַנטן.

געדאנקען מײנע, זײט איר מײנע אָדער איך בין אײער?
קען זײַן, מיר זענען אַפּשטאַמלינגען פונעם זעלבן פײער.
זאָל קײנער ניט אַנטפלעקן אײער זינען, קײנער־גאַרניט,
אַן אויער קען אַרײַנפליען און הערן וואָס מע טאָר ניט.

ווי זענען זיי די ליבלינגען פון זומער: יינגלעך, מיידלעך,
מיט זיסער זינד וואָס האָט ניט מורא פאַר קיין שום גן-עדן?
פאַרזיגלט איז דאָס רעטעניש, דער סוד איז אומבאַשיידלעך,
נאָר איך, דער פישוף-מאַכער, וועל דאָס רעטעניש באַשיידן:

זיי לעבן אין די ווערטער מײַנע אַ באַזונדער לעבעניש,
פאַרלוירן ווערט ניט אין די ווערטער ס׳מינדסטע איבערלעבעניש.
אַ שאַק מיט יאָרן האָט אויף זיי קיין דעה און קיין שליטה ניט,
ס׳טוט אַנדערשווי אַחוץ אין זיי מײַן קאַרשנבוים קיין צוויטע ניט.

פון שוואַרצן מעל פון האַלבנאַכט ווערן אויסגעזיפט מינוטן
ווען מײַנע ווערטער עפענען זיך. יעמאַלט בלויז, אַן ווערטער,
שפאַצירן זיי אַרויס: לבנה-גייערס-ליליפוטן,
און איך דערקען די יינגלעך, מיידלעך, פון די גרינע ערטער.

דאָס גיבן זיי סימנים: ס׳וועט זיך אונדזער פרייד ניט ענדיקן,
הייסבלוטיק לעבן מיר אַ ווערטער-לעבן אַ באַשטענדיקן.
מיר לעבן אין די ווערטער דינע אַ באַזונדער לעבעניש,
פאַרלוירן ווערט ניט אין די ווערטער ס׳מינדסטע איבערלעבעניש.

ניט איינס, ניט צוויי, ניט וויפל טויזנט. וויי, אזוי פיל ניטן
געשטאנען זענען מיר ביי נאכט ביים קראטער דעם צעגליטן.
א טעות, ניט קיין 'מיר', א האלבער פונק אין לעצטן פלאטער
האט אומגעקערט זיך, שטומגעקערט זיך צו זיין היים, צום קראטער.

דער האלבער פונק בין איר געווען, און אינעווייניק — אלע:
ניט איינס, ניט צוויי, ניט וויפל טויזנט. קינד און חתן-בלה.
און ס'האבן זייערע נשמות ניט געגלייבט מיין קדיש:
צי האט זיך טאקע אומגעקערט א ברודער נע-ונדיש?

האט עמעץ אין דער לייוונטענער לופט געריסן קריעה?
ניטא קיין יידן. ס'גייען בלויז די כוואליעס אין וויליע.
און איר, דער האלבער פונק ביים קראטער, האָרר: זיי גייען, גייען,
די כוואליעס גייען, און די יידן גליווערן אין רייען.

פון קראטער שלאגט אַרויס אַ לאַווע איבער גאַרער געגנט,
כ'דערקען אזוי פיל פנימער אַ מאַל, אַ מאַל באַגעגנט:
ניט איינס, ניט צוויי, ניט וויפל טויזנט. וויי, אזוי פיל ניטן
און איר, דער האלבער פונק, בין צווישן אלעמען, אין מיטן.

אליניקער, צעשניטענער, צעפערטלטער,
מיט לעבעדיקער לאווע א געצערטלטער:
ניטא קיין געסעלער, ניטא קיין צוימען,
אנשטאט א שטאט — א קוימען,
בלויז א קוימען
אנשטאט א שטאט,
אזוי משונהדיק און איין-אליניק.

נאָר דווקא דיר איז גאָר באַשערט
אין אומבאַקאַנטן זכות,
א רויטע דיונע קושן מיטן פוס,
און וואָרהאַפטיק: איז דער-אַ זכות דיר ווייניק?

דיין מאמע וואַלט זיך דאָך געלאָזן
אַפּהאַקן אַ האַנט,
אַבי מיט אַנדערער צו קענען אַנרירן די קאַרבן
פון איובדיקע שטיינער,
געלאָזן זיך אַרויספיקן
אַ וואַרעמען שוואַרצאַפּל,
אַבי מיט אַנדערן צו זען-דערזען
אַן אייניקל זיך הוידען אויף אַ גרינעם
רעגן-בויגן.

און דו אַליין,
געוואָרן איז דיין יום-טוב האַרב
און וואַכעדיק.
צי פילסטו נאָך דיין מזל וואָס באַשירעמט
מזל-ברכהדיק?

אפילו אז א טראַפן בלוט קויפט אויס דיין יעדן טראַט,
געדענק א גוססדיקן חלום, וואָס דו מוזסט דערטרוימען,
און אז פאַרבליבן איז דיר בלויז א קוימען
אַנשטאַט א שטאַט.

איך וועל זיך לאָזן קיין באר־שבע צו די בעדווינער
און אויסלייזן ביי זיי אן אייזל וויפל סיזאַל ניט קאָסטן.
צי בין איך שולדיק, אָז עס גייט נאָר אָן אַ שקלאַפֿן־האַנדל
מיט גאָטס באַשעפענישן אין באר־שבע?

איך וועל אים צוגרייטן אַ דירה, צוטראַכטן אַ נאָמען,
דערציילן מיניע סודות. וועמען דען זאָל איך דערציילן?
פאַרטרוי אַ סוד אַ מענטשן־אויער — זיפט אים אויס דער צווייטער,
אַ גרוב און אויסגעקאַלכטע איז דער אויער פון אן אייזל.

און ווייל אַ שטעקן איז געווען זיין שטענדיקער מלמד,
אַנשטאָט צו שלאָגן זיינע ריפּן, וועל איך און רחמנות
אַליין זיך בעסער קאַטעווען, אַז איך זאָל מוזן ציען
אַרויף־צו, באַרג־אַרויף־צו, מיניע שטיינערנע מחשבות.

איך וועל זיך לערנען פון זיין מילדער תמימות ניט צו גרימען,
כיוועל תפילה טאָן פאַר זיינעטוועגן, זינגען אים אַ הימען.
און הערן וועל איך פון זיין גרויס געוויין אַ פערטל נאָטע
ווען אַלע וועלן זיך צעגייין און לאָזן מיר אין בלאַטע.

די וואַנט איז געווען אזוי דין ווי אַ האָר, און אַ קול,
פון אַנדער זייט וואַנט, האָט געמאַלדן צום וויפלטסטן מאָל:
איך האָב דיר ליב,
איך האָב דיר ליב.

די וואַנט צווישן מיר און דער פרוי איז געווען אפשר דיקער,
נאָר ס'קול האָט געלאַכט און געוויינט. איז מיין שכנה דען שיכור?
איך האָב דיר ליב,
איך האָב דיר ליב.

מיין שכנה — איר נאָמען איז דרויבל, איר שמייכל — פון גיפס,
און האָט ניט פאַרגונען זינט יאָרן צו געבן אַ פיפס:
איך האָב דיר ליב,
איך האָב דיר ליב.

טאָ וואָס איז געשען? ס'איז די פרוי ווי אַ האַנטעך געהאַנגען
און איר פאַפּוגני האָט ניט אויפגעהערט גרימפלען די קלאַנגען:
איך האָב דיר ליב,
איך האָב דיר ליב.

אזוי וועל איך הערן פון אַנדער זייט וואַנט איין-אַליין,
בשעת כ'וועל ניט ווערן, אַ קאָסמישן, ווייטן רעפּריין:
איך האָב דיר ליב,
איך האָב דיר ליב.

דערמאָנונג וועגן קייטעלע פון זילבער. ניט צו קויפן
פאַר גאַלד: ירושה פון דער באַבען. כ'האַב עס גאַנץ ניט איידל
אַרויסגעצויגן פון שקאַטולקע און פאַרקייטלט אויפן
אַנטהילטן האַלדז פון מיין געפאַנגען מאַניענדיקער מיידל:

פל-זמן דאָס קייטעלע וועט היטן דינע זיסע פירות,
געהער איך בלויז צו דיר, אַזוי כ'האַב יינגליש איר געשווירן,
און כ'זועל דיר מוחל זיין אין דמיון אַלינקע עבירות.
נאָר זי, די פופצן-יעריקע, מיין קייטל האָט פאַרלוירן.

זי האָט געהערט צו די לבנה-גייערס, וואָס געהערן
צום דעמאָן פון אַן אַנדער וועלט, און יענער האָט מיין קייטל
ביי נאַכט איר אויסגעטאַן. ס'האַט ניט געקענט פון אירע טרערן
קייין צירונג-מיסטער אויסקייטלען פאַר איר אַזאַ מין קייטל.

אַוועק אַ לעבן. כ'זע אַ בלינדע פרוי. איך העלף דער זקנה
אַריבערשפאַנגען שרעק. זי טוט זיך שעמעוודיק אַ רייטל:
ס'דערקענט אַ האַנט אַ האַנט. זי איז צוריק די יונגע, שיינע,
דער זעלבער דעמאָן האָט ביי נאַכט איר אַנגעטאַן מיין קייטל.

צו זען זיין פנים און צו בלייבן לעבן, איז דען מעגלעך?
געשריבן שטייט בפירוש פון לאנגאנען: ס'איז ניט מעגלעך.
באשטייט אַ חלום פונעם זעלבן רוחניות ווי די וואָר?
און אפשר איז די וואָר אַ חלום און אַ חלום — וואָר?

און אז איך האָב זיך אויסגעפיקט פון חלום-איי צו קלאַרקייט,
פאַרנומען האָב איך באַלד אַ קול: מיין פנים זעט ניט קיינער.
דו האָסט געזען אין טיך אַן אַפגלאַנץ פון אַ פייער-וואַלקן,
קיינ לעבעדיקער האָט נאָך ניט געזען דעם וואַלקן אויבן.

און יעמאַלט האָב איך זיך געפּעדערט און אַוועק אין מידבר
צום נזיר, אַז באַשיידן זאָל ער דאָס געזען-געהערטע.
און ס'האָט גענענט צו מיר דער מאַן אין שאַטן פון אַן אַדלער,
אַרויסגערופן האָט ער מינע טריט מיט זיין מחשבה.

דער נזיר האָט אַרויפגעטאַן די הענט אויף מינע אַקסלען:
מיין זון, ס'איז אויך די אַפּשפיגלונג אין טיך אַ פייער-וואַלקן,
ממשותדיקער פייער-וואַלקן. האָסט אַ גרויסע זכּיה:
אַ בענטשונג וועט ער זיין, און בליען וועסטו אין זיין רעגן.

צווילינג-ברודער

א

מיין צווילינג-ברודער אין די רויטע דיונעס פון אַ שפיגל,
ניט זאָגן זאָלסטו: כ'האַב קיין צייט ניט. זאָג:
פאַראַן אַזוי פיל צייט, און איך
ביז איצטער ניט באַוויזן
אַ היכל אויסצובויען פון איר אַטעם. ס'איז ניטאָ
אין אוניווערס אַ שפעלטעלע
דורך וועלכן ס'זאָל זיך גנביש
אַדורכגליטשן דיין צייט, אַריבערשוואַרצן
די גרענעץ.
פאַרליבטע טויט-און-לעבן איז דיין צייט:
אַ צווילינגצייט,
און ביידע וווינען אין דער נעסט
פון דינע פנים-קארבן.

ב

דו ביסט מיין צווייטער איר: מיין ערשטער פריינד,
מיין ערשטער שונא.
באגלייטן וועסטו מיך געטריי צום קיניגרייך פון שטויבן,
באגלייטן און זיך אומקערן אהיים
און ווערן איר
באמת איר.
צו קיינעם אויף דער גארער וועלט ניט ענלעך.

ס'איז גוט געווען צו לעבן, פשוט לעבן,
אפילו סיליען ווונדן פאר א טרוימגעשטאלט
איז אויך
געווען א זכיה, א דערבארעמקייט.
אצינד וועט מיר באשערט זיין פונעם קיניגרייך פון שטויבן
די מעשים דינע, צווילינג-ברודער,
צו באגלייטן אויבן.

צו שפעט?

פארוואנדל זיך אליין אין דער נבואה פון יחזקאל.

באצויגן ווער מיט אדערן

וואָס פריער האָט זיי קיינער

ניט אָנגעשפּאַנט אויף קיינעם.

בלאָז אַריין

אין זיך אליין אַזאַ מין ווילדן פּוּח,

אַז קענען זאָלסטו אויפהייבן אַ פעלדז

אויף דינע ווערטער.

מיין צווילינג-ברודער אין די רויטע דיונעס פון א שפיגל,
אַראָפּגעשניטן האָט אַ שווערד, פון קינאה, דינע פליגל.

צי הערסטו ניט ווי טרוישן בליצן אין אַ ווייטער כמאַרע?
דאָס בענקען דינע פליגל נאָך די אַקסלען. מאַר אַ וואַרע!

סיגעשעט: אַ פּלוצעמדיקן צוק דערפילט אַ מאָל דיין אַקסל,
(אַזוי דערפילט אַ גראָז אַ רעגן און סע טוט אַ וואַקסל),

און יעמאַלט ביסטו צייטער פון דער צייט אין דינע קאַרבן
און יינגער ביסטו פון געבוירן, עלטער פונעם שטאַרבן.

ה

דו ביסט ניט עלטער מיט אַ יאָר, ביסט עלטער מיט אַ לעבן,
אַ פאַסטקע פאַר דיין זון-העזל פון גליק איז צאָל און ציפער.
דעם ריח פון דער שטילקייט אַטעם איין, און אַטעם טיפער:
דו ביסט ניט עלטער מיט אַ יאָר, ביסט עלטער מיט אַ לעבן.

דו ביסט שוין באַלד מיט דיין באַשעפער אינעם זעלבן עלטער.

פאראן א וואלד ווו גליווערעם פארפירן
 אין וואלד אריין דורך זיינע שמאָלע טירן
 צום שוואַרצן קוואַל ווו ס'באָדן זיך קאָלירן.

זיי באָדן זיך מיט זיך אַליין און זייער
 געוויין פאַרלאַקט אין וואַלד אַריין דעם גייער
 צום שוואַרצן קוואַל אין זילבערלעכן שלייער.

ביים פישוף-קוואַל פאַראַן איז נאָך אַ סימן
 פון דינע ערשטע קלאַנגען, שטומע שטימען.
 אַ שוואַן געבוירט אַ שוואַן און ביידע שווימען.

ווהיין? צו דיר. דורך דיר. מיט וויסן ווונדער,
 וואָס ווונדערט בלויז פאַר דינטוועגן באַזונדער.
 פאַרנייג זיך פאַרן ווונדער און באַווונדער.

אַ זילב געבוירט אַ זילב אין סאַמע אויער,
 אַזוי ווי ס'זאָגט זיך: שטיל ווי אין אַן אויער,
 אַ רגע זאָל פאַרוואַנדלען זיך אין דויער.

קענסט הערן, ווי סע זויגט אין ערד אַ זאַמען,
 דעם ווידערקול פון שטילעניש אין תהומען:
 דאָס אומבאַקאַנטע זוכט אין דיר אַ נאַמען.

געבענטשט זאָל זיין דאָס אומבאַקאַנטע. אַמן.

צווילינג-ברודער,
 צווילינגצייט,
 מיר איינציקע
 און טאָפעלע,
 שענקט אַ דאָרן מיר אַ שטאָך
 פילסטו אויך אַ טראָפעלע.

פיקט אַ שנאָבל מיר אין שטערן
 הילכיק צי בשתיקה,
 יעמאָלט פילסטו אויך אין שטערן
 שנאָבלדיקן פיקע.

אויפן שליפּשטיין פון אַ קלאַנג
 ווערט אַ טרער געשליפּן,
 זי וועט אונדז באַלויכטן לאַנג
 וואַלקנדיקע טיפּן.

צווילינג-ברודער,
 וואָס וועט זיין
 אַז מיר'ן זיך צעשיידן?
 צווילינגצייט,
 איז ניט פאַראַן
 אַ קיניגרייך פאַר ביידן?

לאַמיר זאָגן, כּוועל דעם שפיגל
 מיטן קאַפּ צעשפּליטערן,
 וואָס וועט זיין?
 — די רויטע דיונעס
 וועלן ווייטער ציטערן.

1985

איז ערגעצדיקער נאכט פון שוואַרצן האַניק

א

אהין און קריק זיי לויפן דאָ אַרום די קראַנקן־שוועסטער:
מוראַשקעלעך אין ווייסן, בלויז אין ווייסן.

פאַרשפּיליעטע מיט זיכער־נאַדלען טראַגן זיי די סודות
פון היימען אונטערערדישע, ווי גריבער אין אַ חלום.

באַגינען ברענגען זיי דורך קאַרידאָרן דעם באַגינען,
זיי האָבן אים געראַטעוועט אין דרויסן פון אַ שרפה.

צו אומשולדיקע אַרעסטאַנטן שענקען זיי ברייטברוסטיק
רפואהדיקע שמייכלען.

און אפשר שלאָפן זיי ביז נאכט מיט היציקע מלאכים?
די שוועסטערלעך אין ווייסן, בלויז אין ווייסן.

ב

מיט שפיזלען גילדענע שטריקט אויס די זון
א וואַלקן.

סיפאלן רעגן-טראַפנס צו דערפרייען
אן אַלטע איינגעבויענע מצבה

א צעקנייטשטע

ערגעץ אויף אַ ווייטלעכן פאַרשימלטן בית-עלמין,

שווענקען אַפּ פון אירע היעראַגליפן די העברעישע

פאַרקוילטע צייט, און לאַזן הענגען הויקערדיקע טרערן.

איצטער וועט אַ יורש קענען לייענען דעם נאַמען

פון הייליקן סקעלעט.

נאָר קיינער איז ניטאָ אויף דעם פאַרלעגענעם בית-עלמין

אַחוץ די מתים. נאָר די מתים זענען אויך ניטאָ.

און צווישן די ניטאַיקע איז אויך ניטאָ

דער יורש.

אזוי הויך וועט מיין תפילה ניט גרייכן,
 אַנקומען זאָל זי צו מיר און מיין גנאָד.
 אזוי טיף ניט פאַראַנקערן,
 אויבן זאָל בלייבן די צייט בני אַ האַפּן.

אַצינד וועל איך מוזן אליין זיך באַשאַפּן,
 ווי אַ מאַלער זיין איכפאַרטערט מאַלט פון אַ שפיגל
 אויף נאַקעטן לינוונט
 און דער צווייטער באַשאַף אים אַנטקעגן
 איז דאָס אמתע פנים
 און אמתער ציטער.

נאָר הינטערן לינוונט ווער לאַכט פון זיי ביידן?
 אַ דריטער.

פאַרהוילענער גניסט,
 כּיבין צו דיר איצט געגליכן:
 דער איך וואָס איז האַר
 איבער ביידע צו־אַפענע איכן.

די קללה אויף דער שלאַנג איז דאָ ניט גילטיק,
 שוין אויסגעלייזט איר אַלטע זינד, ווי חוזה.
 צעשטויבטער שטויב: ניט מער שוין איר פאַטראָווע,
 אַן אומגעזעענע, און זעט. זי וואַנדערט אין דער לופטן.

טאָ ווי אַזוי דערזע איך אין דער לופטן
 די שלאַנג, און דימענטבליקן אירע, אירע?
 כ'בין אויך צו מאַל אַ רואה-ואינו-ניראה,
 און לייען לופט, ווי ציטעריקע בלעטער פון אַ ספר.

אַצינד, געדאַנקען עסט די שלאַנג, ניט שטויבן,
 געדאַנקען פון בן-אדם, בלויז געדאַנקען.
 די ציינדלעך אין אַ מענטשן-מוח בלאַנקען:
 איר גלוסט זיך ווערן ליסטיקער אַפילו פון בן-אדם.

איבער טויט און לעבן זוך א דריטע
 עקסיסטענץ. פאַראַן אַזאַ, פאַראַן.
 איבער ביידע פאַלוסן איר שליטה,
 איבער פאַלוסן פון ווייב און מאַן.

יא, די דריטע איז פאַראַנען, זיכער,
 סינידערט פון אַ רעגן איר גערוך.
 נאָר איר סוד געפינסטו ניט אין ביכער,
 סיידן, שרייב אַליין פון איר אַ בוך.

סיידן, שלאַג אין זיך, ווי אין אַ קיזל,
 פלוצעם זאָל זיך אויפכאַפן אַ קוואַל
 מיט אַ קוויקעניש און אַ צעריזל:
 ווערטער זאָלן טרינקען פונעם קוואַל.

יעמאַלט אין אַ זעונג וועסטו גאַפן:
 סאַראַ בראשיתדיקע ווונדעריני!
 טויט און לעבן — זי האָט זיי באשאַפן,
 און די ביידע דינען איר געטריני.

ווען אַרויסקלייבן וועט זיך פון מיר מיין זכרון,
ווי אַ מענטש פון זיין דירה
איז אַ צווייטער, אַן אַנדערער,
וואָס וועט געשען?
מיין זכרון וועט ווערן אַ וואַלקו, אַ וואַלקו
מיט בליצן געאַקערט און טראַפעלעך רעגן
פאַרזייט.
און אויפגיין פון אים וועט אַ רעגן פון ברכה,
אויפגיין און פאַלן אויף דיר, אין דיר.
מיין זכרון וועט ווערן אַ רעגן פון ברכה.

איך בין שוין באלד בר-מיצווה. און פלוצטהאלבן
 די ערשטע ליבע זאגן אן די סאמע ערשטע שוואלבו.
 זיי פריילינגן אריין א האניק הינטער מינע ריפן
 און ס'קומען מיר ביי נאכט צו חלום ליפעלעך און ליפן.

אין זעלבן חלום זע איך:
 ס'קושט א שטערן די מזוזה
 פון בוידעם-שטיבל מינעם. כ'ועל באגינען
 אזוי א קוש טאן ס'טעכטערל פון דעם אפטייקער זווע,
 די ערשטע שוואלבו זאלן אזש
 אראפפליען פון זינען.

זיי פליען טאקע, מינע ערשטע שוואלבו,
 אראפ פון זינען. ס'וועט מיך באלד א משוגעת צעהאלבו.
 עס וואקלט זיך מיין בוידעם-שטיבל, ס'העלפט ניט די מזוזה.
 צי וועט מיך קומען ראטעווען דאס טעכטערל פון זווע?

דאס טעכטערל איז דא:
 א ווייס פאפיר אן ווערטער.
 געהאלטן קענטיק לאנג אויף מיר אין טשאטעווען.
 די טאכטערשי איז דא:
 איך זאל זי ראטעווען.

איך זע דיך מיט די פינגערשפיצן — מינינע צען שוואַרצאַפּלען,
 געזעגנטע נשמה. ס'האַט אַ בליץ אין זיין פאַרמעסט,
 אַ שפּאַלטנדיקן צונד געטאַן אין מיר דיין אַלטע נעסט,
 און דו, האַסט אויפּגעהערט אין מיר צו צאַפּלען.

ס'פאַרראַטן בליצן ווי געליבטע. זאַלן זיי. און זאַלן
 זיי גיין בשלום. אַקערשט ליכטיק — פּלעמלסטו אַ טונקעלע:
 פון אַקערשטיקן זונפאַרגאַנג אַ פונקעלע
 אין אויסבייג פון אַ כוואַליע, אין פאַרלאַשענע קרישטאַלן.

און דאָך, אַ נאַגנדיקע מאַנונג מאַנט אַצינד אין ביידן:
 אַ פּידל קען זיך מיטן פּידלער קיין מאַל ניט צעשיידן.
 אַפּילו מ'איז צעשפּאַלטן און געביטן אונדזער פאַרעם,
 עס בענקט די פּידל נאָכן ווייטן אַרעם.

קען זיין, אין זיבן יאָר אַרום, און אויבע ס'איז דיר ווייניק
 אזוי פּיל צייט, באַשטימ אַליין אין וועלכן יאָר ס'וועט ביידן
 פאַראייניקן, וואָס האַט אונדז פון געבורט געהאַלטן אייניק:
 אַ פּידל קען זיך מיטן פּידלער קיין מאַל ניט צעשיידן.

"ס'פאָרראַטן בליצן ווי געליבטע", לאַמיר אויף טשיקאָוועס
 פרובירן זיך דערגרונטעווען: פון וואַנען שטאַמט, אַ שטייגער,
 אַזאַ מין זאַג, פון זיך אַליין? צו ליכט אַזאַ מין השבון.
 איז לאַמיר גראַבן טיפער: ס'איז פאַראַן
 אַ מאַדנע ליד אין וואַלדיקס מיטן קעפל
 "זכרון פון אַ בליץ", ער שטאַמט פון דאַרטן!
 זכרון פון אַ בליץ איז מיר געקומען אין זכרון.
 אַ זומערבליץ האָט מיך פאַרראַטן מוראדיק
 אין ערגעצדיקער נאַכט פון שוואַרצן האַניק.
 דער זומערבליץ האָט ניט געטאַרט אַנטפלעקן
 אַ לייב וואָס האָט זיך אויף אַ רגע אויסגעטאַן פון הויט
 פדי צו קענען אַנטאַן זיך אין גליק, אין טאַפל גליק.
 אַזוינס אַנטפלעקן און אַ ברכה מאַכן
 אין ערגעצדיקער נאַכט פון שוואַרצן האַניק
 האָט רעכט געהאַט זיך צו דערלויבן בלויז
 און בלויז און בלויז און בלויזער נאָר,
 ער-איינער, דער אַלמאַכטיקער.

ס'האָט געלוינט, ס'וועט נאָך לוינען,
צו ווינען אין אַ טראָפּן טוי, ביז לעצטן אָטעם ווינען.
זאלבע איין, זאלבע צוויי, זאלבע לעבן, אַבי דאָרטן ווינען
און זען ווי עס בײַטן זיך זונען מיט זייערע קרוינען.

ס'האָט געלוינט, ס'וועט נאָך לוינען,
צו ווינען אין אַ טראָפּן טוי באַזונדער פון פאַרשוינען,
ווען עס ראַנגלען זיך שטערן מיט וועלף איבער וועלדער און פלוינען.
ס'האָט געלוינט, ס'וועט נאָך לוינען.

יא

איך געדענק אונדזער ערשטע באַגעגעניש,
ניט געבוירן ביז היינט איז קיין צווייטע,
און זינט יעמאַלט, קיין איינציקע רגע ניט
אַז באמת מיר זענען צעשיידטע.

מעג אונדז האַמלעט זיין שאלה די קלאַטישע
פרעגן נאָך אַ מאָל: זיין אַדער ניט-זיין?
אונטער לאַווע און לאַנדשאַפטן אַשיקע
אונדזער קאַרשנבוים וועט נאָך צעבלייט זיין.

איז מיין זינען געצונדן און פיבעריק
און די רייד פון מיין מויל זענען דינע?
אַזאַ שאלה (צו וועמען?) איז איבעריק,
מעג אַ פּרעגצייכן האַבן אַ טענה.

מעג איך ליגן אין תהום אַ צעלאַמעטער,
מיט-זיך-גופא צעטיילט און צעזונדערט,
מעג דער ספּאַרטלער אין בויך פון טערמאַמעטער
מיט נצחון אַ שפרונג טאַן ביז הונדערט.

מעג אַ זעג אין צווייהענטיקער זעגעניש
וועלן דוקא אונדז לאַזן צעשיידטע:
איך געדענק אונדזער ערשטע באַגעגעניש,
ניט געבוירן ביז היינט איז קיין צווייטע.

פונעם אנהייב, פון אייביק, ביז איצטער, ביז דער־אָ סעקונד, בלויז אַ פינטל פון אויגפינטל, נאָר ס'איז געבליבן אַ בונד מיטן קאָרב וווּ עס פאלן אַריין אונטער צייטס גיליאַטינע די פאַרבלוטיקטע קעפּ פון די שקיעות. אַראָפּ פון דער בינע.

און געבליבן איז אויך, ווי אַ ברויט אויפן טיש בלייבט פון זאָנגען, דאָס פאַרגאַנגענע, ס'האַט ניט ווהיזן צו פאַרגיין, דאָס פאַרגאַנגענע האָט ניט ווהיזן צו פאַרגיין, דאָס פאַרגאַנגענע וויינט: ס'איז קיין איינציקן מאָל ניט פאַרגאַנגען.

איך טאָר ניט זינדיקן מיט שווייגן. צווישן פּאַלשע ריידער,
 ווי פּאַלשע ציין, אַרײַנגעשטעלטע בלויז צו קענען גריזשען,
 איז אויך געווען דער זעלטענער: אַ פּרײַנד וואָס איז געבוירן
 פאַר מײַנטוועגן, אַז איך זאָל קענען גלייבן
 אין פּרײַנדשאַפט, ווי באַנאַל־פּראָזאַיש
 די וואָרט־מטבע פּרײַנדשאַפט זאָל ניט קלינגען.

דער זעלטענער, אַזוי האָב איך גערופן אים, איז תמיד
 אַ זעלטענער געווען, אַפילו צווישן
 די סאַמע זעלטנסטע. ער איז געווען
 אַ זקן און אַ קינד איינציטיק,
 אַן איינציקער און פילגעשטאַלטיק,
 ממשותדיק ווי קראַפּעווע אין וואַלד בנים זוכן יאַגדעס
 און רוחניותדיק ווי אַטעם אין אַ פּראָסט בני אַ מקובל.

פון זינט מײַן פען ווייזט אַן אַ סטעזשקע צו דעם צפון־שטערן,
 מתפלל בין איך בעתן גיין: דער זעלטענער
 זאָל מיטגיין אויף דער זעלבער סטעזשקע און מיר העלפן
 בלאַנדזשען.

איך טאָר ניט זינדיקן מיט שווייגן. ער איז דאָ. ער איז
 אַליין די סטעזשקע אונטער מײַנע פּוסטריט.
 אַליין די הענגבריק ווען אַנטקעגן עפנט זיך אַ תהום
 אין ווילדערניש פון לעבן.

דער זעלטענער זאָגט:
 קיינעם זײַ ניט מקנא,
 אַפילו דעם טויט ניט. ער האָט ניט קיין פּוּח צו שטאַרבן.

אַ פּלאַטערל — יאָ, אויפן טויט איז ניט חל אַזאַ זכּיה,
 באַשערט איז אים קעגן זײַן ווילן צו מאַרדעווען, שטיקן.

דער זעלטענער זאָגט:
 קיינעם זײַ ניט מקנא,
 אַפילו דעם נביא אין שטאַט, זײַ אים אויך ניט מקנא.

ווייל דו ביסט אַליין סײַ דער טויט, סײַ דאָס פּלאַטערל,
 געזאַלבת און געבענטשט מיט אַ זכּיה: צו לעבן און שטאַרבן.

דער זעלטענער זאָגט:
 קיינעם זײַ ניט מקנא,
 צו דיר קומען ווערטער צו וואַרעמען זיך אין דיין אַטעם.

אין דיר לעבט דער בורא די פינקטלעכע ציטמאַס און בעתן
 געזעגענען זיך, לאַזט ער איבער זײַן אייביקן אַדרעס.

גוט־מאָרגן, זעלטענער,
 דו דאַרפסט מיר העלפן אויסלייזן פון בלוט
 פאַרקנעכטע קלאַנגען.
 אפילו דו זאַלסט דאַרפן זיי אַרויסציען מיט צוואַנגען,
 דאַרפסטו, מוזסטו אויסלייזן די קלאַנגען.

זעלטענער,
 אַנטפלעק זיך אין אַ וואַסער
 געשטאַלט עס איז דיר ניהא,
 אַבי ס'זאַל די אַנטפלעקונג זיין אַ גיכע.
 אַבי איך זאַל דיר פילן שטאַרקער
 פונעם שטאַרקסטן ווייטיק.
 שטאַרקער פון דער ערשטער ליבע,
 שטאַרקער פון דער לעצטער,
 אויב די וואָג פון שטאַרקייט איז דיר נייטיק.

און אפשר ביסטו גאַר דער עץ־החיים,
 וואָס טייטלט מיר אַריין אַ צווייג
 אין אויפגעמישטן פענצטער?
 אַ צווייג מיט גאַר אַ זעלטענער,
 אַזוי ווי דו, מיין זעלטענער,
 גן־עדנדיקער פרי?

עס ציען זיך אויף אייגענעם באַראַט
 אַהיז די פינגער.
 לאַמיר, טראַכטן זיי אַצינד,

אליין זיך איבערצעגן.
אזא מין צווייג איז אנדערש
פון א גאנצן וואלד מיט צווייגן.
ס'נענטערט זיך די פרי צו מיין גומען.
שטארקער קלאפן אין די שלייפן אדערל און אדער.

זעלטענער,
ס'איז דיין געשאנק, די פרי,
דו ביסט איר זאפטיק זונעלע, איר יאדער.

יוני-יולי

די ערשטע שורות פון די לידער

1974

- 9 סידערנענטערט זיך די ווייט. נאך אלע ריזעס, אואנטורעס
- 10 די רויטע ציגל פון דיין ליב — געדענקסט ניט זייער בנין
- 11 באשעפענישן אויפן גרונט פון ים, אן זון, אן שטראלן
- 12 דיין רגע איין-און-איינציקע, די פרי וואָס איז אַקערשט
- 13 אומדאַק ביסטו, איך — דערווייל אומדאַרטן
- 14 וואָסער געטראַנק זאַל איך געבן דער נאַכט זי זאַל ווּנדערן ווייטער
- 15 איצטער וועל איך הערן וואָס עס רעדט די נאַכט פון שלאָף
- 16 מיין ברייטערעגער וועט מיר ניט ברענגען קיין ברייז
- 17 אַ ווייסע האָר טיילט ביידן אונדז פּונאַנדער
- 18 ווער וועט בלייבן, וואָס וועט בלייבן? בלייבן וועט אַ ווייט
- 19 דער שיכפּוצער אין פאַרק איז ניט קיין שיכפּוצער. ווער דען
- 20 צונויפגעוואַנדערט האָבן זיך די פינגער. און זיי קנעטן
- 21 גוט-מאַרגן, פּיקהאַלץ, אויב חלילה האָסט ניט וואָס צו פּיקן
- 22 באַשערט איז מיר צו זיין אויף דר'ערד אַ רואה-וואינ-ניראה
- 23 פאַראַן אַ בענטשנדיקע פּרייד, זי איז מיין פּרייד אין לעבן
- 24 קודלאַטער פּלב — גורל, זאַלן לעבן דינע ציינער
- 25 דער ים-גאַלאַפּ, דער ים-גאַלאַפּ — צו וואָס פאַרשלינגט ער מיין
- 26 דער זעלביקער וואָס האָט געבענטשט, ער האָט מיך אויך געשאַלטן

1975—1976

- 29 אַ שווערער עפל ציט אַראַפּ אַ פּולן צווייג מיט זומער
- 30 און אויב אַן איינציקער פאַרלאַנג איז גילטיק אויף מיין קאַנטע
- 31 צי בלייט אַ דאַרן אין דער לופטן? יא, עס בלייט אַ דאַרן
- 32 פון ביכער-טאַולען צוויי און צוויי, געאַרעמט און געווינקלט
- 33 פאַרהוילן איז פון דיר דער זינגען פון געהיימוואַרט: גורל
- 34 ביי טאַג אַ לחויה, ביי נאַכט אַ קאַנצערט
- 35 דערקלערן? ווי אזוי דערקלערן

- 36 די ליים פון צייט איז ווייך געוואָרן. ס'גייט שוין אויף די קנעטעניש
 37 אַ שלאַנג אָן אומגעזעענע האָט סם אַ פּולע דאָזע
 38 דער פּידלשפּילער שפּילט און ווערט אַלץ דינער, דין און דינער
 39 כתב־ידן פון חברים, דער נשמהס טינט און פּראַצע
 40 ניטאָ די גרינע אויגנפאַר פון לאַנג־לאַנג־לאַנג. די גרינע
 41 מיט יעדער נייעם דונער וואָס דו האָסט מיר פּרייַ געשאַנקען
 42 נאָך וואָס און וועמען בענקסטו ? — כ'בענק נאָך גאַרנישט ניט, נאָך קיינעם
 43 דו ציטעריקע כּוואַליע אויפן ברעג פון ים־התיכון
 44 אַ מירטן־ריח האָט געפּירט מיך פאַר דער האַנט אין צפתער
 45 פאַראַן אַן אויסטערלישער טעם, פון מילגרוימוזאַפט באַטעמטער
 46 לויפנדיקע מוסקלען פונעם טויט אין מידבר : דיונעס
 47 ווי אַלט זייט איר, גראָזן
 48 די לאַפעטע ליים אויף דער שמאַלינקער קרקע
 49 צו וועמען געהער איך ? צו דיר און צו מיר
 50 דיין לייטער איז דאָך אינעווייניק, אין־דיר איז דיין לייטער
 51 צי ראַנגלט זיך אַ מלאַך מיט אַ גיהנומדיק פאַרזעעניש
 52 דו אַפּגעשיידטע רגע, ביסט געגליכן צו דיין שוועסטער
 53 אַרייַנציען אַ פּאַדעם אין אַ נאָדל ? ניין, בן־אָדם
 54 טאַג־טעגלעך עסן זיי : די מויז, דער אייזל, די גאַרילע
 55 די רינגלטויב. איך וואָלט נאָך וועלן וואַרעמען אַ רגע
 56 אַ חתונה אין גאַרטן. אויך די פּייגל זענען שיפור
 57 ערשט יעמאַלט ווען דער חלום־הונט האָט האַרציק זיך צעבולן
 58 פון טיגער וואָס איך האָב אַ מאַל געוואַלט אין אים אַרייַנגיין
 59 אַריבערשווימען. יעדער מוז אַריבערשווימען צונעם
 60 און יעדע רגע זע איך דיר צום ערשטן מאַל אין לעבן
 61 געצויגן האָט אונדז בידן דאָ, ס'יך מיך און ס'יך דער מושל

1976

- 65 קוים האָסטו זיך אַרויסגעקליבן פון דער וועלט און אירע
 66 ניט מענטשן בלויז, אַדורכגעווייקט פון כליפענדיקן פּייער
 67 פון ביימער מאַכט מען וונדערלעך פאַפּיר. און איך — ס'פאַרקערטע
 68 פאַראַן ביים בראַצלאַווער אַ זאַג : זיך אַפּשפּאַרן דאַרף יעדער
 69 "דיין פּרייַנד איז אייביק" — כ'האַב געהערט אין חלום די־אַ פּראַזע
 70 אַז מענטשן זינגען דיר אַ לויב, דערמאַן זיך אָן די פּייגל
 71 פאַר וועמען טאַנצסטו, קינד, פאַר וועמען טאַנצן דייע גלידער
 72 דעם בוים געבוירט אַ קערן, דער בוים געבוירט אַ פּידל
 73 ער וויל מיך איבערציעגן, אַז ער לעבט. אַזאַ מין שוטה

- 74 דערמאָנונג וועגן פּאַסטערנאַק : די ערד פון זײַן טשופּרינע
 75 דו זאַגסט : נײַטאָ קײן בורא-עולם. ווייסט מסתמא בעסער
 76 בשעת דער אינדאָנעזישער פּאַעט סאַפּאַרדי דזשאָקאָ
 77 דער ים וואָרפט אַרויס אויפן ברעג זײַן דערטרונקענע שטילקײט
 78 אין הייל פון אליהו, אירע דערנערדיקע שפּאַלטן

1980

- 83 און וועל איך צו מיין היימשטאָט עולה-רגל-זײַן אום ווינטער
 84 דערמאָנונג וועגן אַהרן צײטלין : בײַ דעם עק פון סאַפּע
 85 אין בלענדיק-שוואַרצן יום-טובֿ-קלייד און צערטלערישע קרעלן
 86 מיר זענען אין אַרקעסטער בלוז די נאָטן, בלוז די נאָטן
 87 אַ הויקערדיקער שטראָל מיט ווינטער באַרד, אין ווייסע זאַקן
 88 פּאַרשיידענע סימנים זענען דאָ, אַז אונדזער לעבן
 89 כװיל זאַגן פשוט : כײַהאַב דיך ליב. נאָר ווי אַזוי איז מעגלעך
 90 און דו, וואָס דיר צוליב האָב איך געטאָן אַ מאָל אַ נדר
 91 דער גנב איז אַרײַן אויף שפּיצן-פינגער דורך די וועס
 92 דו האָסט מיך נײַט פּאַרראַטן זײַט מיר האָבן זיך באַגעגנט
 93 דער מאָלער האָט געפירט מיך איבער צענדליקער גאַלעריעס
 94 פון לאַכעדיקן עלנט, אויף אַ פליימאַרק אַ פּאַריזער
 95 און דאָס איז די באַלאַדע פון מיין לעבן : בײַ אַ סעודה

1981

- 99 ווען אַלע זענען זיך צעגאַנגען פונעם הרי-הזיתים
 100 איך האָב אַ בריוו דערהאַלטן פון מיין היימשטאָט אין דער ליטע
 101 פון צאַרנדיקן זאַלץ דער האַריזאַנט. און קאַראָואַנען
 102 די צופּנדיקע זויערקײט פון לעצטער זשוראַווינע
 103 פּאַראַן אַ פּיצל וואָרט : נײַטאָ. אַ וואָרט אַזאַ אַן זײַנען
 104 כײַהאַב דינע געזען מיכאַעלסן, אַ לאַך אין קאַפּ — אַן אַרדן
 105 אַ קלאַפּ אין טיר און סקאַצל קומט. מיין שכן דיאַבאָליסימאָ
 106 אַ דאַנק וואָס בײַדע לעבן מיר אין זעלבער צײַט, ווייל טאַמער
 107 אַ ווייס-באַלאַטיקער פּריזירער, אומבאַקאַנט, נאָר גינציק
 108 באַקאַנט איז מיר אַ זעלטענער מוזײ וואָס נײַט פּאַראַנען
 109 סײַגעהערט צו מיר די אַפּגעהאַקטע האַנט, וואָס קריק מיט יאַרן
 110 איך בין דיין חומר, קינד מיניס, דו — מיין האַמערער. זײַ גליקלעך
 111 כײַבין צוויי אין איינעם. איינער לעבט אַ לעבן-לאַנג לכּבּוד
 112 אַן אויסטערלישע פּרײַנדשאַפט איז פּאַראַן, ווען בײַדע ווײַנען
 113 אַ לײב דעם יונגן לידעריונג מיט בלאַנדער שוועלירע

114	די אָדערלעך-געוועבטע נעץ וואָס האָט געפּאַנגען מענער
115	בשעת דו שמועסט בײַ אַ גלעזל ווײַן מיט אַ קאַלעגע
116	דער טויט לײַזט אויס דעם טויט פּון זײַן געפּענקעניש, דאָס לעבן
117	אַנשטאַט פּאַפּיר האָט אויסגעוועלגערט נאַכט אַ לײַטער בלעטל
118	דערמאַנונג וועגן אַ שפּאַציר מיט מאַרק שאַגאַל, אַ בונטער
119	ערשט נעכטן יאָנגלעך צוויי, מיר האָבן בײַדע זיך געבאַדן
120	זײַ מוחל, טױזנט-יעריקע, איך בין דיין פּאַלשער נביא
121	אַ פּרוי ווײַזט אָן איר יאָנגעלע: דער דאָזיקער בײַם טישל
122	בשעת דער מאַלער בײַ דער ווײַסל, נתן קאַזשעו, שפּעטער
123	ווען פּלוצעם וועל איך אָפּשערבלען די נאַכט פּון מײַנע ווײַעס
124	דו האָסט זיך דאָך געהוידעט אין דער תּבה בעתן מבול
125	מײַן יורש אומגעבוירענער, שוין צײַט צו שליסן קאַנטשאַפט
126	אין דרײַ גילגולים-קרייזן מוז דיין גורל זיך באַוועגן
127	אַ מאַדנער חלום: ס'גאַלאַפּירן הינטער מײַנע אַקסלען
128	דו אײַלבערטבוים בײַ נאַכט און לײַטערס ביז די שטערן הויכע
129	דערמאַנונג וועגן דרײַ פּלאַמינגאַס בײַ דער לײַק וויקטאָריע
130	ניט אויסצושעפּן דיך פּון האַרץ, ניט ענדיקן באַזינגען
131	מיר זענען צוויי, מיר זענען איין, מיר זענען אײַנסיק-אײַניק
132	פּון אַלע ווערטער בין איך בלויז אַן אײַנציק וואָרט מקנא

1982

135	גוט-מאַרגן יונגער טראַפּן בלוט, גוט-מאַרגן דיר, בלוט-מאַרגן
136	ווען אויסגעגוססט וועלן צאַנקען דינע ווערטער, גראַמען
137	אַ קאַפּ אין פענצטער, ס'איז מײַן שכן אין די בלויע ברילן
138	די זעלבע זעג וואָס האָט צעזעגט מײַן לײַב אויף זיבן טיילן
139	דערמאַנונג וועגן קאַנטשאַפט מיט אַ וואַלף: ער איז משוגע
140	איך זאָג צו מײַנע פּיס: וואָס האָט איר מורא פאַרן רעגן
141	ווי לאַנג וועט רעגענען מיט קופּער? ס'קומען דאָ בוטשאַנען
142	דער אוצר-בוים, איז דען פאַראַן אַזאַ מין בוים? דער נאָמען
143	אַלמאַי דערמאַנסטו ניט אין טאַגבוך דיין סיבירער טאַטן
144	און וואַלט איך הינט ניט קאַנען גלײַבן באַמונה-שלמה

1983

147	מיר האָבן זיך געזעגנט אָן געזעגעניש, און יעדער
148	אַ פּויגל האָט געשפּילט אין אַוונט אויף אַ סטראַדיוואַריס
149	דעם ניט-געבוירענעם פּאַעט אין מאַרגנווייט אַ הימען
150	ניט מענטשן בלויז, איך זע אַנטקעגן ים די זעלבע סצענע

151	צי זע איך דורך א יאָגנדיקן באַן פאַרשנייטע ביימלעך
152	צו ערשט באַפריי די בין אין שוואַרצן פּאַלאַץ פון דיין תּלין
153	עס רעדט אַ טויט־פאַרמישפּטער : גולנים בני גולנים
154	דערמאָנונג וועגן ברונעם ביי מיין כאַטע לעם ווילע
155	די קראַטן צווישן מיר און דער צעיושעטער גאַרילע
156	”רשעים האָבן צו פיל פּוּח” — העמערלט אַ גאַלדשמיד
157	באַשערט איז מיר דיין זענונג זיין, און הינטער דינע וועסט
158	צוריקזיין וועל איך וווּ איך בין געווען, צוריקזיין ווידער
159	אַ לינדע צעבויגענע לופט און אַ רעגן פון רייז
160	ניטאָ דאָס פענצטער און דורך אים דער קאַרשנבוים דער אורח
161	ניט צעטראַטן איז דאָס מינדסטע אונטער דינע שייך
162	די שרפה איז נאָך ניט געבוירן
164	פון זינט מיין פרומע מאַמע האָט געגעסן ערד יום־כיפור
165	כ׳בין מאַמע־קראַנק, און וואַנדער
166	אַקערן די לופט, און וואָס פאַרזייען
167	דערצייל, וואָס האַסטו זען געוואַלט ביים אויפשניידן אַ שאַרבן
168	איך בין דיין אַפּגרונט, בין דיין אַש און גיהנום
169	דער נביא זאָגט אַזוי : דו ביסט געזאַלבת צו זיין מיין יורש
170	אַ תּפילה פאַרן בלינדן הונט און זיינע בלינדע טרערן
171	שוין אַנגעשפּאַנט אין מיר דער פּיילן־בויגן, איבער מיין
172	איך לייען טעקסטן וואָס אַ מענטשנהאַנט איז ניט קאַפּאַבל
173	דער גאַסן־קערער מיטן פּרישן לעבעדיקן בעזעם

1984

177	ווער ביסטו, שטורעם, ווי איז אויף אַן אמת
178	איך לאָז אַרויס פון אויגנשלאַק צוויי וואַרעמע שוואַרצאַפּלען
179	איך קום דיר נאָך אַן ענטפּער אויף דיין בריוו, געשריבן איידער
180	ס׳האַט אַנגעהויבן זיך אַזוי : אַנטקעגן פּיילן־בויגן
181	די בערגלעך מורמלען העכער ווען עס קומען געסט, באַוויינער
182	מיר שפּילן זיך אַ לעבן־לאַנג אין ווייניס און שוואַרצע קרעלן
183	די מורמל־היעראַגליפן אויף דיין פנים זענען וואַרע
184	מיין געטאָ־שכן קלאַפט מיר אין די שלויפן
185	אונדזער שרעק איז די שרעק פון פּאַנאַר און מיידאַנעק
186	די ווענט פון תּפּיסות און קעלערן
187	געדאַנקען מינע, מוראדיקע, כ׳האַב אייך מורא קלערן
188	וואו זענען זיי די ליבלינגען פון זומער : יינגלעך, מיידלעך
189	ניט איינס, ניט צוויי, ניט וויפל טויזנט, היי, אַזוי פיל ניטן

- 190 אלייניקער, צעשניטענער, צעפערטלטער
 192 איך וועל זיך לאָזן קיין באר-שבע צו די בעדווינער
 193 די וואנט איז געווען אזוי דין ווי אַ האָר, און אַ קול
 194 דערמאָנונג וועגן קייטעלע פון זילבער. ניט צו קויפן
 195 צו זען זײַן פנים און צו בלייבן לעבן, איז דען מעגלעך
צווילינג-ברודער
 196 מיין צווילינג-ברודער אין די רויטע דיונעס פון אַ שפיגל
 197 דו ביסט מיין צווייטער איך : מיין ערשטער פריינד
 198 צו שפעט
 199 מיין צווילינג-ברודער אין די רויטע דיונעס פון אַ שפיגל
 200 דו ביסט ניט עלטער מיט אַ יאָר, ביסט עלטער מיט אַ לעבן
 201 פאַראַן אַ וואַלד וווּ גליווערעם פאַרפירן
 202 צווילינג-ברודער

1985

- אין ערגעצדיקער נאַכט פון שוואַרצן האַניק
 205 אַהין און קריק זיי לויפן דאָ אַרום די קראַנקו-שוועסטער
 206 מיט שפּיזלען גילדענע שטריקט אויס די זון
 207 אַזוי הויך וועט מיין תפילה ניט גרייכן
 208 די קללה אויף דער שלאַנג איז דאָ ניט גילטיק
 209 איבער טויט און לעבן זוך אַ דריטע
 210 ווען אַרויסקלייבן וועט זיך פון מיר מיין זכרון
 211 איך בין שוין באַלד בר-מיצווה. און פּלוצטהאַלבן
 212 איך זע דיך מיט די פינגערשפיצן — מיניע צען שוואַרצאַפלען
 213 "סיפּאַראַטן בליצן ווי געליבטע", לאַמיך אויף טשיקאַוועס
 214 ס'האַט געלוינט, ס'וועט נאָר לוינען
 215 איך געדענק אונדזער ערשטע באַגעגעניש
 216 פונעם אַנהייב, פון אייביק, ביז איצטער, ביז דער-אַ סעקונד
 217 איך טאָר ניט זינדיקן מיט שוויגן. צווישן פאַלשע ריידער
 218 דער זעלטענער זאַגט
 219 גוט-מאַרגן, זעלטענער